

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Povinná pojištění odpovědnosti

Bc. Alena Rousková

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Alena Rousková

Provoz a ekonomika

Název práce

Povinná pojištění odpovědnosti

Název anglicky

Mandatory Liability Insurance

Cíle práce

Cílem práce bude popsání aktuálního stavu povinných pojištění odpovědnosti v České republice včetně posouzení legislativní úpravy povinných pojištění a její dostatečnosti. A to tak, aby byl kvalitně zajištěn hlavní smysl povinných pojištění odpovědnosti, kterým je ochrana spotřebitele, ale i samotného povinného subjektu.

Metodika

Pro objasnění problematiky pojištění odpovědnosti a povinných pojištění odpovědnosti bude v teoretické části práce aplikována metoda analýzy, vycházející ze studia odborné literatury, příslušných právních předpisů a ostatních zdrojů tištěného a elektronického charakteru.

Teoretické poznatky budou využity pro vytvoření souhrnu minimálních podmínek pro povinná pojištění odpovědnosti, a to za využití metody analýzy a syntézy.

Na konkrétních příkladech stanovení podmínek pro povinná pojištění odpovědnosti bude vyhodnocena dostatečnost minimálního povinného rozsahu pojištění vč. případného návrhu řešení nedostatečné právní úpravy upravující povinná pojištění odpovědnosti.

Pro vyhodnocení cíle, kterým je posouzení a zhodnocení dostatečné legislativní úpravy pro povinná pojištění odpovědnosti, bude použita metoda analýzy.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

povinné pojištění odpovědnosti, pojištění odpovědnosti, profesní pojištění odpovědnosti, odpovědnost, pojistitel, pojistník, pojištěný, zákon, limit pojistného plnění, spoluúčast, povinnost, škoda, újma, rozsah pojištění

Doporučené zdroje informací

BÖHM, Arnošt, MUŽÁKOVÁ, Karina. Pojišťovnictví a regulace finančních trhů. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-035-5.

DAŇHEL, Jaroslav a kol. Pojistná teorie. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-00-2

DUCHÁČKOVÁ, Eva, DAŇHEL, Jaroslav a kol. Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

DUCHÁČKOVÁ, Eva. Principy pojištění a pojišťovnictví. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

KUTINA, Zdeněk, ONDER, Štěpán, ŠULCOVÁ, Jaroslava. Sborník přednášek: Řízení rizik podniků, právní aspekty pojištění odpovědnosti. Praha 26. – 27. září 2007, Asociace českých pojišťovacích makléřů

Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Ing. Karel Šrédl, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 29. 10. 2015

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Povinná pojištění odpovědnosti" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 3. 2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. PhDr. Karlu Šrédlovi, CSc. za vstřícný přístup při vedení mé práce a kolegovi Ing. Danielovi Krupičkovi, hlavnímu upisovateli pojištění odpovědnosti v Generali Pojišťovna a.s., za cenné rady, které mi pomohly při psaní této práce.

Povinná pojištění odpovědnosti

Souhrn

Diplomová práce se věnuje problematice povinných pojištění odpovědnosti na českém pojistném trhu. Teoretická část se zabývá seznámením s právní úpravou povinnosti nahradit újmu, vymezením předpokladů pro samotný vznik povinnosti nahradit škodu nebo újmu, charakteristikou pojištění odpovědnosti jako takové, včetně jejího členění a vysvětlení možného sjednávaného rozsahu. Dále se práce zaměřuje na povinná pojištění odpovědnosti, jejich specifika a formu sjednávání. V praktické části je vytvořen souhrn minimálních podmínek pro povinná pojištění odpovědnosti, provedeno jejich porovnání s legislativní úpravou u vybraných činností a provedeno srovnání reálných poptávek na minimální požadovaný rozsah pojištění a nad jeho rámec.

Klíčová slova:

Povinné pojištění odpovědnosti, pojištění odpovědnosti, profesní pojištění odpovědnosti, odpovědnost, pojistitel, pojistník, pojištěný, zákon, limit pojistného plnění, spoluúčast, povinnost, škoda, újma, rozsah pojištění.

Mandatory Liability Insurance

Summary

The dissertation is focused on a compulsory insurance on the Czech insurance market. The theoretical part familiarizes with the obligation to pay compensation within the existing legal framework, defining the conditions for the existence of the obligation to compensate the damage or injury. Document also includes characteristics such as liability insurance including its structure and explanation of the possible negotiation range. The dissertation maps different types of compulsory insurance, their characteristics and form of negotiation. The practical part describes the summary of minimum conditions for compulsory insurance, compares these conditions with legislative changes in selected activities. Finally the dissertation contains comparison of the real demands for the required minimum insurance range and beyond this range.

Keywords:

Mandatory liability insurance, liability insurance, professional liability insurance, liability, Insurer, policyholder, insured, law, limit of indemnity, deductible, obligation, damage, harm, scope of the insurance.

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíl práce a metodika	12
2.1	Cíl práce.....	12
2.2	Metodika	12
3	Teoretická východiska	13
3.1	Právní úprava povinnosti nahradit újmu	13
3.2	Předpoklady povinnosti nahradit škodu nebo újmu.....	16
3.2.1	Porušení právní povinnosti ze zákona, ze smlouvy, porušení zásad dobrých mravů nebo vznik protiprávního stavu	16
3.2.2	Vznik škody nebo újmy	18
3.2.3	Příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody nebo újmy (kauzální nexus)	20
3.2.4	Existence zavinění (úmysl či nedbalost)	20
3.3	Skutkové podstaty povinnosti nahradit škodu nebo újmu se zaviněním a bez ohledu na zavinění.....	22
3.3.1	Skutkové podstaty povinnosti nahradit škodu nebo újmu se zaviněním.....	22
3.3.2	Skutkové podstaty povinnosti nahradit škodu nebo újmu bez ohledu na zavinění.....	27
3.4	Způsob a rozsah náhrady škody nebo újmy	36
3.4.1	Náhrada újmy na věci.....	37
3.4.2	Náhrada nemajetkové újmy	38
3.5	Charakteristika pojištění odpovědnosti.....	40
3.6	Členění pojištění odpovědnosti.....	42
3.6.1	Členění podle právní závaznosti.....	42
3.6.2	Členění podle subjektu, jehož odpovědnost má být daným pojištěním kryta	44
3.6.3	Členění dle velikosti rizika přijímaného do pojištění	46
3.7	Rozsah pojištění odpovědnosti	47
3.7.1	Časový rozsah pojištění	47
3.7.2	Územní rozsah pojištění	51
3.7.3	Věcný rozsah pojištění.....	51
3.8	Povinná pojištění odpovědnosti	54
3.8.1	Dělení povinných pojištění odpovědnosti dle druhu sjednané odpovědnosti.	57
4	Vlastní práce	59
4.1	Souhrn minimálních podmínek pro povinná pojištění odpovědnosti	59
4.2	Analýza legislativní úpravy povinných pojištění odpovědnosti u vybraných profesních činností	61
4.2.1	Výkon činnosti advokacie	61

4.2.2	Výkon činnosti insolvenčního správce	69
4.2.3	Výkon činnosti soudního exekutora	73
4.2.4	Výkon činnosti autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě	74
4.2.5	Výkon činnosti energetického specialisty	78
4.2.6	Výkon činnosti pojišťovacího nebo zajišťovacího makléře, pojišťovacího agenta a samostatného likvidátora pojistných událostí.....	79
4.3	Porovnání minimálních podmínek pro povinné pojištění odpovědnosti se stanovenými dle právní úpravy u zkoumaných činností a zhodnocení jejich dostatečnosti	81
4.4	Statistika počtu poptávek na pojištění odpovědnosti u vybraných profesí dle výše zvoleného limitu pojistného plnění	83
5	Zhodnocení výsledků a doporučení	89
6	Závěr	91
7	Seznam použitých zdrojů.....	93
8	Přílohy.....	96

Seznam obrázků

Obrázek č. 1:	Časová osa principu škody (Loss occurrence)	48
Obrázek č. 2:	Časová osa principu příčiny (Act committed).....	49
Obrázek č. 3:	Časová osa principu Claims made.....	50

Seznam tabulek

Tabulka č. 1:	Vybrané pojmy dle původní a nové právní úpravy.....	15
Tabulka č. 2:	Minimální limity pojistné plnění pro všechny způsoby výkonu advokacie ..	66
Tabulka č. 3:	Srovnání minimálních kritérií pro povinná pojištění odpovědnosti se stanovenými podmínkami u jednotlivých zkoumaných činností.....	82
Tabulka č. 4:	Počet poptávek na pojištění odpovědnosti za rok 2016 dle výše zvoleného limitu pojistného plnění u výkonu činnosti advokacie	84
Tabulka č. 5:	Počet poptávek na pojištění odpovědnosti za rok 2016 dle výše zvoleného limitu pojistného plnění u výkonu činnosti insolvenčního správce.....	85
Tabulka č. 6:	Počet poptávek na pojištění odpovědnosti za rok 2016 dle výše zvoleného limitu pojistného plnění u výkonu činnosti soudního exekutora	85
Tabulka č. 7:	Počet poptávek na pojištění odpovědnosti za rok 2016 dle výše zvoleného limitu pojistného plnění u výkonu činnosti autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě	86

1 Úvod

Každé lidské jednání či provozovaná činnost s sebou přináší riziko, které může mít malé, ale i velké dopady na své okolí. Ať už člověk v běžném občanském životě, právnická nebo fyzická osoba při podnikání vystavují sebe i své okolí nebezpečí vzniku škody. Jedná se o škody způsobené na majetku, životě nebo zdraví člověka, ale také může jít o škody finančního rázu. Z tohoto důvodu musí být právními předpisy stanovena odpovědnost škůdce, čímž je myšlena povinnost škůdce nahradit poškozenému způsobenou škodu nebo újmu, kterou utrpěl.

V řadě případů může jít o škody nebo újmy velkého rozsahu, které by škůdce nemusel být schopen sám nahradit. Jako ochrana před těmito případy je právě pojištění odpovědnosti. Pojištění odpovědnosti je jedním ze základních druhů pojištění, jehož účelem je zabezpečení ochrany pojištěného před nepříznivými důsledky vzniku jeho povinnosti nahradit škodu nebo újmu třetí osobě, které by pro něj mnohdy mohly mít až zničující charakter. Na druhou stranu sjednané pojištění přináší ochranu i pro samotnou třetí osobu, které byla škoda nebo újma způsobena. Dává jí určitou jistotu, že vzniklá výše škody nebo újmy, jí bude plně nahrazena. Nemusí mít obavy z nedostatečné finanční zajištěnosti škůdce.

Z tohoto důvodu se stát rozhodl stanovit u rizikových činností, s kterými je spojeno zvýšené nebezpečí vzniku škody nebo újmy, co do jejich výše a počtu, povinnost sjednat pojištění odpovědnosti při provozování nebo výkonu těchto činností. Jedná se o tzv. povinné pojištění odpovědnosti. Povinné pojištění odpovědnosti patří podle právní závaznosti do skupiny soukromých neboli smluvních pojištění, kde je právním předpisem uložena povinné fyzické nebo právnické osobě povinnost uzavřít pojištění odpovědnosti při výkonu své činnosti, ale je jí ponechána možnost výběru pojistitele, u kterého si pojištění odpovědnosti může uzavřít.

Otázkou ale zůstává, jestli právní předpis upravuje i podmínky povinného pojištění odpovědnosti, nebo zda si může povinný subjekt sjednat rozsah pojištění dle svého uvážení. Vzhledem k tomu, že se jedná o pojištění, které má zajišťovat primárně ochranu

poškozeného u rizikových činností, u kterých závažnost spatřuje i stát a v právní úpravě dává povinnost sjednat toto pojištění, měly by být u každé činnosti stanoveny právním předpisem i minimální požadavky na rozsah pojištění tak, aby byla dostatečně a kvalitně zajištěna ochrana spotřebitele nebo samotného povinného subjektu.

V této práci se proto budeme věnovat problematice povinných pojištění odpovědnosti a jejich legislativní úpravě. Na vzorku vybraných činností a s porovnáním minimálních požadavků, které by měly být právní úpravou stanoveny, vyhodnotíme dostatečnost legislativní úpravy pro povinná pojištění odpovědnosti. Pro pochopení povinných pojištění odpovědnosti a jejich důležitost bude v teoretické části popsána i problematika samotné povinnosti nahradit újmu, neboli dle původní právní úpravy „odpovědnosti za škodu“, a pojištění odpovědnosti.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této práce je popsání aktuálního stavu povinných pojištění odpovědnosti v České republice včetně posouzení legislativní úpravy povinných pojištění odpovědnosti a zhodnocení její dostatečnosti, a to tak, aby byl kvalitně zajištěn hlavní smysl povinných pojištění odpovědnosti, kterým je ochrana spotřebitele, ale i samotného povinného subjektu.

2.2 Metodika

Pro objasnění problematiky pojištění odpovědnosti a povinných pojištění odpovědnosti bude v teoretické části práce aplikována metoda analýzy vycházející ze studia odborné literatury, příslušných právních předpisů a ostatních zdrojů tištěného a elektronického charakteru.

Teoretické poznatky budou využity pro vytvoření souhrnu minimálních podmínek pro povinná pojištění odpovědnosti, a to za využití metody analýzy a syntézy. S ohledem na rozsáhlost povinných pojištění odpovědnosti bude provedena analýza legislativní úpravy pouze u vybraných činností, které se sjednávají v rámci profesní odpovědnosti. Za pomoci metody komparace budou právní úpravou dané podmínky pro pojištění odpovědnosti u vybraných činností porovnány s vytvořeným souhrnem minimálních podmínek. To bude doplněno o srovnání reálných poptávek na minimální požadovaný rozsah pojištění a nad jeho rámec (sjednávána výše limitu pojistného plnění).

Z provedené analýzy a porovnání bude vyhodnocena dostatečnost minimálního povinného rozsahu pojištění, včetně případného návrhu řešení nedostatečné právní úpravy upravující povinná pojištění odpovědnosti.

Pro vyhodnocení cíle, kterým je posouzení a zhodnocení dostatečné legislativní úpravy pro povinná pojištění odpovědnosti, bude použita metoda analýzy.

3 Teoretická východiska

Pojištění odpovědnosti slouží ke krytí rizik souvisejících se skutečností, že pojištěná osoba, ať už fyzická nebo právnická osoba, způsobila svou činností jinému škodu nebo újmu, a to buď škodu nebo újmu na majetku, zdraví, životě nebo taky finanční škodu, za kterou poškozený odpovídá.

V pojištění odpovědnosti je tedy předmětem pojištění právní vztah a pojistnou událostí je vznik povinnosti pojištěného nahradit škodu nebo újmu, o které často rozhoduje soud nebo jiný orgán. Pojišťovna až na základě tohoto rozhodnutí o povinnosti nahradit škodu nebo újmu vyplácí pojistné plnění, a to obvykle nikoli pojištěnému, ale poškozenému, který má právo na náhradu škody nebo újmy. Poškozenému je hrazena škoda nebo újma pouze v rozsahu, v jakém za ni pojištěný odpovídá dle právních předpisů.¹

3.1 Právní úprava povinnosti nahradit újmu

Právní úprava povinnosti nahradit újmu, dříve používáno „odpovědnost za škodu“, je v České republice ukotvena v řadě zákonů. V některých zákonech se s pojmem „odpovědnost za škodu“ můžeme ještě setkat, jelikož dosud nedošlo k jejich novele.

Základním právním předpisem, který ještě do nedávna upravoval již zmíněnou odpovědnost za škodu, byl zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), který měl ve svém ustanovení § 420 odst. 1 zakotven základ tzv. obecné odpovědnosti za škodu, tj. že: „*Každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právních povinností.*“² Tento zákon měl v poměrně malém počtu ustanovení obsažena všechna pravidla odpovědnosti za škodu, a to kdo komu za škodu odpovídá, v jakém rozsahu, a za jakých podmínek nahrazuje způsobenou škodu. Ale je pravdou, že musíme brát v potaz, jelikož byl tento zákon platný již od roku 1964, že ho doplňovalo

¹ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

² zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

obrovské množství soudních rozhodnutí, zkušeností, komentářů a také celá řada učebnic a výkladových publikací.³

S účinností od 1. 1. 2014 se základním právním předpisem, upravujícím soukromé právo, stává zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“). Tento zákon zcela nahradil výše zmíněný OZ, což přineslo celou řadu změn. NOZ některé oblasti soukromého práva zcela změnil, některé jen zanedbatelně upravil. Tzv. „odpovědnost za škodu“ patří právě k těm oblastem, které výrazně ovlivnil.

NOZ zcela opouští pojem „odpovědnost“, který byl používán dosavadním občanským zákoníkem. Nepoužívá ho ani v názvu právní úpravy ani v jeho ustanoveních. Na místo institutu „odpovědnost za škodu“ přichází spojení „povinnost nahradit újmu“. Újma je z pohledu zákona obecně chápána jako náhrada majetkové i nemajetkové újmy. Hlavním důvodem této změny bylo především zpřesnit terminologii a sloučit dosavadní náhradu škody a ochrany osobnosti.

V praxi se pojem škoda nadále používá a je jím myšlena majetková újma. Pojem újma je mnohdy označována pouze nemajetková újma. I řada pojistitelů ve svých pojistných podmínkách, kterými se řídí pojištění odpovědnosti, používá toto rozlišení pro majetkovou a nemajetkovou újmu. V této práci také bude pod pojmem „škoda“ myšlena majetková újma a „újmou“ nemajetková újma.

NOZ změnil i další používané termíny. V následující tabulce č. 1 jsou uvedeny vybrané pojmy a ukázka rozdílu mezi tím jak je definoval OZ a jak jsou používány dle NOZ.

³ NOVÁKOVÁ, Eva. *Co nového přinese nový občanský zákoník v oblasti odpovědnosti za škodu?*. 11.11.2013 [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<http://www.opojisteni.cz/pojistny-trh/co-noveho-prinese-novy-obcansky-zakonik-v-oblasti-odpovednosti-za-skodu/>>.

Tabulka č. 1: Vybrané pojmy dle původní a nové právní úpravy

Právní úprava dle OZ	Právní úprava dle NOZ
Odpovědnost za škodu	Povinnost nahradit škodu nebo újmu
Subjektivní odpovědnost	Povinnost nahradit škodu nebo újmu se zaviněním
Objektivní odpovědnost	Povinnost nahradit škodu nebo újmu bez zavinění
Náhrada škody	Náhrada škody nebo újmy
Škoda	Újma majetková (= újma na jmění) Ztráta na majetku Skutečná škoda a ušlý zisk
Škoda na věci	Újma na věci nebo také škoda
Škoda na zdraví	Újma na zdraví
	Nemajetková újma na přirozených právech člověka*

Pozn.:* Nemajetková újma na přirozených právech člověka je nový nárok, který původní OZ nedefinoval.
Zdroj: *Generali pojišťovna a.s., interní materiály*

Právní povinnost za náhradu újmy NOZ definuje v části čtvrté: Relativní majetková práva, hlava III: Závazky z deliktů, díl 1: Náhrada majetkové a nemajetkové újmy, kde vymezuje především základní předpoklady povinnosti nahradit újmu, způsob a rozsah náhrady. Dále obsahuje zvláštní ustanovení, které vymezuje specifické typy způsobu vzniku škody jako např. Škoda z provozní činnosti, Škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným, Škoda na nemovité věci, Škoda z provozu dopravních prostředků, Škoda způsobená zvířetem, Škoda způsobená věcí, atd.

Existuje i řada právních předpisů, které jsou svou úpravou odlišné od občanského zákoníku. Jedná se o speciální právní předpisy, jejichž některá ustanovení jsou nadřazena občanskému zákoníku. Mezi tyto předpisy patří např.:

- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích;
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

3.2 Předpoklady povinnosti nahradit škodu nebo újmu

Obecně je vznik povinnosti nahradit škodu nebo újmu podmíněn splněním čtyř právních předpokladů, kterými jsou:

- porušení právní povinnosti ze zákona nebo ze smlouvy, porušení zásad dobrých mravů nebo vznik protiprávního stavu;
- vznik škody nebo újmy;
- příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody nebo újmy (kauzální nexus);
- existence zavinění (úmysl či nedbalost).

První tři předpoklady jsou objektivní povahy, tj. jde o povinnost nahradit škodu nebo újmu bez ohledu na zavinění, a jsou nezbytnými předpoklady pro vznik povinnosti nahradit škodu nebo újmu. V posledním předpokladu, jak už vyplývá z označení, jde o škodu nebo újmu způsobenou se zaviněním, pokud škůdce škodu nebo újmu spáchal úmyslně či z nedbalosti. Zavinění je subjektivní povahy a je předpokladem vzniku povinnosti nahradit škodu nebo újmu v případech, kdy to stanoví zákon.

V případě, že dojde k prokázání splnění všech čtyř uvedených podmínek, je škůdce, jako původce újmy, povinen nahradit způsobenou újmu poškozenému, a zároveň poškozenému vzniká právo požadovat náhradu této újmy po škůdci. Pokud nelze prokázat jednu ze skutečností lze konstatovat, že nebyl dán právní základ nároku na náhradu újmy.⁴

3.2.1 Porušení právní povinnosti ze zákona, ze smlouvy, porušení zásad dobrých mravů nebo vznik protiprávního stavu

Prvním předpokladem povinnosti nahradit újmu je logicky porušení právní povinnosti, porušení zásad dobrých mravů nebo vznik protiprávního stavu, jakožto možných příčin vzniku škody nebo újmy.

⁴ ZÁRYBNICKÁ, Jana, SCHELLE, Karel. *Pojištění odpovědnosti za škodu (historie a současnost)*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 220 s. ISBN 978-80-7418-061-3.

Porušení právní povinnosti ze zákona

Zákon říká: „Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.“⁵

Porušení zákonné povinnosti se může subjekt dopustit dvojím způsobem, a to:

- konáním/jednáním (jako provozovatel restaurace nedodrží hygienické předpisy a zákazníci se nakazí salmonelózou);
- opomenutím (firma provádějící opravu vodovodní sítě neoznačí a neohradí výkop a cyklista do něj spadne);

Při porušení zákona musí škůdce škodu nebo újmu skutečně zavinit, ale postačí i nedbalost.

Porušení povinnosti ze smlouvy

Jedná se o případy, kdy je porušen závazek ze smlouvy, tak jak je definováno v ust. § 2913 NOZ: „(1) Poruší-li strana povinnost ze smlouvy, nahradí škodu z toho vzniklou druhé straně nebo i osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit. (2) Povinnosti k náhradě se škůdce zproští, prokáže-li, že mu ve splnění povinnosti ze smlouvy dočasně nebo trvale zabránila mimořádná nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka vzniklá nezávisle na jeho vůli. Překážka vzniklá ze škůdcových osobních poměrů nebo vzniklá až v době, kdy byl škůdce s plněním smlouvené povinnosti v prodlení, ani překážka, kterou byl škůdce podle smlouvy povinen překonat, ho však povinnosti k náhradě nezproští.“⁶

Z ustanovení vyplývá, že škůdce je povinen při porušení smluvní povinnosti škodu nebo újmu nahradit i bez svého zavinění. Této povinnosti se může škůdce vyhnout, pouze pokud prokáže, že splnění povinnosti ze smlouvy zabránila mimořádná zcela nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka, která vznikla nezávisle na jeho vůli. Příkladem může být živelní katastrofa, která způsobila výbuch plynu v domě, který sousedil s domem, kde měla

⁵ § 2910 Porušení zákona, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁶ § 2913 Porušení smluvní povinnosti, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

být realizována zakázka. Objekt byl uzavřen, a tudíž došlo k znemožnění provedení realizace zakázky.

Porušení zásad dobrých mravů

Předpoklady povinnosti nahradit škodu nebo újmu v důsledku porušení zásad dobrých mravů vyplývá z ust. § 2909 NOZ, které zní: *„Škůdce, který poškozenému způsobí škodu úmyslným porušením dobrých mravů, je povinen ji nahradit; vykonával-li však své právo, je škůdce povinen škodu nahradit, jen sledoval-li jako hlavní účel poškození jiného.“*⁷

Dle tohoto ustanovení má povinnost nahradit škodu nebo újmu každý, kdo ji způsobil úmyslným jednáním proti dobrým mravům. Bohužel v žádné právní úpravě není definice pojmu „dobré mravy“, tudíž jeho obsah je určen až dle okolností daného případu.

Vznik protiprávního stavu

Právní předpisy stanoví, kdy je s určitou událostí spojen vznik povinnosti nahradit škodu nebo újmu. Subjekt vykonávající zákonem vymezenou činnost je povinen nahradit vzniklou škodu nebo újmu, přestože újma byla způsobena konáním/jednáním, které není v rozporu s právními předpisy. Pro vznik této povinnosti nahradit škodu nebo újmu tedy není rozhodující, zda došlo k porušení právní povinnosti. Postavení poškozeného je v těchto případech zjednodušeno, jelikož při uplatňování práva na náhradu škody nebo újmy nemusí poškozený prokazovat porušení právní povinnosti, ale pouze existenci zákonem kvalifikované události, kterou byla způsobena škoda nebo újma. Jedná se o objektivní povinnost nahradit škodu nebo újmu. Příkladem může být odcizení zavazadel zákazníků z úschovny neznámým pachatelem.

3.2.2 Vznik škody nebo újmy

Vznik škody nebo újmy je dalším nezbytným předpokladem vzniku povinnosti nahradit škodu nebo újmu.

⁷ § 2909 Porušení dobrých mravů, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Újma (nemajetková újma)

Nemajetkovou újmu se rozumí jakákoli újma, která pro poškozeného není přímou ztrátou na majetku. Typickým příkladem je zásah do oblasti zdraví, soukromí, cti osoby apod., tedy do přirozeného práva člověka.

Následky, které tato újma může způsobit, bývají zpravidla velice závažné a v konečném důsledku se mohou promítnout i v majetkových poměrech poškozeného. Náhrada nemajetkové újmy se provádí formou tzv. zadostiučinění.⁸

Škoda (majetková újma)

Škodou se rozumí ve smyslu ust. § 495 NOZ „újma na jmění“. Za jmění je považován souhrn všeho, co osobě patří a co tvoří její majetek včetně jejích dluhů (aktiva a pasiva). Škoda tedy představuje jakoukoli ztrátu na majetku, přičemž se rozděluje na skutečnou škodu a ušlý zisk.

Skutečnou škodou je újma, která spočívá ve zmenšení majetku poškozeného a která vznikla v důsledku škodné události a v příčinné souvislosti s ní. Zastupuje majetkovou hodnotu, kterou by bylo nutno vynaložit, aby došlo k uvedení poškozené věci do předešlého stavu.⁹ Za skutečnou škodu lze považovat i náklady vynaložené na pořízení nové věci, náklady spojené s odstraněním škodných následků a případně i náklady nutné ke zjištění rozsahu vzniklé škody.

Ušlý zisk lze považovat za majetkovou újmu spočívající v tom, že se majetek poškozeného v důsledku škodné události očekávaným způsobem nezhodnotil, tak jak by se zhodnotil v případě obvyčejného sledu událostí, tedy nebýt vzniku škody.¹⁰ Na rozdíl od skutečné škody nedochází ke zmenšení majetku poškozeného, nýbrž jde o nenastalé zvětšení majetku, které by bylo možno doložitelným způsobem prokázat. Příkladem může být ušlý zisk majitele restaurace v případě uzavření provozovny z důvodu požáru.

⁸ Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Nový občanský zákoník: Nemajetková újma* [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/nahrada-ujmy/konkretni-zmeny/nemajetkova-ujma>>.

⁹ HOLUB, M., BIČOVSKÝ, J., POKORNÝ, M., HOCHMAN, J., KOBLIHA, I. ONDRUŠ, R. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním*. 2. akt. a dopl., vydání. Praha: Linde Praha, 2004. 493 s. ISBN 80-7201-486-2.

¹⁰ HOLUB, M., BIČOVSKÝ, J., POKORNÝ, M., HOCHMAN, J., KOBLIHA, I. ONDRUŠ, R. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním*. 2. akt. a dopl., vydání. Praha: Linde Praha, 2004. 493 s. ISBN 80-7201-486-2.

3.2.3 Příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody nebo újmy (kauzální nexus)

Třetím předpokladem vzniku povinnosti nahradit škodu nebo újmu je zjištění příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti a skutečným vznikem škody nebo újmy. Pro vznik příčinné souvislosti je nutné prokázat vztah mezi protiprávním jednáním škůdce či zákonem kvalifikovanou událostí a vznikem škody nebo újmy, tedy je nutný vztah mezi příčinou a následkem. Příčinou škody nebo újmy může být jen ta okolnost, bez jejíž existence by škodný následek vůbec nevznikl.

Ve většině případů vznik škody nebo újmy má více než jednu příčinu, a proto je třeba rozlišovat mezi příčinami hlavními, podstatnými, značnými, které jsou pro posouzení příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody nebo újmy nezbytné, a příčinami podružnými, vedlejšími, nepodstatnými. Aby byla dána příčinná souvislost mezi protiprávním úkonem a vzniklou škodou nebo újmou, musí být protiprávní úkon jednou z hlavních příčin vzniklé škody nebo újmy.¹¹

3.2.4 Existence zavinění (úmysl či nedbalost)

Zavinění je dalším nezbytným předpokladem vzniku povinnosti nahradit škodu nebo újmu, kterou fyzická osoba způsobila. Lze ho definovat jako vnitřní psychický vztah škůdce k vlastnímu protiprávnímu jednání a ke škodě nebo újmě, která v důsledku daného jednání vznikla. Tento psychický vztah může být vyjádřen buď jako přímý nebo nepřímý úmysl, nebo jako vědomá či nevědomá nedbalost. Zavinění proto musí zahrnovat všechny znaky příslušné skutkové podstaty, jimiž jsou protiprávní úkon, škoda nebo újma a příčinná souvislost mezi nimi.

Předpokladem úmyslného zavinění je, že škůdce chtěl určitý výsledek. V případě přímého zavinění škůdce věděl, že svým jednáním škodu nebo újmu způsobí či může způsobit a chtěl ji způsobit. Naproti tomu u nepřímého zavinění škůdce věděl, že škodu nebo újmu může způsobit a pro případ, že k ní dojde, s tím byl srozuměn.

¹¹ ZÁRYBNICKÁ, Jana, SCHELLE, Karel. *Pojištění odpovědnosti za škodu (historie a současnost)*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 220 s. ISBN 978-80-7418-061-3.

Nedbalost je považována za volné jednání, kde dominujícím prvkem je vědění. Vůle jednající osoby nesměřuje ke škodlivému výsledku, ale při vědomé nedbalosti škůdce nevytlačil dostatečné úsilí k zamezení škody nebo újmy, o které věděl, že ji může způsobit, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že ji nezpůsobí. U nevědomé nedbalosti škůdce nevěděl, že by mohl způsobit škodu nebo újmu, i když to vzhledem k okolnostem vědět měl.

Porušení právní povinnosti, vznik škody nebo újmy a jejich příčinnou souvislost musí prokazovat poškozený a naopak škůdce, pokud se chce zbavit povinnosti nahradit škodu nebo újmu, musí prokázat, že na škodě nebo újmě z porušení právní povinnosti nenese vinu.¹²

V některých případech není škoda nebo újma zcela následkem jednání povinné osoby čili škůdce, neboť vznik škody nebo újmy je alespoň částečně důsledkem jednání poškozeného, tedy jde o spoluzavinění.

Škodu nebo újmu může také způsobit více škůdců, kterým pak vzniká povinnost k její náhradě společně a nerozdílně. Poškozený se může se svým nárokem obrátit na kteréhokoliv škůdce, jenž je povinen mu celou škodu nebo újmu nahradit, stejně tak se může obrátit na dva, tři nebo všechny škůdce, kteří škodu nebo újmu způsobili. V případě, že se tedy poškozený obrátí pouze na jednoho ze škůdců, tento škůdce nemůže odmítnat poskytnutí náhrady s odkazem na to, že není požadována náhrada vzniklé škody nebo újmy i po ostatních škůdcích. Co se týče vzájemného vypořádání mezi více škůdci, NOZ

v § 2916 stanoví: „*Kdo je povinen k náhradě škody společně a nerozdílně s jinými, vypořádá se s nimi podle účasti na způsobení vzniklé škody.*“¹³

Jsou-li ale důvody hodné zvláštního zřetele, může soud rozhodnout, že ti, kteří škodu nebo újmu způsobili, jsou povinni k její náhradě, nikoliv společně a nerozdílně, ale podle své účasti na škodlivém následku. Nelze-li přesně účast určit, přihlédnou soud k míře pravděpodobnosti.

¹² HOLUB, M., BIČOVSKÝ, J., POKORNÝ, M., HOCHMAN, J., KOBLIHA, I., ONDRUŠ, R. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním*. 2. akt. a dopl. vydání. Praha: Linde Praha, 2004. 493 s. ISBN 80-7201-486-2.

¹³ § 2916, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Od výše uvedeného vypořádání je nutné odlišovat tzv. obecný postih dle § 2917 NOZ (regres).

3.3 Skutkové podstaty povinnosti nahradit škodu nebo újmu se zaviněním a bez ohledu na zavinění

Názorné rozdělení skutkových podstat dle povinnosti nahradit škodu nebo újmu se zaviněním a bez zavinění je uvedeno v příloze č. 1 této práce.

3.3.1 Skutkové podstaty povinnosti nahradit škodu nebo újmu se zaviněním

Povinnost nahradit škodu nebo újmu se zaviněním je tzv. „subjektivní odpovědnost“. Jak již bylo uvedeno výše, aby vznikla povinnost k náhradě škody nebo újmy, musí dojít k porušení právní povinnosti, škodě nebo újmě, musí mezi nimi vzniknout příčinná souvislost a musí být způsobena zaviněně.

Náhoda

NOZ ji vymezuje v § 2904 následovně: *„Újmu způsobenou náhodou nahradí ten, kdo dal ze své viny k náhodě podnět, zejména tím, že poruší příkaz nebo poškodí zařízení, které má nahodilé újmě zabránit.“¹⁴*

Toto ustanovení přináší až NOZ, dřívější OZ ho neznal. Mění se jím posuzování příčinné souvislosti. Povinnost k náhradě škody nebo újmy bude nyní založena například: stavební firma při své činnosti poškodí plot, následně uteče pes, který někoho pokouše.

Podle původní právní úpravy by existence příčinné souvislosti mezi jednáním škůdce a škodou nebo újmou byla velmi sporná. Spojením „dal ze své viny“ je zde dáno zavinění jednající osobě.

Porušení dobrých mravů

„Škůdce, který poškozenému způsobí škodu úmyslným porušením dobrých mravů, je povinen ji nahradit; vykonával-li však své právo, je škůdce povinen škodu nahradit, jen

¹⁴ § 2904 Náhoda, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

sledoval-li jako hlavní účel poškození jiného.“¹⁵ takto zní ustanovení § 2909, podle kterého má povinnost nahradit škodu nebo újmu každý, kdo ji způsobil úmyslným jednáním v rozporu s dobrými mravy. Pojem dobré mravy, jak už bylo uvedeno výše, není právním předpisem definován, ale velmi obecně by bylo možné dobré mravy charakterizovat jako souhrn etických, obecně zachovávaných a uznávaných morálních zásad. V tomto případě neplatí presumpce zavinění škůdce. Je na poškozeném, aby úmyslné jednání škůdce prokázal.

Porušení zákona

Porušení zákona je definováno v § 2910 NOZ, a to: *„Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.“*¹⁶

Toto ustanovení rozlišuje mezi zásahy do absolutního práva poškozeného a zásahy do jiných práv. Mezi absolutní práva patří přirozená práva člověka. Absolutní majetková práva jsou například držba, vlastnické právo, věcná práva k věci cizí. V podstatě každý vznik škody nebo újmy na majetku je zásahem do absolutního práva, vzhledem k novému pojetí vlastnictví a věci. Příkladem může být skladování potravin v prodejně, při kterém nejsou dodrženy hygienické předpisy, a zákazníci dostanou salmonelózu.

Škoda nebo újma způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého chování

Tato škoda nebo újma je vymezena v § 2920 odst. 1 a § 2921 NOZ. Dle těchto ustanovení zákona jsou povinni uhradit způsobenou škodu nebo újmu buď výlučně samotní škůdci (nezletilí nebo zletilí stížení duševní poruchou), nebo výlučně ti, kteří zanedbali nad těmito osobami dohled, nebo také ti, kteří zanedbali náležitý dohled spolu s těmi, kteří škodu nebo újmu způsobili, a to společně a nerozdílně. Další možností je, že si škodu nebo újmu poškozený nese výlučně sám.

V tomto případě lze rozlišit celkem čtyři možnosti povinnosti nahradit škodu nebo újmu, kterými jsou:

¹⁵ § 2909 Porušení dobrých mravů, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁶ § 2910 Porušení zákona, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

- 1) **Výlučná povinnost náhrady samotného škůdce** – Škůdce byl schopen ovládnout své jednání a posoudit jeho následky např.: Dospělá osoba nemající omezenou svéprávnost jede na kole a srazí chodce.
- 2) **Výlučná povinnost náhrady osoby vykonávající dohled** – Škůdce nebyl v konkrétním případě schopen ovládnout své jednání a rozpoznat jeho následky a osoba, která vykonávala dohled, neprokázala, že dohled nezanedbala. Příkladem může být: Matka nechala pětileté dítě bez dozoru před prodejnou a dítě v její nepřítomnosti házelo kamínky na zaparkovaná auta, která pak byla poškozena.
- 3) **K náhradě není povinen škůdce ani osoba vykonávající dohled** – Škůdce nebyl v konkrétním případě schopen ovládnout své jednání ani posoudit jeho následky a současně osoba, která vykonávala dohled, prokázala, že dohled nad škůdcem nezanedbala. Jelikož v tomto případě k náhradě není povinen ani škůdce ani osoba vykonávající dohled, poškozený si škodu nebo újmu zpravidla nese sám. Pětileté dítě si hraje s kamínky v parku pod dohledem matky a neočekávaně jedním ublíží kolemjdoucímu.
- 4) **Společná a nerozdílná povinnost náhrady škůdce a osoby vykonávající dohled** – Škůdce byl v konkrétním případě schopen ovládnout své jednání a rozpoznat jeho následky a zároveň osoba, která vykonávala dohled, neprokázala, že dohled nezanedbala. Třináctileté dítě svěřené do opatrování sousedce jede za jejího doprovodu na kole po chodníku a zraní při tom chodce.

Osoba vykonávající dohled je osoba, které dohled ukládá zákon, úřední rozhodnutí nebo jiná právní skutečnost. U nezletilých dětí se jedná zejména o rodiče, kteří mají úlohu zákonných zástupců, osvojitelé, osoby, jímž bylo dítě svěřeno, ale také právnické osoby, pokud mají povinnost pečovat o nezletilce nebo osoby postižené duševní poruchou a vykonávat nad nimi dohled. Jejich odpovědnost však trvá jen po dobu, kdy jsou uvedené osoby v jejich péči. Jedná se především o právnické osoby jako mateřské školy, základní školy, internáty, domovy pro mládež, dětská oddělení nemocnic apod.

Škoda nebo újma způsobená tím, kdo se sám uvede zaviněně do stavu, kdy není schopen ovládnout své jednání nebo posoudit jeho následky

Tyto případy jsou dány § 2922 NOZ, a to „*Kdo se uvede vlastní vinou do takového stavu, že není s to ovládnout své jednání nebo posoudit jeho následky, nahradí škodu v tomto stavu způsobenou. Společně a nerozdílně s ním nahradí škodu ti, kteří jej vlastní vinou do tohoto stavu přivedli.*“¹⁷

Nejčastějšími případy takového stavu je stav opilosti a stav po požití omamných látek či jiných psychotropních prostředků. Vždy je třeba, aby se škůdce přivedl do tohoto stavu zaviněně, ať už úmyslně nebo nedbalostně. Dalšími povinnými subjekty jsou osoby, které někoho vlastní vinou přivedli do stavu, v němž nebyl schopen ovládnout své jednání a posoudit jeho následky. V tomto případě vzniká povinnost nahradit škodu nebo újmu oběma jak samotnému škůdci, tak další povinné osobě, která škůdce přivedla do stavu, kdy nebyl schopen sám ovládnout své jednání či posoudit jeho následky, a to společně a nerozdílně. Pokud nelze osobě uvedené do takého stavu přičítat zavinění, má povinnost nahradit škodu nebo újmu jen ten, kdo ho do takového stavu vlastní vinou uvedl.

Škoda nebo újma způsobená osobou s nebezpečnými vlastnostmi

„*Kdo se vědomě ujme osoby nebezpečných vlastností tak, že jí bez její nutné potřeby poskytne útulek nebo jí svěří určitou činnost, ať již v domácnosti, provozovně či na jiném podobném místě, nahradí společně a nerozdílně s ní škodu způsobenou v takovém místě nebo při této činnosti někomu jinému nebezpečnou povahou takové osoby.*“¹⁸, takto vymezuje § 2923 NOZ povinné osoby k náhradě škody nebo újmy, kterou způsobila osoba s nebezpečnými vlastnostmi.

Povinnost k náhradě škody nebo újmy se vztahuje na toho, kdo se vědomě ujal osoby s nebezpečnými vlastnostmi tak, že jí bez její nutné potřeby poskytne azyl nebo jí svěřil určitou činnost, ať již v domácnosti, firmě či na jiném podobném místě. Povinnost k náhradě škody nebo újmy pak nesou obě osoby společně a nerozdílně, pokud škoda nebo újma byla způsobena při svěřené činnosti, nebo na výše uvedených místech, tedy nikoli při jiných činnostech nebo na jiných místech, které jsme této osobě nesvěřili, a zároveň

¹⁷ § 2922, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁸ § 2923 Škoda způsobená osobou s nebezpečnými vlastnostmi, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

musí být vyvolána nebezpečnou vlastností této osoby. Podle tohoto ustanovení tedy nelze postupovat v případech, kdy škodu sice způsobí osoba s nebezpečnými vlastnostmi, ale původ škody nebo újmy v této vlastnosti nebude.

Za nebezpečné vlastnosti se dají považovat duševní či charakteristické vlastnosti (vrozené nebo vyvolané používáním návykových látek).

Podmínkou povinnosti k náhradě je vědomost dané osoby o nebezpečných vlastnostech, absence nutné potřeby na straně nebezpečné osoby, a že ke škodě dojde v místě útulku nebo při činnosti, která byla nebezpečné osobě svěřena.

Škoda nebo újma způsobená zvířetem

Škoda nebo újma způsobená zvířetem, které je používáno k výkonu povolání nebo k výdělečné činnosti, je řešena v § 2934 NOZ v následujícím znění: *„Slouží-li domácí zvíře vlastníku k výkonu povolání či k jiné výdělečné činnosti nebo k obživě, anebo slouží-li jako pomocník pro osobu se zdravotním postižením, zproští se vlastník povinnosti k náhradě, prokáže-li, že při dozoru nad zvířetem nezanedbal potřebnou pečlivost, anebo že by škoda vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti. Za týchž podmínek se povinnosti k náhradě zproští i ten, komu vlastník zvíře svěřil.“¹⁹*

Tímto ustanovením jsou dány speciální důvody, kdy se může majitel či osoba, která vykonává nad zvířetem dozor, v případě, že je zvíře využíváno k výkonu jejich povolání nebo k výdělečné činnosti, anebo slouží jako pomocník pro osobu se zdravotním postižením, zprostit povinnosti náhrady škody nebo újmy, kterou zvíře způsobilo. V tomto paragrafu je výslovně zakotveno, že se vlastník zvířete nebo i osoba, které bylo zvíře svěřeno, zproští povinnosti k náhradě škody nebo újmy, prokáže-li, že dozor nad zvířetem prováděl s potřebnou pečlivostí, anebo že by škoda nebo újma vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti.

¹⁹ § 2934, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

3.3.2 Skutkové podstaty povinnosti nahradit škodu nebo újmu bez ohledu na zavinění

Povinnost nahradit škodu nebo újmu bez ohledu na zavinění je tzv. „objektivní odpovědnost“. Aby vznikla povinnost k náhradě škody nebo újmy, stačí pouze existence zákonem kvalifikované události, kterou byla škoda nebo újma způsobena, samotný vznik škody nebo újmy a příčinná souvislost mezi nimi.

Škoda nebo újma způsobená porušením smluvní povinnosti

Podmínky, při kterých vzniká škůdci (povinné osobě) povinnost nahradit škodu nebo újmu nebo kdy se této povinnosti může zprostit, jsou vymezeny v § 2913 NOZ, jehož znění je uvedeno v bodě 3.2.1 této práce, a který se zabývá případy, kdy dochází k porušení závazku ze smlouvy.

Škoda nebo újma způsobená provozní činností

Tyto případy povinnosti nahradit škodu nebo újmu jsou ustanoveny v § 2924 NOZ, který říká: *„Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výdělečné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se zproští, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo.“*²⁰

Pokud povinná osoba dodržuje standardní postupy pro bezpečné fungování provozu, není povinna škodu nebo újmu nahradit. Tímto ustanovením nejsou dotčeny pouze provozovatelé továrního typu, ale jde i o provozovatele obchodů a jiných služeb. Příkladem škody může být poškození vozidla v automyčce v důsledku uvolnění jednoho z kartáčů.

Škoda nebo jiná újma způsobená provozem zvlášť nebezpečným

V § 2925 NOZ je vymezena povinnost k náhradě škody nebo újmy, která byla způsobena zvlášť nebezpečným provozem. Za zvlášť nebezpečný se považuje provoz, kde nelze předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody nebo újmy ani při vynaložení řádné péče. Aby toto ustanovení mohlo být aplikováno, musí vždy dojít ke škodě nebo

²⁰ § 2924 Škoda z provozní činnosti, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

újmě vyvolané zdrojem zvýšeného nebezpečí. Nelze jej aplikovat např. na případy pádu stromu či uklouznutí na schodech v areálu provozu se zvláště nebezpečným provozem.

Liberačními důvody²¹ z povinnosti nahradit škody nebo újmy jsou vnější zásah vyšší moci, vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí osoby.

Škoda na nemovité věci

§ 2926 NOZ stanoví: „*Kdo, byť oprávněně provádí nebo zajišťuje práce, jimiž se jinému působí škoda na nemovité věci, nebo jimiž se držba nemovité věci znemožní nebo podstatně ztíží, nahradí škodu z toho vzniklou.*“²²

Jde o škody způsobené jinému na nemovitostech při provádění či zajišťování prací, ať již oprávněných nebo neoprávněných. Povinností je nahradit nejen škody na nemovitosti, ale i případné znemožnění nebo podstatné ztížení držby nemovité věci či jejího užívání. Tato úprava byla doslovně převzata z OZ.

Škoda z provozu dopravního prostředku

Nejčastějším typem škod jsou škody způsobené z provozu dopravního prostředku, proto i NOZ řeší tuto problematiku v několika ustanoveních a to konkrétně v § 2927 až 2932 NOZ. Tato ustanovení upravují povinnost k náhradě škody nebo újmy na straně subjektů provozující dopravu, což zahrnuje dopravce v osobní i nákladní dopravě, a zároveň provozovatelů dopravních prostředků, a to vozidel²³, plavidel a letadel vyjma prostředků poháněných lidskou silou jako např. kolo, loď s pádly apod. Jde o obdobu stávající úpravy dle OZ doplněnou o nemotorová vozidla a plavidla jako např. koňský povoz, psí spřežení apod.

K náhradě škody nebo újmy vyvolané provozem dopravního prostředku jsou výše uvedené subjekty povinni bez ohledu na zavinění. Své povinnosti k náhradě se nemohou zprostit, jestliže škoda nebo újma byla způsobena okolnostmi mající původ v provozu.

²¹ Liberační důvody jsou důvody zprošťující od objektivní povinnosti nahradit újmu (tzv. od objektivní odpovědnosti)

²² § 2926, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²³ Za vozidlo jsou považovány všechny dopravní prostředky obsažené v zákoně č. 56/2001 Sb. O podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.

Pokud prokáží, že škodě nebo újmě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat, zproští se povinnosti k náhradě škody nebo újmy.

Po dobu převzetí vozidla je povinen k náhradě správce stejně jako jeho provozovatel, tak jak bylo ustanoveno i v původní právní úpravě dle OZ.

Nadále platí i princip, že provozovatel je povinen nahradit škodu nebo újmu způsobenou ztrátou nebo odcizením věci jen tehdy, pozbyl-li poškozený možnost danou věc opatrovat.

Nelze-li určit provozovatele dopravního prostředku, považuje se za něj vždy jeho vlastník.

Škoda způsobená zvířetem

Škoda způsobená zvířetem je upravena v § 2933 až 2935 NOZ. Povinnost nahradit škodu nebo újmu bez ohledu na zavinění najdeme pouze v § 2933 a 2935, jelikož v těchto dvou ustanoveních je dána povinnost k náhradě vždy vlastníkovu zvířete, i když nemohl mít nad zvířetem dohled. Jak říká § 2933: *„Způsobí-li škodu zvíře, nahradí ji jeho vlastník, ať již bylo pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které vlastník zvíře svěřil, anebo se zatoulalo nebo uprchlo. Osoba, které zvíře bylo svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak používá, nahradí škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem.“*²⁴

Vlastník je tedy povinen nahradit škodu nebo újmu, i když svěřil zvíře jiné osobě. Oba pak nesou povinnost k náhradě společně a nerozdílně.

*„(1) Odňala-li třetí osoba svémocně zvíře vlastníku nebo osobě, které vlastník zvíře svěřil, nahradí třetí osoba škodu způsobenou zvířetem sama, prokáže-li vlastník nebo osoba, které vlastník zvíře svěřil, že odnětí nemohli rozumně zabránit; jinak společně a nerozdílně s nimi. (2) Kdo zvíře svémocně odňal, nemůže se zprostit povinnosti k náhradě“*²⁵, takto zní § 2935 NOZ.

Speciální režim je dán v případě svémocného odnětí zvířete, tj. např. v případě krádeže. V těchto případech nese povinnost k náhradě škody nebo újmy, která byla způsobena zvířetem, třetí osoba sama. Zde se jedná o tzv. absolutní povinnost k náhradě škody nebo újmy, tj. není možné se jí zprostit. Výjimkou mohou být případy, kdy vlastník svým

²⁴ § 2933, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁵ § 2935, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

jednáním umožnil odnětí zvířete. Prokáže-li vlastník nebo osoba, které bylo zvíře svěřeno, že odnětí nemohli rozumně zabránit, povinnosti k náhradě se zproští. V opačném případě ponесou povinnost k náhradě společně a nerozdílně. Například pokud v důsledku řádně nezajištěné ohrady utečou krávy na silnici a způsobí dopravní nehodu.

Škoda způsobená věcí

Škoda způsobená věcí je vymezena v § 2936 až 2938 NOZ. § 2936 zní: „*Kdo je povinen někomu něco plnit a použije při tom vadnou věc, nahradí škodu způsobenou vadou věci. To platí i v případě poskytnutí zdravotnických, sociálních, veterinárních a jiných biologických služeb.*“²⁶

Povinnost k náhradě vznikne pouze tehdy, pokud je škoda nebo újma při plnění závazku způsobena vadnou věcí. Jedná se tedy o náhradu škody nebo újmy vyvolanou okolnostmi majícími původ v povaze věci nebo přístroje, kterých bylo při plnění závazku použito. Dochází tak k výraznému omezení povinnosti nahradit škodu nebo újmu, což nejvíce ovlivní možnou náhradu škody nebo újmy způsobenou lékařským zařízením. Např. pokud je pacientovi způsobena škoda nebo újma vadným lékařským zařízením či pomůckou (stříkačka, přístroj na měření, atd.) nebo když se podíváme do jiného oboru např. zákaznice v kadeřnictví je popálena vadným vysoušečem.

*„(1) Způsobí-li škodu věc sama od sebe, nahradí škodu ten, kdo nad věcí měl mít dohled; nelze-li takovou osobu jinak určit, platí, že jí je vlastník věci. Kdo prokáže, že náležitý dohled nezanedbal, zproští se povinnosti k náhradě. (2) Způsobila-li škodu věc pádem nebo vyhozením z místnosti nebo podobného místa, nahradí škodu společně a nerozdílně s tím, kdo je povinen k náhradě podle odstavce 1, i osoba, která takové místo užívá, a nelze-li jí určit, vlastník nemovité věci.“*²⁷

V odst. 1 výše uvedeného § 2937 je upravena povinnost k náhradě škody nebo újmy, kterou věc způsobila sama od sebe. Předpokladem je, že došlo k zanedbání náležitého dohledu nad věcí. Skutková podstata není podmíněna použitím věci při plnění závazků, ani vadnost dané věci. V praxi bude možné tuto skutkovou podstatu aplikovat např. v případě pádu stromu či v případě škod způsobených vadami věci. Podle tohoto

²⁶ § 2936, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁷ § 2937, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

ustanovení by mohly být řešeny i škody způsobené poruchami domácích spotřebičů nebo rozvodu vody apod.

Změnu původní právní úpravy dle OZ představuje odst. 2 § 2937 NOZ zakládající povinnost nahradit škodu nebo újmu uživatele místnosti nebo obdobných prostor, případně vlastníka, pokud byla škoda nebo újma způsobena pádem či vyhozením věci z těchto prostor. Důvodem této úpravy je obtížné určení osob, které jsou povinné k náhradě škody nebo újmy, neboť poškozený v těchto situacích nemůže zjistit a dostatečně prokázat, kdo konkrétně pád či vyhození věci způsobil. Současně s vlastníkem či uživatelem prostor je škodu nebo újmu povinen nahradit i ten, kdo je povinen k její náhradě dle obecných ustanovení.

„(1) Při zřícení budovy nebo odloučení její části v důsledku vady budovy nebo nedostatečného udržování budovy nahradí její vlastník škodu z toho vzniklou. (2) Společně a nerozdílně s ním hradí škodu předešlý vlastník, má-li škoda příčinu v nedostatku vzniklém za trvání jeho vlastnického práva, na nějž nástupce neupozornil, a došlo-li ke škodě do roka od zániku jeho vlastnického práva. To neplatí, pokud se jedná o takový nedostatek, o kterém nástupce musel vědět.“²⁸

Ustanovení § 2938 NOZ stanoví, že vlastník budovy je povinen nahradit škodu nebo újmu vzniklou při zřícení budovy nebo odloučení její části v důsledku její vady či při nedostatečném udržování budovy. Zákon také zakládá možnost společné a nerozdílné povinnosti k náhradě škody nebo újmy na straně předcházejícího vlastníka, jestliže má příčinu v nedostatku vzniklém za trvání jeho vlastnického práva k budově, na který nástupce neupozornil, a došlo-li ke škodě nebo újmě do roka od zániku jeho vlastnického práva. To neplatí, pokud se jedná o takový nedostatek, o kterém nástupce vědět musel. Toto ustanovení zákona nevyklučuje povinnost k náhradě dalších osob, jimiž může být např. správce budovy, které by mohly být povinny nahradit škodu nebo újmu na základě obecných skutkových podstat.

Dle NOZ jsou za nemovité věci považovány především pozemky, jejichž součástí jsou i stavby postavené na tomto pozemku, byty a nebytové prostory vymezené jako jednotky v budově. Za nemovitou věc se považuje i právo stavby, což je zároveň nehmotnou věcí.

²⁸ § 2938, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Vlastník budovy (tedy i bytu či nebytového prostoru) je vždy povinen nahradit škodu nebo újmu vyplývající z vlastnictví těchto objektů, ale hlavní podmínkou musí být porušení právní povinnosti a zavinění, nebo alespoň nevědomá nedbalost. V případě, že dojde ke zřícení budovy či odloučení její části z důvodu vady budovy nebo nedostatečné a špatné údržby, odpovídá její vlastník objektivně. Za odpovídající opatření, které směřuje k odvrácení škody, však nelze považovat jen běžnou údržbu budovy, ale např. i umístění výstražných tabulek varujících chodce před nebezpečným stavem objektu. Obdobně jako pád sněhu ze střechy je nutné posuzovat i zřícení stavebních součástí nemovitosti (střešní krytinu, omítky, okapy, balkony apod.). Za jiný případ porušení prevenční povinnosti by se mohlo považovat např. nevytření mokré podlahy, pokud by v důsledku toho došlo k uklouznutí a pádu třetí osoby, nebo nedostatečné ukotvení zábradlí u schodiště v budově, které bylo příčinou pádu návštěvníka budovy.

V případě, že došlo k porušení právní povinnosti na straně vlastníka objektu, je nutné zkoumat existenci jeho zavinění. Zavinění je presumováno (předpokládáno), tj. vlastník je povinen nahradit škodu nebo újmu způsobenou porušením povinnosti tehdy, pokud neprokáže, že vznik škody nebo újmy nezavinil. Existenci či neexistenci zavinění lze dovodit z toho, zda vlastník budovy či jiného objektu učinil obvyklá opatření, o nichž lze předpokládat, že jsou dostatečnou prevencí vzniku škody nebo újmy. Jedná se zejména o provádění pravidelných kontrol a revizí zařízení budovy jako např. komínů, plynových kotlů a rozvodů, elektrických rozvorů, apod. Také mezi prevencí lze zahrnout včasnou reakci na příznaky hrozící poruchy (protékání vody z nádržky u WC, rezivění kohoutů na vodu, atd.). Pokud vlastník provedl zmiňovaná obvyklá opatření, dochází k jeho vyvinění a za vzniklou škodu nebo újmu neodpovídá. Vlastník budovy tedy např. neodpovídá za náhodné prasknutí přívodu vody na WC nebo za náhodné prasknutí topení či bojleru na vodu. Opačně tomu bylo za původní právní úpravy dle OZ, kdy za tyto způsobené škody vlastník budovy odpovídal.

Škoda způsobená vadou výrobku

Škoda způsobená vadou výrobku je vymezena v § 2939 až 2943 NOZ, které přejala původní úpravu odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku obsaženou v zákoně č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, přičemž nedošlo k žádným výrazným změnám.

Jedná se stále o součást práv na ochranu spotřebitele, kterou nelze aplikovat v případě, že je výrobek určen nebo užíván převážně k podnikatelským účelům. V zákoně je zachován i limit 500 EUR (resp. jeho ekvivalent v kursu ČNB k datu vzniku škody nebo újmy), v jehož rámci nese škodu nebo újmu poškozený.

Škody nebo újmy způsobené vadou výrobku jsou např.: od vadné rychlovarné konvice dojde k požáru domu, nakažení zákazníka salmonelou ze zakoupeného vadného kuřecího masa, vadně namontované kolečko na kolečkových bruslích a dojde ke zranění bruslaře.

Často dochází k záměně institutu náhrada škody nebo újmy způsobené vadou výrobku za nároky z vadného plnění tzv. „odpovědnosti za vady“. Odpovědnost za vady je úplně jiný institut, který zahrnuje nároky spotřebitelů na výměnu, opravu či vrácení poškozeného výrobku, pokud spotřebitel splňuje zákonem dané podmínky pro uplatnění nároku na náhradu. Nejedná se tedy o škody nebo újmy způsobené třetí osobě z vady výrobku, ale o poškození výrobku jako takového např. špatně ušitá obuv se po týdenním nošení poškodí.

Škoda na věci převzaté

Povinnost nahradit škodu nebo újmu na věci převzaté je ustanovena v § 2944 NOZ, který říká: *„Každý, kdo od jiného převzal věc, která má být předmětem jeho závazku, nahradí její poškození, ztrátu nebo zničení, neprokáže-li, že by ke škodě došlo i jinak.“*²⁹

Podmínkou povinnosti nahradit škodu nebo újmu je existence závazku osoby povinné k náhradě (např. k provedení opravy, úschovy, úpravy věci, k uskladnění) a fyzické předání dotčené věci (např. oblek k vyčištění převzatý čistírnou, auto k opravě převzaté autoservisem, kabát převzatý do šatny v divadle, nikoliv však poskytnutí uzamykatelných skříněk ve fitness). Zprostit se povinnosti náhrady může povinná osoba pouze, pokud prokáže, že by ke škodě nebo újmě i jinak došlo, čímž se rozumí např. zásah vyšší moci nebo poškození věci v důsledku jejích vlastností.

Škoda na věcech odložených

Tyto případy škod jsou řešeny v ustanovení § 2945 NOZ, které stanovuje povinnost pro provozovatele zařízení (např. restaurace, ordinace) nahradit škodu nebo újmu

²⁹ § 2944 Škoda na převzaté věci, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

způsobenou na věcech odložených pouze za podmínky, že věci byly odloženy na místě k tomu určeném nebo není-li takové místo určeno, na místě, kam se obvykle odkládají. Provozovatel nebude povinen nahradit škodu nebo újmu, pokud si např. host odloží sako na svou nebo sousední židli a dojde k jeho ztrátě, jelikož tato osoba má věc stále ve své moci a neztrácí možnost kontroly nad ní. Jak již bylo zmíněno, podmínkou povinnosti k náhradě je odložení věcí na místě, kde se obvykle odkládají. Pokud by tak např. poškozený odložil v čekárně u lékaře peněženku s vyšší hotovostí, bylo by možné zpochybnit, že šlo o věc, která se na takové místo obvykle odkládá a povinnost nahradit škodu nebo újmu by nebyla oprávněná.

Poškozený by měl uplatnit nárok na náhradu škody nebo újmy u provozovatele zařízení do 15 dnů ode dne, kdy se o škodě nebo újmě dozvěděl. Oprávněnou osobou k uplatnění práva na náhradu škody nebo újmy není jen ten, kdo věc odložil, ale i její vlastník. Povinnosti nahradit škodu nebo újmu se nelze zprostit jednostranným prohlášením ani dohodou, např. když je v čekárně pověšena cedule s nápisem „Za odložené věci neručíme!“ Provozovatel i přesto má povinnost k náhradě. Liberačním důvodem by bylo prokázání skutečnosti, že by ke škodě nebo újmě došlo i jinak (např. zásahem vyšší moci, samovznícení věci, apod.).

Podobnou povinnost k náhradě škody nebo újmy zakládá toto ustanovení zákona pro provozovatele hlídaných garáží nebo zařízení obdobného druhu, jedná-li se o dopravní prostředky v nich umístěné včetně jejich příslušenství (rádio, náhradní pneu, nikoli věci uložené v automobilu). Podmínkou náhrady je, že zařízení budou hlídaná. Dřívější právní úprava tuto podmínku neobsahovala, tudíž stanovila povinnosti k náhradě, i když nebyla parkoviště hlídána. Za podniky podobného druhu nejsou považovány parkoviště v nákupních centrech a vyhrazená parkoviště před hotely, pokud ovšem nejsou pod dozorem. Dále je nutné odlišit případy, kdy je uzavřena pouze smlouva o pronájmu parkovacího místa, neboť v těchto případech provozovatel parkoviště či garáže nemá povinnost k náhradě škody nebo újmy na vozidle. Lhůta pro uplatnění práva na náhradu škody nebo újmy je stejná jako u běžných věcí a činí 15 dní.

Škoda na věcech vnesených

Podmínky povinnosti nahradit škodu na věcech vnesených jsou ustanoveny v § 2946 až 2949 NOZ. V § 2946 je stanovena povinnost provozovatelů ubytovacích zařízení k náhradě škody nebo újmy na věcech vnesených do jejich prostor. Za ubytovací zařízení se považují hotely, motely, penziony, ubytovny, koleje nebo kempy. V případě této povinnosti nahradit škodu nebo újmu se jedná o objektivní odpovědnost, kdy je možná liberace pouze, pokud dojde k prokázání, že by ke škodě nebo újmě došlo i jinak, případně že za škodu nebo újmu je odpovědný ubytovaný nebo osoba, která ubytovaného doprovázela z jeho vůle. Obdobně jako u škod na věcech odložených nelze jednostranně omezit či vyloučit povinnost k náhradě, stejně tak není možná případná dohoda v této souvislosti.

„Povinnost nahradit škodu se nevztahuje na vozidla, na věci ponechané ve vozidle, ani na živá zvířata, ledaže je ubytovatel převzal do úschovy.“³⁰, tak je ustanoveno v § 2947 NOZ, který vylučuje povinnost k náhradě škody nebo újmy na vozidlech včetně věcí v nich ponechaných a u živých zvířat, nejde-li o převzetí do úschovy. Tímto není dotčena případná náhrada škody nebo újmy z titulu provozovatele hlídaných garaží nebo podobných zařízení.

Výše náhrady je pak ukotvena v § 2948 NOZ, kde je stanoveno, že výše náhrady je limitována stonásobkem ceny ubytování za jeden den (včetně cenností, cenin a peněz). Tato hranice představuje nejvyšší možnou náhradu i tehdy, pokud ubytování trvá déle, než jeden den, tzn. limit se nenásobí počtem dnů ubytování. Byla-li však věc převzata do úschovy a odmítl-li ubytovatel úschovu věci v rozporu s tímto zákonem nebo byla-li škoda nebo újma způsobena ubytovatelem nebo někým, kdo v provozu pracuje, hradí se škoda nebo újma bez omezení.

Oprávněnou osobou je pouze ubytovaný, nikoli však vlastník vnesené věci, čímž se tato úprava liší od povinnosti nahradit škodu nebo újmu na věcech odložených.

Lhůta pro uplatnění práva na náhradu se řeší v § 2949 NOZ a činí opět 15 dní, jako u škod na věcech vnesených a odložených.

³⁰ § 2947, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Škoda způsobená informací nebo radou

Povinnost nahradit škodu nebo újmu způsobenou informací nebo radou je stanovena v § 2950 NOZ takto: *„Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti. Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě.“*³¹

Povinnost nahradit škodu nebo újmu nastává v případě, kdy někdo, kdo vystupuje jako odborník, způsobí škodu nebo újmu tím, že podá za odměnu neúplnou nebo nesprávnou informaci nebo škodlivou radu. V případě bezúplatné informace či rady se hradí jen škoda nebo újma způsobená vědomě. Odborníkem se ve smyslu tohoto ustanovení myslí daňový poradce, účetní, zprostředkovatel, ale i automechanik.

3.4 Způsob a rozsah náhrady škody nebo újmy

Pokud někdo způsobil jinému škodu, může po něm poškozený požadovat buď uvedení poškozené věci do původního stavu, nebo peněžitou náhradu za poškozenou věc. Dřívější právní úprava však upřednostňovala peněžitou náhradu škody. Nyní dle platného NOZ dochází ke změně priorit ve způsobu náhrady škody. NOZ na první místo staví tzv. náhradu uvedením do předešlého stavu. Pokud tedy poškozený nepožaduje jinak, nebo taková náhrada není možná (není fakticky možná, nebo by nebyla ekonomicky racionální), hradí se vzniklá škoda tím, že se uvede do předešlého stavu, např. že vytopený byt bude vymalován, zničený plot bude opraven, apod. V případě, že nebude možné poškozenou věc uvést do předešlého stavu, nebo tak bude žádat poškozený, náhrada za vzniklou škodu bude provedena v penězích. Uvedené způsoby náhrady se podle NOZ používají pro majetkové újmy neboli škody.

Z hlediska pojištění však změna priorit ve formě náhrady škody nepřináší žádnou změnu, jelikož pojistitelé v pojistných podmínkách ujednávají, že poskytnuté plnění (náhrada za škodu) bude prováděno v penězích, není-li ujednáno jinak.

³¹ § 2950, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Pro náhradu nemajetkové újmy NOZ v § 2951 odst. 2 nově upravuje způsob náhrady tzv. zadostiučiněním, a to: „*Nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.*“³². Zadostiučinění neboli satisfakce nemusí být poskytnuto pouze v penězích, ale může jím být cokoliv, co je dostatečné k odčinění újmy. Pokud tento jiný způsob nezajistí dostatečně účinné odškodnění, musí být zadostiučinění poskytnuto v penězích. Za jiný způsob lze považovat např. omluvu nebo zdržení se neoprávněných zásahů.

Rozsahem náhrady škody nebo újmy se rozumí, kolik má škůdce poškozenému nahradit za majetkovou a nově také nemajetkovou újmu. Rozsah náhrady škody nebo újmy je vymezen v několika ustanovených NOZ.

3.4.1 Náhrada újmy na věci

§ 2952 NOZ vymezuje, že se primárně hradí skutečná škoda na věci a ušlý zisk. Za skutečnou škodu je považován i pouhý vznik dluhu na straně poškozeného, nikoli však úhrada dluhu z jeho strany. Škoda na věci může vzniknout poškozením, zničením, ztrátou nebo odcizením věci.

Pro určení výše škody na věci se vychází z obvyklé ceny věci v době jejího poškození, přičemž musí být také zohledněno to, co poškozený musel k obnovení nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit, jde o tzv. účelně vynaložené náklady. Podle důvodové zprávy k NOZ oproti stávající soudní praxi není vyloučeno, že účelně vynaložené náklady na obnovení nebo nahrazení funkce věci mohou převýšit obvyklou cenu věci. Samozřejmě jsou stanovena pravidla, která omezují vynaložené náklady a spočívají zejména v tom, zda vůbec jde věc opravit a zda je to ekonomicky racionální. Přestože je poškozený preferovanou a chráněnou stranou, jeho požadavek k uvedení do původního stavu nesmí být ekonomicky nesmyslný v porovnání například s možností pořídit si poškozenou věc znovu novou.³³

³² § 2951, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³³ NOVÁKOVÁ, Eva. *Co nového přinese nový občanský zákoník v oblasti odpovědnosti za škodu?*. 11.11.2013 [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<http://www.opojisteni.cz/pojistny-trh/co-noveho-prinese-novy-obcansky-zakonik-v-oblasti-odpovednosti-za-skodu/>>.

Nově je speciálně stanoven rozsah náhrady nemajetkové újmy při poškození věci podle § 2969 NOZ, odst. 2, a to „*Poškodil-li škůdce věc ze svévole nebo škodolibosti, nahradí poškozenému cenu zvláštní obliby.*“³⁴. Cena zvláštní obliby představuje náhradu nad obvyklou cenu věci a účelně vynaložené náklady. Jde o jinou nemajetkovou újmu, která má podstatu v duševní újmě. Příkladem takové náhrady je, že např. někdo zlomí na cizím pozemku strom, o kterém věděl, že ho vlastník zasadil při narození syna a léta o něj s láskou pečuje a každoročně si u něj v den synových narozenin dělají rodinné fotografie. Po jeho zničení vznikne vlastníku duševní újma. Přijde o věc, která i kdyby se nahradila uvedením v předešlý stav, nenahradí cenu, kterou měl strom pro jeho vlastníka a to je právě zmiňovaná cena zvláštní obliby. Její náhrada je ale omezena jen na případy, kdy škůdce poškodí věc ze svévole nebo škodolibosti. Náhrada má formu tzv. zadostiučinění.

3.4.2 Náhrada nemajetkové újmy

V původní právní úpravě dle OZ se mohl poškozený domáhat náhrady vzniklé nemajetkové škody dvojím způsobem, náhradou neboli odškodněním bolestného a ztížení společenského uplatnění, kdy se jednalo o obdobnou náhradu jako v případě jiných vzniklých škod dle § 420 OZ, ale i náhradou nemajetkové újmy způsobené porušením práva na ochranu osobnosti dle §§ 11 – 16 OZ, dle kterého mohl poškozený uplatnit tři druhy nároků:

- 1) odpůrcí, jímž bylo upuštěno od neoprávněného zásahu do osobnostních práv;
- 2) restituční, kterým byla odčiněna vzniklá újma;
- 3) satisfakční, kterým bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

Jednalo se o dva odlišné způsoby nároku, tudíž poškozený si mohl vybrat, jakým způsobem bude požadovat náhradu, případně mohl oběma, ale pouze za předpokladu, že se nebudou nároky překrývat. Jestliže poškozený zvolil náhradu dle prvního způsobu, tj. dle ustanovení o náhradě škody, byl jeho nárok posouzen dle bodového hodnocení, které vyplývalo z vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského

³⁴ § 2969 Náhrada při poškození věci, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

uplatnění, ve znění pozdějších předpisů. V případě volby druhého způsobu, tedy uplatnění nároku dle práva na ochranu osobnosti, mohl poškozený nárokovat vyšší odškodnění než dle „tabulkového hodnocení“, ale zde existovalo riziko, že soud rozhodne o jiném nebo nižším odškodnění.³⁵

Stávající právní úprava dle NOZ pojmula koncepci náhrady nemajetkové újmy zcela odlišně. Obsahuje ustanovení o ochraně osobnosti člověka zahrnující zejména přirozená práva člověka, jež zahrnují i právo na život a zdraví. NOZ výslovně upravuje i náhradu nemajetkové újmy na přirozených právech člověka, konkrétně v § 2956, a to „*Vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.*“³⁶. Za přirozená práva se považují zejména život a zdraví člověka, důstojnost, čest, soukromí atd. Primárně NOZ preferuje náhradu újmy zadostiučiněním, jak je uvedeno výše, ale v případě náhrady nemajetkové újmy na přirozených právech člověka zákon v § 2957 stanoví: „*Způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné. Jimi jsou úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody. Vezme se rovněž v úvahu obava poškozeného ze ztráty života nebo vážného poškození zdraví, pokud takovou obavu hrozba nebo jiná příčina vyvolala.*“, což je obecné výkladové pravidlo pro určení výše a způsobu přiměřeného zadostiučinění při odčinění újmy způsobené člověku na jeho přirozeném právu, a které musí být určeny tak, aby byly odčiněny okolnosti zvláštního zřetele hodné. Jejich výčet je uveden přímo v ustanovení § 2957, jak je možné vidět výše.

Nejzásadnější změnou, kterou NOZ přináší, je úprava náhrady nemajetkové újmy na zdraví či usmrcení dle ustanovení § 2958, který uvádí: „*Při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové*

³⁵ HUŠEK, Daniel. 2013. *Náhrada nemajetkové újmy podle staré a nové úpravy občanského zákoníku*. 18.12.2013. [Online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<http://muj-pravnik.cz/nahrada-nemajetekove-ujmy-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku/>>.

³⁶ § 2956, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

újm; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i zřízení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.“³⁷. Tímto ustanovením je zrušen výpočet náhrady újmy podle bodového ohodnocení obsaženého ve vyhlášce č. 440/2001 Sb. NOZ je v otázkách náhrady újmy na zdraví či usmrcení zásadně postaven na principu, podle kterého je třeba zásahy do zdraví a života člověka posuzovat zcela individuálně případ, od případu a má být pouze na soudu nikoli na právním předpise, aby stanovil výši náhrad. NOZ obdobně řeší i další nároky na náhradu nemajetkové újmy, např. náhradu újmy osobám blízkým poškozenému při usmrcení nebo zvláště závažném ublížení na zdraví.

Odpovědnost za správné stanovení náhrady nemajetkové újmy byla přesunuta na soudce, kteří s příchodem NOZ nemají přesný návod, jak se postavit k těmto náhradám, jelikož z původní praxe, která přináší řadu soudních rozhodnutí, na základě kterých se dalo v případě shodných znaků rozhodnout obdobně, nyní nemají. Nelze vyčkávat na praxi vytvářenou postupně konkrétními rozhodnutími soudů, která představuje rámeček několika let, tedy spíše desítek let. Neexistence kritérií pro odškodňování újem na zdraví či usmrcení však není problematická pouze pro naši justici. Je třeba si uvědomit, že naprosto převažující objem nároků na náhradu škody nebo újmy byl do současné doby řešen i mimosoudně, ať už v rámci vztahu škůdce – poškozený, nebo za účasti pojistitele. Vzhledem k těmto skutečnostem se Nejvyšší soud České republiky rozhodl v součinnosti se Společností medicínského práva a dalšími odborníky vytvořit metodiku pro odškodňování, která vyhovuje obecným zásadám NOZ, včetně zásady slušnosti. Jde o Metodiku k odškodňování nemajetkových újem podle § 2958 NOZ a tvoří pouze pomocný materiál pro rozhodování o náhradách újem, nemá žádný závazný charakter.³⁸

3.5 Charakteristika pojištění odpovědnosti

Pojištění odpovědnosti slouží ke krytí rizik souvisejících se skutečností, že pojištěný subjekt způsobil svou činností jinému škodu nebo újmu, a to buď škodu nebo újmu na majetku, zdraví, životě nebo taky finanční škodu, za kterou poškozený odpovídá.

³⁷ § 2958, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³⁸ JANDOVÁ, Lucie. *Metodika k odškodňování nemajetkových újem je na světě!*. Pojistný obzor [Online]. 2014, roč. 91, č. 2. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<http://www.pojistnyobzor.cz/images/archiv/2014-2/casopis.pdf>>. ISSN 0032-2393.

Pojištěný má právo z pojištění odpovědnosti, aby za něho pojistitel v případě pojistné události nahradil poškozenému škodu nebo i jinou újmu v rozsahu a ve výši určené zákonem nebo smlouvou, vznikla-li povinnost pojištěného k její náhradě. Pojistitel vyplácí pojistné plnění rovnou poškozenému, ale neplatí, že by měl poškozený právo na plnění proti pojistiteli, pokud tedy nebylo ujednáno jinak nebo stanoveno jiným zákonem. Pojištění se vztahuje pouze na povinnost pojištěného nahradit škodu nebo újmu, pokud byla způsobena jiným jednáním, opomenutím nebo protiprávním stavem v důsledku činnosti nebo právního vztahu pojištěného, k nimž je na základě platných právních předpisů oprávněn, nikoli nad jejich rámec, a které byly ujednány v pojistné smlouvě jako pojištěný předmět činnosti.

Výše náhrady škody nebo újmy, kterou pojistitel vyplácí poškozenému, se řídí dle ustanovení pojistné smlouvy, v němž je stanoven limit pojistného plnění (na jednu a všechny pojistné události v pojistném období) jako horní hranice pojistného plnění. Pokud není v pojistné smlouvě ujednáno limit pojistného plnění, hradí pojistitel poškozenému škodu nebo újmu v plné výši, tj. bez omezení. Pojištění odpovědnosti se sjednává dle zákona pouze jako škodové pojištění³⁹, tudíž vždy se hradí max. výše vzniklé škody. V tomto případě nesmí dojít k obohacení.

Na druhé straně pojištěný (resp. pojistník) za pojistnou ochranu platí náhradu ve formě platby pojistného. Pojistné je stanoveno pojistitelem na základě posouzení pojišťovaného rizika. Jde zejména o zohlednění předmětu činnosti, stanoveného limitu pojistného plnění a rozsahu krytí, v některých případech i obrat pojištěných či další potřebné skutečnosti dle pojišťovaného rizika. Pojistitel na základě posouzení těchto skutečností stanoví tzv. „sazbu pojistného“, na základě které je vypočtena výše pojistného.

Pojištění odpovědnosti se vyjma NOZ či jiných právních předpisů řídí pojistnými podmínkami pojistitele, které upravují všeobecný rámec pojištění odpovědnosti, včetně práv a povinností obou smluvních stran (pojistitele a pojistníka/pojištěného), rozsah pojištění, výluky z pojištění apod. a pojistnou smlouvou, na základě které je uzavřen smluvní vztah pojištění mezi pojistitelem a pojistníkem/pojištěným a kde jsou ujednány podmínky pojištění včetně vymezení pojistných podmínek, kterými se pojištění bude řídit.

³⁹ Škodové pojištění - je soukromé pojištění, jehož účelem je náhrada škody vzniklé v důsledku pojistné události. Pojištění sjednané jako škodové nesmí vést k obohacení a navíc dochází k přechodu práv na pojistitele proti třetím osobám z osoby, které vzniklo právo na pojistné plnění.

3.6 Členění pojištění odpovědnosti

Pojištění odpovědnosti lze členit dle mnoha kritérií a hledisek, a proto v následující části budou uvedeny pouze tři nejzásadnější z nich, a to dělení podle právní závaznosti, charakteristiky daného produktu a subjektu, jehož odpovědnost má být daným pojištěním kryta, a podle velikosti rizika.

3.6.1 Členění podle právní závaznosti

Pojištění odpovědnosti se dle právní závaznosti dělí na dvě základní skupiny, a to:

- pojištění zákonná;
- pojištění soukromá neboli smluvní, která dále dělíme na:
 - pojištění povinná;
 - pojištění dobrovolná.

Zákonné pojištění odpovědnosti

V zákoně může být stanoveno, že pro určitý okruh subjektů vznikne pojištění bez uzavření pojistné smlouvy, a to jen na základě existence určité skutečnosti, se kterou daný zákon vznik pojištění spojuje. V tomto případě neexistuje uzavřená pojistná smlouva. Zákon rovněž stanoví, za jakých podmínek a u kterého pojistitele pojištění vznikne. V současné době existuje už jen jeden druh zákonného pojištění, kterým je Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání dle zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška Ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou jsou stanoveny podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Zákonné pojištění je provozováno na komerční bázi se státní garancí a v současné době ho zajišťují pouze dvě pojišťovny, konkrétně Česká pojišťovna a.s. (dále jen „ČP“) a Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group (dále jen „KOOP“). U ČP jsou pojištění jen zaměstnavatelé, kterým vznikla povinnost pojištění do 31. 12. 1992, a dále jejich právní nástupci, na které přejde právo a povinnost z pracovněprávního vztahu.

Ostatní zaměstnavatelé, kterým vznikla zákonná povinnost pojištění od 1. 1. 1993, jsou pojištěni u KOOP.

Povinné smluvní pojištění odpovědnosti

Povinná smluvní pojištění jsou taková pojištění, u nichž zákon ukládá fyzické nebo právnické osobě povinnost uzavřít pojistnou smlouvu na pojištění odpovědnosti, obvykle ještě před započítím stanovené činnosti. V některých případech nelze bez pojištění vůbec předmětnou činnost zapsat do výpisu z obchodního rejstříku např. u advokátů, vykonávajících činnost advokacie jako s.r.o. Sjednané pojištění pak musí povinný subjekt udržovat po celou dobu provozování dané činnosti. Má ale právo zvolit si dle vlastního výběru pojistitele, s kterým pojištění odpovědnosti uzavře. Povinnost uzavřít pojištění pro vybrané činnosti je upraveno v řadě právních předpisů. Konkrétněji bude rozebráno v dalších částech této práce včetně vlastní praktické části, která bude zaměřena právě na povinné pojištění odpovědnosti.

Dobrovolné smluvní pojištění odpovědnosti

Základním předpokladem tohoto pojištění, jak už vyplývá z jeho označení, je dobrovolnost uzavření pojistné smlouvy o pojištění odpovědnosti. Obě smluvní strany, jak pojistník/pojištěný nebo pojistitel se mohou rozhodnout, zda pojištění uzavřou či nikoli. Není tedy možné ani jednu ze stran přinutit k jeho sjednání. Většinou podnikatelské subjekty i přes dobrovolnost mají pojištění odpovědnosti z jejich provozované činnosti či výkonu profese sjednané, jelikož jsou si vědomi rozsahu škody nebo újmy, kterou mohou způsobit, a jaké by to mohlo mít negativní dopady na jejich podnikání. Navíc v řadě obchodně závazkových vztahů je požadováno, aby daný subjekt, který pro druhou stranu vykonává nějakou činnost, měl pojištění odpovědnosti sjednané, např. odpovědnost z přepravních a zasilatelských smluv, pojištění obecné odpovědnosti včetně odpovědnosti za škodu nebo újmu způsobenou vadou výrobku při realizaci zakázky nebo odpovědnost stavebně montážní.

3.6.2 Členění podle subjektu, jehož odpovědnost má být daným pojištěním kryta

Pojistitelé rozdělují produkty pojištění odpovědnosti podle subjektu, kterému dané pojištění odpovědnosti nabízejí, do dvou základních skupin, a to:

- pojištění odpovědnosti pro podnikající právnické a fyzické osoby;
- pojištění odpovědnosti pro občany.

Pojištění odpovědnosti pro podnikající právnické a fyzické osoby

Z hlediska podnikatelských rizik lze pojistné produkty rozčlenit do čtyř základních skupin:

- pojištění obecné odpovědnosti z provozované činnosti včetně odpovědnosti za škodu nebo újmu způsobenou vadným výrobkem – pojištění kryje škody nebo újmy způsobené jinému na majetku, zdraví či životě provozovanou činností pojištěného nebo které byly způsobeny vadným výrobkem vyrobeným pojištěným nebo vadně provedenou prací.
- pojištění profesní odpovědnosti – jde o pojištění odpovědnosti při výkonu profese, jejíž pracovní výkon má duševní charakter. Jde o profese jako advokáti, znalci a tlumočníci, insolvenční správci, účetní, ale i technici činní ve výstavbě a architekti. Mezi profesní pojištění patří i pojištění odpovědnosti provozovatele nestátního zdravotnického zařízení.
- pojištění odpovědnosti dopravce a zasílatele – pojištění slouží k pojistné ochraně proti dopravním rizikům, minimalizuje náklady na krytí škod ve vnitrostátní a mezinárodní silniční nákladní dopravě. Jedná se hlavně o krytí škod na převáženém nákladu, vzniklé při nakládce a vykládce, na přepravovaném rychlekazícím se zboží, na přepravovaném zboží v důsledku prodlení, a zároveň pojištění zahrnuje i pojištění asistenčních služeb. Rozsah odpovědnosti dopravce a zasílatele je vymezen příslušnými právními předpisy a ustanoveními Úmluvou o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě.⁴⁰

⁴⁰ Česká pojišťovna. *Pojištění odpovědnosti silničního dopravce* [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<https://www.ceskapojistovna.cz/p?pojisteni-odpovednosti-silnicniho-dopravce>>

- pojištění odpovědnosti managementu – pojištění jinak nazývané „D&O“. Jedná se o pojištění sloužící ke krytí škody nebo újmy, která byla způsobena třetí osobě (např. dodavateli, zákazníkovi) nebo společnosti jejich vlastním managementem (např. členem představenstva, členem dozorčí rady, jednatelem společnosti, prokuristou, likvidátorem společnosti, zaměstnanci společnosti v kontrolní nebo řídicí funkci, apod.) v důsledku jejich nedbalosti, nesprávným prohlášením, chybou, nekonáním či obdobným činem, který se váže k výkonu jejich funkce. Z pojištění jsou hrazeny náklady na právní ochranu, náklady na očištění jména, pokuty a penále a řada dalších nákladů a náhrad.⁴¹

Pojištění odpovědnosti pro občany

Pojištění odpovědnosti pro občany je určeno svým obsahem pro nepodnikající osoby tj. občany a zahrnuje čtyři následující pojistné produkty:

- pojištění odpovědnosti z občanského života – jedná se o pojištění, které kryje škody nebo újmy způsobené pojištěným případně i dalšími členy rodiny, pokud žijí ve společné domácnosti a dětmi, pokud nejsou starší 26 let, třetí osobě v souvislosti s činnostmi v běžném občanském životě, zejména při vedení a provozu domácnosti, při rekreačních sportech, při chovu domácích a hospodářských zvířat a koní a při běžných každodenních činnostech. Například pokud dojde k vytopení souseda ze špatně upevněné hadice od pračky, rozbití zboží v obchodě při neopatrné chůzi okolo regálů nebo pes někoho pokouše.
- pojištění odpovědnosti občana z vlastnictví či držby nemovitosti – pojištění se vztahuje na škodu nebo újmu vyplývající z vlastnictví, držby, nájmu nebo i správy objektu (budova, byt, ostatní prostory v budově). Například spadne taška ze střechy a poraní kolemjdoucího.
- pojištění odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli při výkonu jeho pracovní činnosti – jedná se tzv. „pojištění na blbost“, které poskytuje ochranu zaměstnanci, v případě jeho povinnosti nahradit finanční škodu, škodu na majetku či zdraví způsobenou svému zaměstnavateli, ke které

⁴¹ Česká pojišťovna. *Pojištění odpovědnosti členů orgánů společnosti*. [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<https://www.ceskapojistovna.cz/p?pojisteni-odpovednosti-clenu-organu-spolecnosti>>

je zaměstnanec povinen dle zákoníku práce do výše 4,5 násobku své hrubé mzdy. Pojištění kryje i škody způsobené na svěřené věci zaměstnanci, jako je služební automobil, notebook či mobilní telefon.

- pojištění odpovědnosti z výkonu práva myslivosti – jedná se o povinné pojištění podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, které slouží jako ochrana myslivců při povinnosti nahradit škodu nebo újmu způsobenou na zdraví nebo na majetku jiným osobám. Zahrnuje i krytí škody nebo újmy způsobené při mysliveckých soutěžích.

3.6.3 Členění dle velikosti rizika přijímaného do pojištění

Dalším možným členěním je dělení dle velikosti rizika, což je důležitým kritériem pro úpisovací politiku daného pojistitele neboli pro underwriting⁴² pojistitele. Pojistitelé používají toto dělení z důvodu oddělení běžných standardních pojištění, které mohou uzavírat i pojišťovací zprostředkovatelé, od složitých a komplikovaných pojištění, které úpisují pouze zkušeně speciálně vyškolení pracovníci. Rozdělení je následující:

- pojištění malých a středních rizik – jedná se o standardní pojištění, které sjednávají běžně obchodní zástupci a pojišťovací zprostředkovatelé podle daných sazebníků, na základě vzorových návrhů smluv nebo prostřednictvím programů a internetových aplikací, dle standardních pojistných podmínek pojistitele.
- pojištění velkých rizik – je uzavíráno přímo pojistiteli pomocí svých vyškolených zaměstnanců, jelikož se jedná o pojištění s vysokými limity pojistného plnění, které mnohdy přesahují vlastní vrub pojistitele, tudíž je zapotřebí vyjednat případně jeho zajištění⁴³ nebo sjednat soupojištění⁴⁴, anebo se jedná o rizikové činnosti, které se musejí posoudit případ od případu a stanovit jim adekvátní rozsah pojištění. Je sjednáváno na individuálních sazbách a podmínkách.⁴⁵

⁴² Underwriting – Úpis pojištění

⁴³ Zajištění – Pojištění pojišťovny – pojištění rizika převzatého pojistitelem do pojištění.

⁴⁴ Soupojištění – Na pojištění velkého rizika se podílí více pojistitelů.

⁴⁵ ZÁRYBNICKÁ, Jana, SCHELLE, Karel. *Pojištění odpovědnosti za škodu (historie a současnost)*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 220 s. ISBN 978-80-7418-061-3.

3.7 Rozsah pojištění odpovědnosti

Pojištění odpovědnosti patří bezesporu ke složitějším druhům pojištění, a to z důvodu hlavně jeho konstrukce. V pojištění odpovědnosti rozlišujeme tři rozsahy pojištění, kterými jsou:

- časový rozsah pojištění;
- územní rozsah pojištění;
- věcný rozsah pojištění.

3.7.1 Časový rozsah pojištění

Časový rozsah pojištění určuje rozhodnou dobu pro vznik práva na pojistné plnění. Jedná se o tzv. principy pojištění. Na českém pojistném trhu se setkáváme se třemi principy, kterými jsou:

- princip škody (Loss occurrence);
- princip příčiny (Act committed);
- princip uplatnění nároku (Claims made).

Princip škody (Loss occurrence)

Předpokladem vzniku práva na pojistné plnění je, že během trvání pojistné smlouvy došlo ke vzniku škody nebo újmy, přičemž uplatnění nároku na náhradu škody nebo újmy může být během trvání pojistné smlouvy, ale i po jejím ukončení. Rozhodnou okolností je tedy vznik škody nebo újmy (okamžik zničení, poškození věci, ublížení na zdraví nebo usmrcení). Obrázek č. 1 zobrazuje časovou osa principu pojištění Loss occurrence.

Obrázek č. 1: Časová osa principu škody (Loss occurrence)

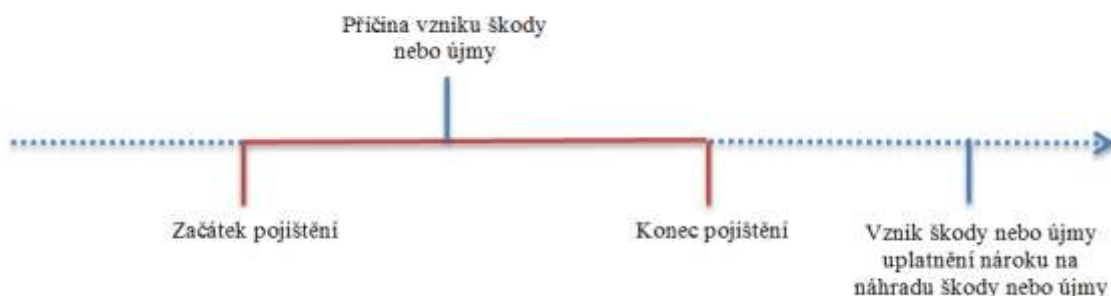
Zdroj: *Vlastní zpracování*

Tento časový rozsah umožňuje bez problémů přechod s pojištěním odpovědnosti k jinému pojistiteli. Pojištěný se nemusí bát případné „díry“ v pojištění, jelikož i po ukončení pojištění může uplatnit nárok na náhradu škody nebo újmy po původním pojistiteli, pokud jde o škodu vzniklou v době trvání původního pojištění. Problém by pojištěnému mohl nastat v případě ukončení pojistné smlouvy, jelikož vzniklé škody po skončení pojištění by nemohl po pojistiteli uplatnit (pouze ty, které vznikly v době trvání pojištění), a proto si někteří sjednávají tzv. udržovací pojištění, které umožňuje po jím stanovenou dobu, obvykle to bývá jeden až tři roky, uplatnit i nároky na náhradu škody nebo újmy, která vznikne po skončení pojištění. Časový rozsah principu škody je výhodnější než časový rozsah Claims made, ale na druhou stranu je méně výhodný než Act committed. Většina pojistitelů sjednává tento časový rozsah Loss occurrence pro pojištění obecné odpovědnosti.

Princip příčiny (Act committed)

U tohoto principu pojištění je rozhodnou okolností příčina vzniku škody. Předpokladem pro nárok na pojistné plnění je, že v době trvání pojištění nastala příčina vzniku škody nebo újmy, přičemž ke vzniku škody nebo újmy a uplatnění nároku na náhradu škody nebo újmy může dojít nejen v době trvání pojištění, ale i po skončení platnosti pojistné smlouvy, blíže je znázorněno na obrázku č. 2.

Obrázek č. 2: Časová osa principu příčiny (Act committed)

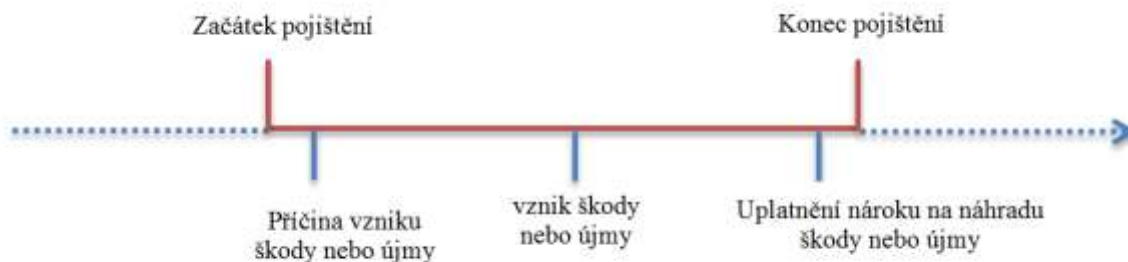
Zdroj: *Vlastní zpracování*

Tento časový rozsah je pro pojištěného nejvýhodnější, jelikož si např. v případě ukončení smlouvy z důvodu zániku jeho činnosti nemusí sjednávat udržovací pojištění, jelikož případné vzniklé škody nebo újmy a uplatněné nároky na náhradu škody nebo újmy může uplatnit i z ukončeného pojištění. Z pohledu pojistitele je tento rozsah nejméně výhodný, jelikož i po ukončení takto sjednaných smluv, musí počítat se závazkem možného plnění a vytvářet tak škodní rezervy. Na českém pojistném trhu se princip příčiny používá jen zřídka a jen pro pojištění obecné odpovědnosti. Používá ho například Generali pojišťovna a.s., která ho jako jediná sjednává i pro povinné pojištění profesní odpovědnosti advokátů, ale pouze těch, kteří jsou pojištěni přes Advokátní komoru.

Princip uplatnění nároku (Claims made)

Pro poskytnutí pojistného plnění z pojištění se sjednaným časovým rozsahem Claims made je dána podmínka, že příčina vzniku škody nebo újmy, samotný vznik škody nebo újmy i prvotní uplatnění nároku na náhradu škody nebo újmy po pojištění, musí nastat v době trvání pojištění. Obrázek č. 3 znázorňuje časovou osu principu Claims made.

Obrázek č. 3: Časová osa principu Claims made

Zdroj: *Vlastní zpracování*

Tento časový rozsah pojištění je ve vztahu ke klientovi nejpřísnější, jelikož musí mít platné pojištění po všechny okamžiky předpokladu vzniku odpovědnosti. V případě, že pojištěný bude chtít změnit pojistitele, je třeba nezapomenout v nové smlouvě na pojištění odpovědnosti u jiného pojistitele na sjednání tzv. retroaktivního krytí, což je ujednání o krytí vzniku škody nebo újmy či příčiny vzniku škody nebo újmy, která nastala v době původního pojištění, ale nárok na náhradu škody nebo újmy byl poprvé písemně uplatněn vůči pojištěnému v době trvání nového pojištění. Pokud, ať už z kteréhokoli důvodu, dojde k ukončení platnosti pojistné smlouvy, je vhodné uzavřít udržovací pojištění nebo alespoň prodloužení lhůty pro nahlášení nároku na náhradu škody nebo újmy, aby případné pozdější nároky nemusel hradit sám klient. Udržovací pojištění se většinou sjednává v případě, že dojde k zániku pojistné smlouvy z důvodu ukončení výkonu činnosti pojištěného, který ale předpokládá, že mohou z jeho výkonu činnosti vzniknout ještě škody nebo újmy a jejich uplatnění poškozeným vůči němu. Jestliže je toto pojištění sjednáno, má pojištěný jistotu, že po dobu trvání udržovacího pojištění, budou případné nároky na náhradu škody kryty. Navíc tento princip pojištění se sjednává hlavně u profesního pojištění, které je pojištěním pro řadu profesních činností jako lékaři, pojišťovací zprostředkovatelé, exekutoři, technici činí ve výstavbě, architekti, notáři a další, u kterých se dá předpokládat delší časový horizont pro případný vznik škody nebo újmy a uplatnění nároků na náhradu škody nebo újmy. Další nevýhodou spojenou s principem Claims made, kterou si často pojištěný neuvědomí, je v případě změny parametrů v průběhu pojištění např. změna výše limitu pojistného plnění, a tím případné změny výše náhrady škody nebo újmy. Jak je vidět, pro klienta tento princip pojištění přináší řadu nevýhod, za to pro pojistitele jen výhody např. nemusí vytvářet škodní rezervy, může lépe

předpovídat škodní kvótu, atd. Často se tento rozsah pojištění využívá i u pojištění obecné odpovědnosti včetně odpovědnosti za škodu nebo újmu způsobenou vadou výrobku u vysoce rizikových činností, např. výroba kritických komponentů do vozidel, letadel a jiných dopravních prostředků nebo pro územní rozsah USA a Kanady.

3.7.2 Územní rozsah pojištění

Územní rozsah pojištění vymezuje prostor, kde příslušný podnikatelský subjekt vyvíjí své aktivity, vykonává svou činnost, nebo kde realizuje výsledky své práce. V případě pojištění občanů se jedná o prostor, kde občan žije, kde se pohybuje a kde vykonává pracovní činnost. Standardně se sjednává u pojištění odpovědnosti územní rozsah Česká republika. Pojistitelé nabízí možnost rozšíření územní platnosti i o:

- Slovenskou republiku;
- Evropu;
- Svět vyjma USA a Kanady;
- území USA a Kanady.

Právo na náhradu škody nebo újmy se zpravidla řídí právem země, kde škoda nebo újmy vznikla, bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody nebo újmy a ve které zemi se projeví nepříímé následky této skutečnosti.

3.7.3 Věcný rozsah pojištění

Věcný rozsah pojištění stanovuje, na jakou způsobenou škodu nebo újmu se pojištění odpovědnosti vztahuje. Jedná se o pojištění proti vyjmenovaným pojistným nebezpečím, která jsou vyjmenována v pojistných podmínkách pojistitele. Zároveň existují i rizika, která pojistitel nechce v rámci základního rozsahu pojištění krýt, a proto jsou v pojistných podmínkách uvedeny i výluky z pojištění. Výluky lze rozdělit na tři skupiny, a to:

- nepojistitelná rizika – nelze je za žádných dalších podmínek do pojistné ochrany připojistit;

- standardně připojistitelná rizika – lze je zahrnout do krytí formou připojištění příslušných doplňkových nebo zvláštních pojistných podmínek či smluvím ujednáním;
- výjimečně připojistitelná rizika – dají se připojistit pouze za podmínek stanovených pojistitelem, většinou se sjednávají na omezený limit s vyššími spoluúčastmi a často z důvodu obchodního. Pojistitel individuálně posoudí vzhledem k činnosti klienta, zda může dané pojistné riziko do pojistné ochrany zahrnout a za jakých podmínek.

Základní věcný rozsah pojištění obecné odpovědnosti z provozní činnosti zahrnuje:

- škodu nebo újmu způsobenou ublíženým na zdraví, zvláště závažným ublížením na zdravím usmrcením;
- škodu na hmotné nemovité a movité věci;
- následnou finanční škodu;
- náklady právního zastoupení.

Pojistitelé často v rámci základního rozsahu pojištění zahrnují i další připojištění jako např.:

- škodu nebo újmu z vlastnických, nájemních a obdobných vztahů;
- čistě finanční škodu;
- regresní náhrady ze zdravotního nebo nemocenského pojištění;
- škodu nebo újmu způsobenou vadou výrobku
- škodu na věcech zaměstnanců.

Dále jsou možná různá připojištění jako např. odpovědnost za škodu na věcech převzatých a odložených tj. věci třetích osob, škoda na věcech vnesených a odložených, škody na

životním prostředí, čistě finanční škoda způsobená výrobkem, nemajetková újma způsobená na přirozených právech člověka, atd.⁴⁶

Základní věcný rozsah pojištění u pojištění profesní odpovědnosti zahrnuje:

- škodu nebo újmu způsobenou ublížením na zdraví, zvláště závažným ublížením na zdraví, usmrcením;
- škodu na hmotné nemovité a movité věci;
- následnou finanční škodu;
- čistou finanční škodu;
- náklady právního zastoupení.

Pojišťovny se odlišují obsahem základního rozsahu pojištění. Každá pojišťovna může mít základní rozsah stanoven jinak. Výše uvedený základní rozsah je minimální, který kryjí všechny pojišťovny.

I u profesního pojištění jsou možná další připojištění, která lze zahrnout do pojistné ochrany, např. odpovědnost za škodu vzniklou v důsledku ztráty dokladů, zpětné krytí, nemajetková újma způsobená na přirozených právech člověka atd.

Standardní výluky z pojištění, ty které nelze připojistit, jak u pojištění odpovědnosti z provozní činnosti, tak u profesní odpovědnosti jsou např.:

- škoda nebo újma způsobená úmyslně, hrubou nedbalostí, ze svévole nebo škodolibosti;
- škoda nebo újma způsobená činností nebo právním vztahem, k nimž není pojištěný oprávněn;
- převzetím či uznáním povinnosti k náhradě škody nebo újmy nad rámec stanovený právními předpisy, včetně smluvních pokut a penále, smluvních úroků z prodlení, z příslibů záruky;

⁴⁶ GENERALI POJIŠŤOVNA. *Zvláštní pojistné podmínky pro pojištění odpovědnosti (oblast podnikání, vlastnických a nájemních vztahů, individuálních rizik) ZPP O 2014/02. 08/2014. verze 02*

- škoda nebo újma způsobená z práv z vadného plnění nebo ze záruky za jakost;
- škoda nebo újma způsobená v důsledku válečných událostí, terorismu, stávek, ozbrojených konfliktů a občanských nepokojů;
- škoda nebo újma způsobená z pracovněprávních a služebních vztahů, včetně odpovědnosti při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání;
- škoda nebo újma vzniklá, pokud pojištěný nevznesl námitku promlčení bez vědomí pojistitele, nepodal odvolání proti rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu nebo odpor proti platebnímu rozkazu nebo jeho odůvodnění, uzavřel dohodu o narovnání, anebo je povinen k náhradě v důsledku dohody o prodloužení promlčecí lhůty.⁴⁷

3.8 Povinná pojištění odpovědnosti

Povinné pojištění odpovědnosti, jak už bylo uvedeno výše, je pojištěním, kdy zákon ukládá fyzické nebo právnické osobě povinnost uzavřít pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti. Důvodem proč stát přistupuje k zákonné úpravě této povinnosti je především snaha zabezpečit určitou ochranu poškozenému, ale v zásadě i pojištěnému (povinnému subjektu), v případech, kdy je s určitou činností spojeno zvýšené nebezpečí vzniku škod nebo újem, co do jejich počtu nebo jejich výše, které byly způsobeny provozovatelem této činnosti, a hrozí riziko, že by provozovatel dané činnosti nemohl z vlastních zdrojů v plné míře poskytnout za tyto škody nebo újmy poškozenému odškodnění.

Dalším důležitým faktorem, proč stanovit legislativou povinnost uzavřít pojištění u činností, které přinášejí vysoké riziko, je, že všem povinným osobám je zajištěna možnost uzavření pojistné smlouvy i v případě, že by povinnou osobu nechtěl nikdo z pojistitelů na území České republiky pojistit. Dozorčí orgán by na základě žádosti povinné osoby určil pojistitele, který by byl povinen uzavřít s daným subjektem pojistnou smlouvu.

⁴⁷ GENERALI POJIŠŤOVNA. *Zvláštní pojistné podmínky pro pojištění profesní odpovědnosti ZPP OP 2014/02*. 12/2015. verze 03

Stát ve většině případů vytváří i kontrolní mechanismus k postihování těch osob, které svou povinnost neplní, což často bývá odebráním příslušné licence nebo pozastavením činnosti povinného subjektu, čímž opět chrání spotřebitele.

Aby stát zabezpečil dostatečnou kontrolu, zřizuje na základě ustanovení zákona pro vybrané činnosti, většinou pro profese, samosprávní organizace jako komory, sdružení či společenství. Samosprávní organizace fungují nejen jako kontrolní orgán, ale i regulují danou oblast činnosti, sdružují subjekty provozující tuto činnost. V některých případech samosprávní organizace i upravují podmínky pro povinné smluvní pojištění odpovědnosti, což má oporu i v příslušném zákoně. Zákon tedy určí pouze povinnost sjednat povinné pojištění odpovědnosti a ostatní podmínky pojištění nechá stanovit přímo samosprávní organizací, a to i z důvodu, že tato organizace lépe ohodnotí rizika, která mohou u dané činnosti nastat. Povinná pojištění odpovědnosti jsou upravena tedy buď samotným zákonem, který ukládá povinnost uzavřít pojištění odpovědnosti nebo doplňujícími vyhláškami či stavovskými předpisy vydávanými konkrétními samosprávními organizacemi (stavovskými organizacemi).

Samosprávní organizace sjednávají ve většině případů i rámcové pojistné smlouvy na pojištění odpovědnosti pro své členy. Rámcové smlouvy mohou mít různé formy, např.:

- rámcová pojistná smlouva uzavřená samosprávní organizací s pojistitelem, která vystupuje v roli pojistníka. Jedná se o hromadné pojištění jejích členů, které splňuje podmínky dané pro povinné pojištění odpovědnosti. Do pojištění jsou automaticky zahrnuti všichni její členové, pokud někdo výslovně nepožádá o vyškrtnutí z hromadného pojištění;
- rámcová pojistná smlouva uzavřená samosprávní organizací s pojistitelem, která vystupuje v roli pojistníka a jednotliví členové jako pojištění, kteří se do pojištění přihlašují. Je veden seznam pojištěných, který je průběžně aktualizován na základě přihlášení či odhlášení členů;
- rámcová smlouva o spolupráci, kterou uzavřela organizace s pojistitelem, kde jsou ujednány pouze podmínky pojištění, a to výše pojistného, rozsah pojištění, limity pojistného plnění, spoluúčasti, územní rozsah a další. Každý člen má možnost

samostatně si uzavřít pojistnou smlouvu za podmínek stanovených v rámcové smlouvě o spolupráci;

- rámcová smlouva o spolupráci, kterou uzavřela organizace s pojistitelem, kde jsou ujednány podmínky pojištění, ale s možností sjednat si více variant pojištění např. různé výše limitu pojistné plnění, doplňková připojištění apod., které nejsou povinné ze zákona.

Organizace sjednávají tyto rámcové smlouvy pro své členy z několika důvodů, kterými jsou snížení výše pojistného, kvalita sjednaného rozsahu pojištění, kontrola sjednání pojištění, snadnost sjednání pojištění, apod.

V české republice je v současné době zřízeno 12 profesních komor, které sdružují takové profese, které nejsou živností a jejichž výkon vyžaduje univerzitní přípravu a praxi v oboru a je třeba jejich regulace zvláštními právními předpisy. Profesní komory jsou následující:

- Česká advokátní komora;
- Česká komora architektů;
- Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě;
- Exekutorská komora České republiky;
- Komora auditorů České republiky;
- Komora daňových poradců České republiky;
- Komora patentových zástupců České republiky;
- Notářská komora České republiky;
- Česká lékárnická komora;
- Česká lékařská komora;
- Česká stomatologická komora;

- Česká stomatologická komora;⁴⁸
- Komora veterinárních lékařů České republiky.

3.8.1 Dělení povinných pojištění odpovědnosti dle druhu sjednané odpovědnosti

V bodě 3.6.2 této práce je uvedeno rozdělení pojištění odpovědnosti dle subjektu pojištění a zároveň podle druhu odpovědností, které sjednávají pojistitelé na našem pojistném trhu. I povinná pojištění odpovědnosti nejsou jen jedním druhem odpovědnosti, jak si myslí většina lidí profesní odpovědností, ale sjednávají se právě podle uvedeného rozdělení.

Povinná pojištění odpovědnosti lze rozdělit do čtyř skupin dle druhu odpovědnosti na:

- **profesní odpovědnost** – která se dále dělí podle profese do několika skupin:
 - právnické profese, jako např.:
 - advokáti
 - notáři
 - soudní exekutoři
 - insolvenční správci
 - dražebníci
 - likvidační správci
 - ekonomické a finanční profese, jako např.:
 - auditoři
 - pojišťovací nebo zajišťovací makléři, pojišťovací agenti a samostatní likvidátoři pojistných událostí
 - daňoví poradci
 - oceňovatelé majetku
 - zprostředkovatelé spotřebitelských úvěrů
 - technické profese, jako např.:

⁴⁸ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Profesní komory* [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=art&art_id=575>

- autorizovaní inspektoři
- energetičtí specialisté
- autorizovaní inženýři a technici činní ve výstavbě
- autorizovaný architekt
- zdravotnické profese, jako např.:
 - veterinární lékaři
 - poskytovatelé zdravotních služeb
 - poskytovatelé specifických zdravotních služeb
- ostatní profese, jako např.:
 - patentoví zástupci
 - poradenství obětem trestných činů
- **obecná provozní odpovědnost** – do této skupiny se zahrnují činnosti např.:
 - osoby vykonávající veřejnou službu
 - poskytovatelé sociálních služeb
 - provoz skládky
 - drážní doprava
- **občanská odpovědnost** – do této skupiny spadá pouze jediná činnost z běžného občanského života, a to výkon práva myslivosti.
- **speciální pojištění odpovědnosti** – do této skupiny lze zahrnout všechny pojištění odpovědnosti, na které mají pojistitelé individuální pojistné produkty. Do této skupiny lze zařadit činnosti jako:
 - provoz letadel a letové provozní služby
 - provoz vozidla (POV)
 - klinické zkoušky
 - klinická hodnocení veterinárních nebo humánních léčiv.

4 Vlastní práce

V současnosti je českými právními předpisy dána povinnost sjednat pojištění pro zhruba 48 činností, které stát považuje za rizikové. Jejich přehled je zpracován v příloze č. 2 této práce. Přehled uvádí jednak výčet všech činností, pro které je zákonem stanovena povinnost sjednat povinné smluvní pojištění odpovědnosti, ale také konkrétní právní předpis, kterým je povinnost dána, rozsah stanovené povinnosti, tj. podmínky pojištění, a rozdělení a určení druhu odpovědnosti, tak jak ji sjednávají pojistitelé. Přehled uvádí pouze činnosti, kterým je stanovena povinnost sjednat pojištění odpovědnosti. Je řada dalších pojištění, které jsou povinné ze zákona, ale nejedná se o pojištění odpovědnosti např. povinné pojištění cestovních kanceláří proti úpadku apod. Tento vytvořený přehled dává ucelený pohled na legislativní úpravu povinných smluvních pojištění odpovědnosti.

S ohledem na rozsáhlost povinných pojištění odpovědnosti bude pro lepší pochopení problematiky a posouzení a vyhodnocení cíle provedena analýza stanovených podmínek u vybraných činností, které spadají svou povahou do profesní odpovědnosti. U vybraných profesí bude podrobně prozkoumána úprava pojištění odpovědnosti dle konkrétních právních předpisů, kterými se řídí. Pro dokreslení závažnosti dostatečně sjednaného pojištění budou uvedeny konkrétní případy škod nebo možná pochybení, která mohou při výkonu činnosti nastat. Budou určeny minimální podmínky, které by měly být právní úpravou stanoveny tak, aby funkčně plnily svou úlohu ochrany spotřebitele či samotného povinného subjektu. Vytyčená kritéria pak budou porovnána se stanovenými podmínkami u zkoumaných činností. Dále bude uvedena vlastní zpracovaná statistika počtu poptávek u některých z vybraných činností dle poptávané výše limitu pojistného plnění, což ukáže, jak jednotlivé profese přistupují ke stanovení výše limitu pojistného plnění.

4.1 Souhrn minimálních podmínek pro povinná pojištění odpovědnosti

Jako první kritérium bude zvolen limit pojistné plnění. Právními předpisy by měl být pro každou konkrétní činnost, které zákon ukládá povinnost sjednat pojištění odpovědnosti, stanoven minimální limit pojistného plnění, aby bylo zajištěno dostatečné odškodnění v případě povinnosti nahradit vzniklou škodu nebo újmu poškozenému. Všechny

provozované nebo vykonávané činnosti sebou přináší riziko vzniku škody nebo újmy, ale předpoklad jejich výše může být u každé činnosti jiný. Stát by měl s přihlédnutím na různá specifika u jednotlivých činností zvolit optimální výši minimálního limitu pojistného plnění.

Druhým kritériem je spoluúčast. Ačkoliv se to nezdá, spoluúčast je důležitým parametrem v pojištění. Pokud není stanovena konkrétní spoluúčast nebo alespoň její maximální výše, tak mnohdy může pojištění ztrácet svou podstatu. Například, pokud subjekt, který má obrat z vykonávané činnosti 1 000 000,- Kč a má ze zákona povinnost sjednat pojištění na 3 000 000,- Kč, ale nemá stanovenou požadovanou spoluúčast, si sice sjedná pojištění s limitem požadovaným dle zákona, ale zároveň, aby ušetřil na pojistném, ujedná si spoluúčast ve výši 1 000 000,- Kč. Z uvedeného lze předpokládat, že subjekt, který má takto nízký obrat, nebude schopen z vlastních zdrojů plně uhradit výši vzniklé škody. Pojištění v tomto případě vůbec nesplní svou hlavní funkci, což je ochrana obou stran.

Za třetí kritérium lze zvolit územní rozsah pojištění. Územní rozsah pojištění je důležitý z pohledu případného práva na náhradu škody, které se řídí, jak je uvedeno v bodu 3.7.2 této práce, zpravidla právem země, kde škoda nebo újmy vznikla, bez ohledu na to, kde vznikla příčina škody nebo újmy.

Čtvrtým kritériem je zvolen časový rozsah pojištění. Určení principu pojištění je jedním ze zásadních parametrů pojištění, jelikož určuje rozhodnou dobu pro vznik práva na pojistné plnění. Právní úpravou by měl být tento rozsah pojištění určitě stanoven, a to nejen kvůli zajištění ochrany případného plnění pro poškozeného, ale i pro povinný subjekt, který v případě profesního pojištění si nemůže zvolit jiný časový rozsah pojištění než claims made, jelikož na českém pojistném trhu se jiný princip pojištění pro profesní odpovědnost nesjednává. V případě, že je dána povinnost ze zákona, musí alespoň jedna pojišťovna sjednat pojištění s jiným stanoveným časovým rozsahem, např. s principem příčiny.

Pátým kritériem je věcný rozsah pojištění. Tento rozsah pojištění určuje, na jaká pojistná nebezpečí se pojištění vztahuje a zároveň i nevztahuje, jelikož do věcného rozsahu pojištění se zahrnují i výluky z pojištění. Blíže je vysvětleno v bodě 3.7.3 této práce.

Výše uvedená kritéria lze považovat za minimální, které by měly být právní úpravou stanoveny, v případě, že zákon ukládá při výkonu dané činnosti sjednat pojištění odpovědnosti.

4.2 Analýza legislativní úpravy povinných pojištění odpovědnosti u vybraných profesních činností

4.2.1 Výkon činnosti advokacie

Výkon činnosti advokacie je upraven v zákoně č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje práva a povinnosti pro výkon činnosti advokacie a upravuje podmínky pro poskytování právních služeb. Právními službami poskytovanými advokáty se dle zákona rozumí zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, udělování právních porad, obhajoba v trestních řízeních, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a ostatní formy právní pomoci a činnosti opatrovníka pro řízení, za podmínky, že jsou poskytovány za úplatu.

Stát pro regulaci a kontrolu navíc zřizuje komoru, která dále upravuje výkon činnosti advokacie. Jedná se o Českou advokátní komoru (dále jen „ČAK“). ČAK je největší samosprávnou právnickou profesní organizací, která sdružuje všechny osoby splňující podmínky pro výkon advokacie a vykonává v této souvislosti veřejnou správu, chrání a garantuje kvalitu právních služeb a stanovuje další podmínky pro povinné pojištění odpovědnosti advokátů, které zákon nestanovuje.

Při poskytování právních služeb může dojít, i když advokát, jak má stanoveno v zákoně, jedná čestně, svědomitě a hlavně v zájmu klienta k jeho pochybení, čímž může klientovi vzniknout značná výše újmy. Těchto případů pochybení může být celá řada a patří mezi ně např.:

- nedodržení lhůty určené právním předpisem, orgánem veřejné správy či soudem;
- opožděné podání různých návrhů;
- nepřevzetí písemnosti od soudu;

- porušení povinnosti mlčenlivosti, kterou musí dodržovat dle zákona;
- škody související s poskytováním advokátní úschovy – finanční škoda vzniklá pozdním bezhotovostním převodem plateb, kdy klientovi z tohoto důvodu byly vyměřeny penále; kurzová ztráta včetně poplatků v případě odeslání peněžních prostředků z advokátní úschovy na špatný účet s nesprávnou měnou.

Příklady uplatnění reálných nároků v praxi

- 1) Advokát sepsal pro klienta závěť, ale jako svědky však povolal osoby, které zákon nepřipouští. Soud pro tuto chybu shledal závěť neplatnou, a tím vznikla škoda ve výši podílu na dědictví, který měl poškozenému připadnout, kdyby byla závěť platná. Tato výše škody byla likvidní z pojištění profesní odpovědnosti advokáta.
- 2) Advokát pozdě podal k soudu žalobu o výši plnění. Žalovaný ale uplatnil námitku promlčení. Mandant tedy byl povinen plnit dle smlouvy se žalovaným. Na advokáta se obrátil s nárokem na náhradu škody s argumentací, že kdyby byla žaloba podána včas, soud by uznal, že je povinen plnit jen v nižší výši. Odpovědnost advokáta byla předmětem soudního řízení o náhradu škody a pravomocným rozhodnutím soudu byla v určité výši dána. Tato výše spolu s náklady řízení, k jejichž zaplacení byl advokát dle rozsudku také povinen, byla uhrazena z jeho profesního pojištění.⁴⁹

Jak je vidět z výše uvedeného, zákonná úprava je třeba, jelikož při takto odborné činnosti je četnost škod vysoká a může jít o nemalé částky.

Zákonem stanovené podmínky pro pojištění odpovědnosti při výkonu činnosti advokacie⁵⁰

Dle ustanovení § 24 zákona odpovídá advokát klientovi za újmu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie, a to i v případě, kdy byla újma způsobena jeho zástupcem nebo jiným jeho zaměstnancem.

Odpovědnost advokáta za vzniklou újmu je konstruována jako povinnost nahradit škodu nebo újmu bez ohledu na zavinění, což znamená, že advokát se může povinnosti nahradit

⁴⁹ GENERALI POJIŠŤOVNA. *Interní materiály*

⁵⁰ § 24 zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii ve znění pozdějších předpisů

škodu nebo újmu zprostit, prokáže-li, že škodě nebo újmě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení jeho veškerého úsilí.

Zákon vymezuje způsoby výkonu advokacie, kterými lze poskytovat právnické služby na území ČR, a to:

- samostatně;
- v pracovním poměru – advokát může být v pracovním poměru k jinému advokátovi nebo společnosti, nesmí souběžně vykonávat advokacii samostatně či společně s jinými advokáty. Za škodu nebo újmu, kterou způsobí, odpovídá jeho zaměstnavatel;
- společný výkon advokacie ve sdružení – členové musí upravit vzájemné vztahy písemnou smlouvou podle zvláštních právních předpisů. Účastníky sdružení mohou být jen advokáti, kteří budou vykonávat advokacii pod společným jménem;
- společný výkon advokacie v obchodní společnosti – je možný výkon jako společníci veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti nebo společnosti s ručením omezeným – společníky mohou být opět jen advokáti a předmětem činnosti pouze výkon advokacie.

Poskytovat právní služby na území ČR právní služby mohou i fyzické osoby jako zahraniční advokát a evropský usazený advokát.

Výše uvedené rozdělení způsobu výkonu má význam i z hlediska pojištění, jelikož podle něj je dána i různá odpovědnost vůči třetím osobám a minimální požadavky na pojištění odpovědnosti.

Pokud vykonává advokát svou činnost samostatně nebo ve sdružení, je povinen sjednat si pojištění profesní odpovědnosti za škodu nebo újmu způsobenou výkonem advokacie, za kterou klientovi odpovídá, a to i v případě vzniku povinnosti k náhradě škody nebo újmy, kterou má advokát vykonávající advokacii ve sdružení podle zvláštních právních předpisů z titulu solidární odpovědnosti⁵¹. ČAK pro tyto osoby sjednává hromadnou

⁵¹ Solidární odpovědnost - je společná a nerozdílná právní odpovědnost dvou nebo více subjektů. Každý z nich odpovídá v plném rozsahu, jako kdyby byl odpovědný sám. Solidárně odpovídá např. skupina lidí za společně způsobenou škodu nebo újmu.

pojistnou smlouvu, která zajišťuje jejich povinné pojištění odpovědnosti, je uveřejněna v jejím Věstníku a každý člen platí Komoře za sjednané pojištění pojistné. Pokud by advokát neměl z jakéhokoli důvodu zájem být pojištěn přes hromadné pojištění advokátů, musí doložit Komoře doklad potvrzený pojišťovnou, že je pro příslušný kalendářní rok pojištěn samostatně a že jeho pojištění splňuje podmínky dané Komorou.

V případě, že advokát vykonává svou činnost v české nebo zahraniční společnosti, nese závazek k náhradě škody nebo újmy způsobené klientovi společností. Advokát, vystupující jako komplementář komanditní společnosti, nebo vykonávající svou činnost ve veřejné obchodní společnosti, musí být pojištěn buď v rámci pojištění společnosti, nebo samostatně pro případ vzniku závazku k náhradě škody nebo újmy, za kterou odpovídá tato společnost, a advokát je podle zvláštních právních předpisů povinen k jeho splnění z důvodu ručení jako její společník.

Ve výše uvedených případech zákon stanovuje, že minimální limit pojistného plnění stanoví ČAK stavovským předpisem⁵².

Společnost s ručením omezením a komanditní společnost mají povinnost mít sjednané pojištění odpovědnosti za škodu nebo újmu, za kterou odpovídají klientovi jako společnost, a to od svého vzniku do dne ukončení své činnosti. Samotné pojištění společnosti je předpokladem pro její zápis do obchodního rejstříku. Originál pojistné smlouvy, případně její úředně ověřená kopie nebo doklad o pojištění společnosti vydaný pojišťovnou, musí být přiložen jako příloha k návrhu na zápis do obchodního rejstříku a bude v něm uložena ve sbírce listin. Zákon o advokacii stanovuje minimální limity pojistného plnění, a to ve výši 50 000 000,- Kč za každého společníka s.r.o. a ve výši 10 000 000,- Kč za každého komanditistu komanditní společnosti, ale pouze pokud jim nebyl pozastaven výkon advokacie. Pokud se v průběhu pojištění změní počty společníků / komanditistů, je společnost povinna aktualizovat limit pojistného plnění ode dne, kdy ke změně došlo, tak aby byl stále zaručen minimální limit pojistného plnění dle zákona. Opět je zde povinnost při zápisu každého dalšího člena doložit potvrzení o pojištění. Zákon ukládá navíc společnosti, aby potvrzení o pojištění předkládala

⁵² Usnesení představenstva ČAK č. 4/2009 Věstníku, kterým se stanoví minimální limity pojistného plnění z pojištění advokátů, ve znění pozdějších stavovských předpisů.

pravidelně i ČAK. ČAK má právo, pokud zjistí, že společnost není pojištěna dle požadovaných parametrů, podat návrh k soudu na zrušení společnosti a její likvidaci.

Takto je nyní upravena v zákoně povinnost sjednat pojištění odpovědnosti. Dříve tomu tak ale nebylo. Před novelou zákona, která vstoupila v platnost 1. 4. 2006, nebyly zákonem odlišeny podmínky na pojištění pro jednotlivé výkony advokacie, společný výkon advokacie byl pouze ve dvou formách (sdružení nebo v.o.s.), požadavky na rozsah pojištění byly definovány jako „v rozsahu, v jakém lze rozumně předpokládat, že by jej mohla taková odpovědnost za škodu postihnout“. Zákon vlastně ukládal pouze povinnost mít sjednáno pojištění odpovědnosti za škodu a blíže neurčoval jeho minimální rozsah, ten nechal na uvážení advokáta.

Podmínky stanovené ČAK

ČAK určuje závazně pouze minimální limity pojistného plnění z pojištění advokátů dle Usnesení představenstva ČAK č. 4/2009 Věstníku ze dne 15. září 2009 ve znění usnesení představenstva České advokátní komory č. 7/2010 Věstníku a usnesení představenstva České advokátní komory č. 3/2015 Věstníku. Minimální limity pojistného plnění jsou stanoveny pro každý způsob výkonu advokacie v jiné výši a odlišují se i způsobem jejich stanovení. Následující tabulka č. 2 zobrazuje přehled aktuálních minimálních limitů pojistného plnění a způsob jejich stanovení. Do tabulky jsou zahrnuty i minimální limity stanovené zákonem pro s.r.o. a k.s. z důvodu ucelení přehledu.

Tabulka č. 2: Minimální limity pojistné plnění pro všechny způsoby výkonu advokacie

Způsob výkonu advokacie	Základní minimální LPP v Kč	Celkový minimální LPP sjednaný pojištěním
SAM	5 mil. na ADV	5 mil. na ADV
SDR	3 mil. na společníka SDR	Základní min. LPP x počet společníků SDR = pro každého společníka SDR
VOS	3 mil. na společníka VOS	Základní min. LPP x počet společníků VOS = pro každého společníka VOS
KSK	3 mil. na komplementáře	Základní min. LPP x počet komplementářů KS = pro každého komplementáře KS
KS	10 mil. na každého komanditistu KS	Základní min. LPP x počet komanditistů KS = na KS
SRO	50 mil. na každého společníka SRO	Základní min. LPP x počet společníků SRO = na SRO
ZA	5 mil. na ADV	5 mil. na ADV
EU	5 mil. na ADV	5 mil. na ADV

Pozn. LPP = limit pojistného plnění SDR = sdružení
 ADV = advokát SAM = samostatný ADV
 VOS = veřejná obchodní společnost (pojištění společníka)
 KSK = komanditní společnost (pojištění komplementáře)
 KS = komanditní společnost
 SRO = společnost s ručením omezením
 ZA = zahraniční advokát podle § 5a zákona o advokacii
 EU = evropský usazení advokát

Zdroj: Zákon o advokacii č. 85/1996 Sb., Usnesení představenstva ČAK č. 4/2009
 Věstníku ze dne 15. září 2009

Jak je vidět níže v tabulce č. 2 min. limit pojistného plnění u pojištění odpovědnosti za újmu nebo škodu, za kterou odpovídá samostatný advokát, evropský usazený advokát nebo zahraniční advokát sám, činí 5 000 000,- Kč. U sdružení je stanoven min. limit plnění na společníka 3 000 000,- Kč, ale vzhledem k závazku společníka z důvodu solidární odpovědnosti se limit násobí počtem společníků ve sdružení. Minimální limit pro každého

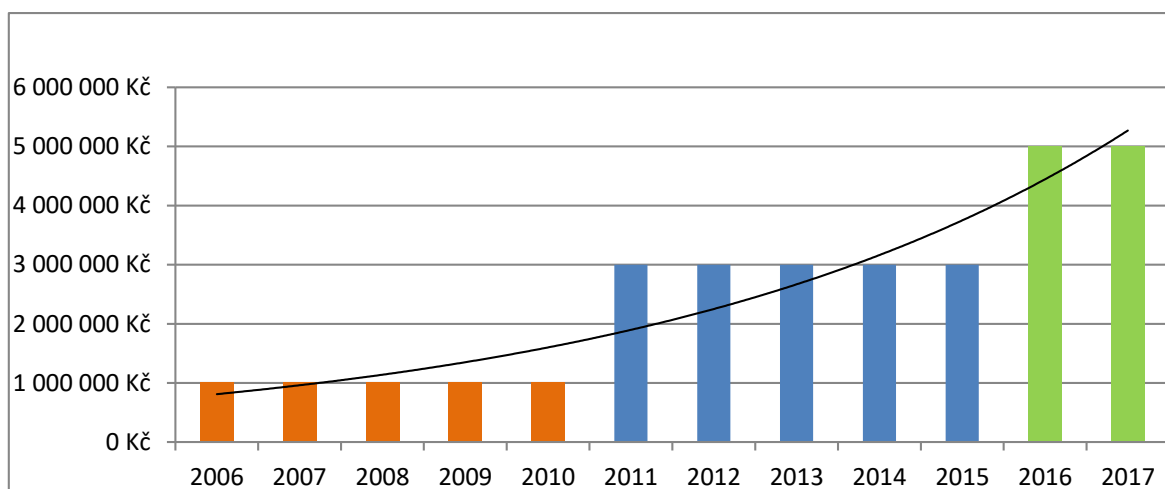
společníka potom činí celkový výsledný limit, tj. pokud bude 4 členné sdružení, musí mít každý účastník sdružení sjednaný minimální limit pojistného plnění ve výši 3 mil. * 4 = 12 mil. Kč. U veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti je min. limit plnění nastaven stejně jako u sdružení, ale společník v.o.s. nebo komplementář k.s. musí mít sjednané pojištění z důvodu ručení jako její společník. Jak je vidět, u s.r.o. a k.s. je stanoven min. limit pro společnost, který se vypočte jako limit na společníka * počet společníků. Na společníka je u s.r.o. stanoven limit 50 000 000,- Kč u k.s. na komanditistu 10 000 000,- Kč.

Povinné limity pojistného plnění, tak jak jsou uvedené v tabulce č. 2, jsou platné s účinností od 1. 1. 2016, kdy došlo k navýšení povinného minimálního limitu plnění pro advokáta vykonávajícího advokacii samostatně, evropského usazeného advokáta nebo pro zahraničního advokáta. Dříve byl tento limit mnohem nižší. Na grafu č. 1 je zobrazen jeho vývoj od roku 2006, kdy došlo k novele zákona, a povinný limit byl zaveden. ČAK k navyšování min. povinného limitu přistupuje s ohledem na doporučení CCBE⁵³, aby se přiblížila blíže západoevropským standardům. CCBE vydala pro své členy tzv. „Minimální standardy pro pojištění profesní odpovědnosti evropských advokátů“, kde uvádí doporučení na optimální pojištění pro advokáty, tak aby se sjednotily právní úpravy v EU.⁵⁴

⁵³ CCBE - The Council of Bars and Law Societies of Europe, v překladu Rada advokátních komor a sdružení právníků Evropy, je mezinárodní neziskovou organizací, která sdružuje celkem 45 advokátních komor v Evropě.

⁵⁴ CCBE. *Minimum standards for European Lawyers' Professional Indemnity Insurance*. [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <http://www.ccbe.eu/NTCdocument/minimum_standards_on1_1203412931.pdf>

Graf č. 1: Vývoj výše povinného minimálního limitu pojistného plnění pro pojištění advokátů v letech 2006 – 2017

Zdroj: ČAK

Graf č. 1 znázorňuje rostoucí trend ve výši limitu pojistného plnění. Od roku 2006 se zvýšil limit pojistného plnění z 1 mil. Kč až na 5 mil. Kč. Je vidět, že ČAK se snaží o vyšší ochranu spotřebitele ale i samotného advokáta.

Pojištění profesní odpovědnosti advokátů prostřednictvím ČAK

ČAK v současné době zajišťuje rámcové pojištění profesní odpovědnosti pro advokáty prostřednictvím zplnomocněné makléřské společnosti WI-ASS ČR s.r.o. u pojistitele Generali pojišťovna, a.s. Rámcová smlouva je rozdělena na 2 části. První část zahrnuje hromadné pojištění advokátů, které je určeno pouze pro pojištění odpovědnosti advokáta za škodu nebo újmu, kterou způsobí on sám, tzn. pro samostatného advokáta nebo člena sdružení a to jen na jeho odpovědnost za škodu vůči klientovi, kde pojistníkem je komora a jednotliví členové jsou pojištěnými. V druhé části jsou řešeny podmínky pro sjednávání individuálních smluv těch výkonů advokacie, které nemohou být pojištěny v rámci hromadného pojištění nebo pro ty, co si chtějí sjednat rozšířené krytí tak, aby navazovalo na jejich hromadné pojištění.

Zákon dává advokátům možnost sjednat si své pojištění i mimo rámcovou smlouvu, ale potom ČAK vyžaduje, aby pojištění bylo sjednáno v podobném rozsahu jako v rámcové smlouvě. ČAK individuálně posuzuje, zda pojištění splňuje podmínky. Je proto

výhodnější, být pojištěn přes rámcovou smlouvu. Navíc i samotné pojištění přes rámcovou smlouvu přináší řadu výhod, a to:

- rozsah pojištění plně vyhovuje podmínkám daným zákonem a stavovským předpisem Komory;
- výhodná výše pojistného za sjednaný rozsah pojištění;
- sjednaný časový rozsah pojištění – pojištění přes rámcovou smlouvu je pojištěno na principu příčiny, což je nejvýhodnější rozsah pojištění viz bod 3.7.1. Tento rozsah je pro pojištění profesní odpovědnosti jak na českém, tak evropském pojistném trhu velkou výjimkou.
- snadnost sjednání bez nutnosti doplňování dotazníků a dalších potřebných informací ke sjednání pojištění;
- sjednání vysokých limitů např. u samostatného advokáta až do výše 70 000 000,- Kč bez ohledu na obrat advokáta;
- limit pojistného plnění sjednán jako dvojnásobek základního limitu plnění;
- spoluúčast ve výši 10 %, min. 10 000,- Kč, max. 50 000,- Kč.

4.2.2 Výkon činnosti insolvenčního správce

Výkon činnosti insolvenčního správce upravuje zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), jehož účinnost je od 1. 1. 2008, a který nahradil původní zákon o konkursu a vyrovnání. Podmínky pro výkon činnosti insolvenčního správce určuje jiný zákon, a to zákon č. 312/2006 Sb. o insolvenčních správcích, který upravuje podmínky pro vznik profese, vedení seznamu správců a dohled nad jejich činností.

Hlavními činnostmi insolvenčních správců jsou:

- soupis veškerého majetku dlužníka;
- dohledávání majetku dlužníka, který patří do majetkové podstaty;

- uvedení účetnictví do správného stavu;
- řízení společnosti dlužníka včetně jeho zaměstnanců;
- zpeněžení veškerého sepsaného majetku dlužníka;
- vyřizování věcí se soudy a věřiteli a spolupráce s dlužníkem.

Insolvenčního správce může vykonávat fyzická osoba, veřejná obchodní společnost, zahraniční obchodní společnost nebo zahraniční sdružení, pokud splní podmínky zákona pro udělení povolení k výkonu činnosti správce. Mezi jednu z hlavních podmínek patří i povinnost mít uzavřené pojištění odpovědnost za škodu. Výkon činnosti insolvenčního správce může vykonávat i hostující insolvenční správce s právem dočasně vykonávat činnost i na území České republiky.

Insolvenční správce je povinen při výkonu své funkce postupovat svědomitě a s odbornou péčí, ale i tak může dojít k řadě pochybení, která můžou přinést značné škody. Mezi možné případy pochybení lze zařadit např.:

- nedostatečné informování klienta o svém postupu;
- neodborné provádění soupisu majetkové podstaty;
- zpeněžuje majetek v rozporu s ust. insolvenčního zákona;
- nesplňuje závazný pokyn insolvenčního soudu nebo zajištěného věřitele.

Příklad uplatnění reálného nároku v praxi

Insolvenční správce vyplatil jednomu z věřitelů na základě rozsudku určitou sumu peněz, ale již v době, kdy to nebylo možné. Tímto došlo ke zkrácení ostatních věřitelů. Ostatním věřitelům vznikla škoda ve výši 100 000,- Kč. Tato výše škody byla likvidní z pojištění profesní odpovědnosti insolvenčního správce.⁵⁵

⁵⁵ GENERALI POJIŠŤOVNA. *Interní materiály.*

Zákonem stanovené podmínky pro pojištění odpovědnosti při výkonu činnosti insolvenčního správce

Podmínky pro pojištění odpovědnosti insolvenčního správce jsou upraveny v zákoně č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích a vyhláškou č. 314/2007 Sb. o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců.

Zákon ukládá insolvenčnímu správci povinnost sjednat si na svůj náklad pojištění odpovědnosti za škodu nebo újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem jeho funkce podle zákona upravujícího úpadek, a způsoby jeho řešení nebo s činností jeho zaměstnanců. Pojištění musí trvat po celou dobu výkonu jeho funkce, a to i v případě pozastavení činnosti.

Další povinností insolvenčního správce je předkládat Ministerstvu spravedlnosti jednou ročně doklad prokazující splnění podmínky uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu.

Vyhláškou č. 314/2007 Sb. vydanou Ministerstvem spravedlnosti jsou určeny minimální požadované limity pojistného plnění a rozsah pojištění. Pro fyzické osoby je určen minimální limit pojistného plnění pro případ škody v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce nebo jeho zaměstnanců ve výši 1 000 000,- Kč na jednu pojistnou událost. V případě fyzické osoby, která má právo vykonávat funkci insolvenčního správce dlužníka, kterým je podle zvláštního právního předpisu finanční instituce se zvláštním režimem (dle § 3 odst. 2 zákona, např. společnost s více než 100 zaměstnanci, společnost s čistým obratem za předcházející období než byl podán insolvenční návrh ve výši 100 000 000,- Kč), se stanoví částkou 10 000 000,- Kč. Minimální limit pojistného plnění pro veřejné obchodní společnosti a zahraniční společnosti činí součet částek, které by byly stanoveny jednotlivým ohlášeným společníkům jako fyzickým osobám. Min. limit musí být sjednán na jednu pojistnou událost.

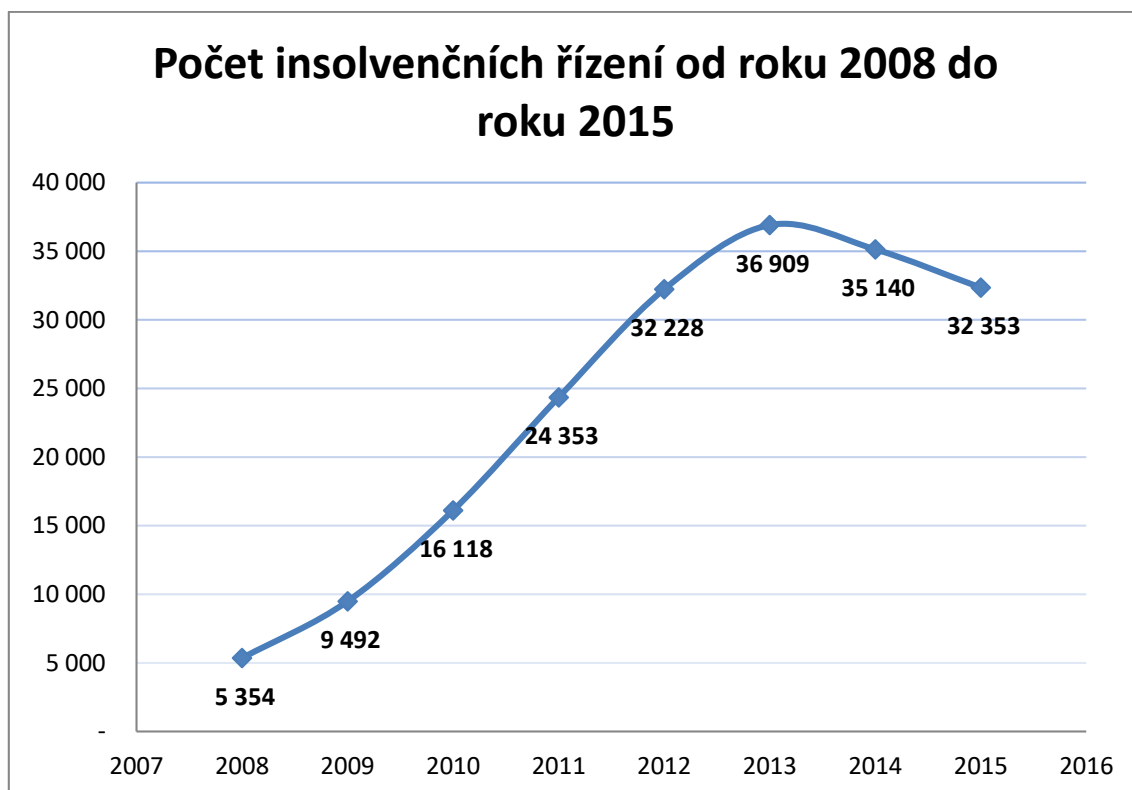
Další podmínkou stanovenou vyhláškou je, že pojištění musí být sjednáno na odpovědnost insolvenčního správce za škodu, kterou způsobí konáním nebo opomenutím při výkonu své funkce nebo v souvislosti s ní, a to i prostřednictvím svých zaměstnanců, pokud ke konání nebo opomenutí došlo v době trvání pojištění. Dalo by se říci, že vyhláška určuje časový

rozsah pojištění na principu příčiny. Některé z pojišťoven vykládají toto ustanovení jinak a sjednávají pojištění profesní odpovědnosti insolvenčního správce na principu claims made s udržovacím pojištěním, jako příklad lze uvést pojišťovnu Kooperativa.

Výše uvedené podmínky jsou jediné, které zákon ukládá pro pojištění odpovědnosti insolvenčních správců. Jinými právními předpisy není pojištění upraveno. Insolvenční správci mají zřízenou Asociaci insolvenčních správců, která je dobrovolnou, profesní a neziskovou organizací, tudíž nemá pravomoc na určování povinných podmínek pro pojištění odpovědnosti správců. Asociace pouze umožňuje svým členům uzavřít zvýhodněné pojištění profesní odpovědnosti, které vyjednala prostřednictvím makléřské společnosti WI-ASS ČR s.r.o., u Generali Pojišťovna a.s.

Požadavky na pojištění odpovědnosti insolvenčních správců se od účinnosti zákona a vyhlášky nezměnily, což s přibývajícemi insolvenčními řízeními nemusí být v souladu s dostatečnou ochranou spotřebitele. Od roku 2008, kdy bylo evidováno 5 354 insolvenčních řízení, došlo k nárůstu o cca 600 %, což je neuvěřitelné navýšení, které sebou přináší i zvýšení rizika vzniku škod. Vývoj počtu insolvenčních řízení zobrazuje následující graf č. 2. Dostatečná zákonná úprava je u této profese na místě, i vzhledem ke skutečnosti, že insolvenčního správce si klient (spotřebitel) nevybírá, je mu automaticky přidělen. Klient nemá šanci ovlivnit dostatečné zabezpečení své ochrany, jako např. u advokátů, kde může požadovat po svém zastupujícím advokátovi, aby měl sjednanou nějakou výši limitu, případně doplňující krytí.

Graf č. 2 : Počet insolvenčních řízení v letech 2008 – 2015

Zdroj: Tisková informace z ledna 2016, Creditreform

Z grafu vyplývá, že od roku 2008 docházelo k nárůstu počtu insolvenčních řízení do roku 2013. Od roku 2013 dochází k pomalému snižování.

4.2.3 Výkon činnosti soudního exekutora

Výkon činnosti soudního exekutora upravuje zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně některých zákonů. Soudním exekutorem je státem pověřená fyzická osoba, která spravuje exekuční úřad, v jehož rámci provádí exekuční řízení. Dohled nad exekutorem provádí Ministerstvo spravedlnosti a zřízená Exekutorská komora České republiky. Mezi hlavní činnosti exekutora můžeme zařadit, např. nucený výkon exekuce – vymáhání peněžitých i nepeněžitých prostředků od účastníků soudního řízení a to na základě nařízení soudu; sepisování návrhů na nařízení exekuce podle exekučního řádu; provádění úschovy peněz, listin a jiných věcí movitých a sepisování exekutorských zápisů o stavu věci apod.

Při výkonu exekutorské činnosti, kdy exekutor zachází nebo rozhoduje o majetku jiných osob, může způsobit značné škody, a proto zákon myslí na ochranu těchto lidí a dává exekutorovi povinnost uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem jeho činnosti.

Zákonem stanovené podmínky pro pojištění odpovědnosti při výkonu činnosti soudního exekutora

Zákon⁵⁶ ukládá soudnímu exekutorovi povinnost uzavřít si pojistnou smlouvu na pojištění odpovědnosti za újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem jeho činnosti nebo jeho zaměstnanců a prokázat se jejím stejnopisem nebo úředně ověřenou kopií Komoře nejpozději do 30 dnů po svém jmenování exekutorem. Pojištění musí trvat po celou dobu výkonu exekutorského úřadu. Pokud by exekutor do 30 dnů nedoložil platnou smlouvu nebo by došlo k zániku jeho pojištění a on jej neobnovil do 30 dnů, ministr může exekutora odvolat.

Zákon dále stanoví, že Ministerstvo spravedlnosti může upravit podmínky pojištění odpovědnosti vydáním vyhlášky, což provedlo. Byla vydána vyhláška č. 330/2001 Sb.⁵⁷, která doplňuje výše zmíněnou zákonnou úpravu o ujednání, že Exekutorská komora může exekutorovi zprostředkovat sjednání smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu nebo újmu způsobenou při výkonu jeho činnosti a exekutor může tohoto zprostředkování při jednání s pojistitelem využít. Vyhláška jinak podmínky pojištění odpovědnosti neupravuje.

Z výše uvedeného lze říci, že nejsou stanoveny žádné podmínky pro pojištění, pouze je dána povinnost se pojistit.

4.2.4 Výkon činnosti autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě

Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů, autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů, upravuje práva, postavení a povinnosti autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě včetně

⁵⁶ zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně některých zákonů

⁵⁷ vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem

podmínek pro získání autorizace. Autorizace a zapsání do seznamu autorizovaných inženýrů nebo techniků je podmínkou pro oprávněné vykonávání těchto povolání a uděluje se fyzické osobě, která má poté právo vykonávat odborné činnosti ve výstavbě nebo v souvislosti s prostorovými a funkčními změnami v území, např. projektování mostů, přehrad, technologických zařízení staveb, počítat statiku a dynamiku staveb apod.

Jelikož se jedná o specializovanou oblast činností, stát se rozhodl o přenesení části svých pravomocí na Komoru, která má oporu v zákoně. Jde o Českou komoru autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (dále jen „ČKAIT“), která mimo jiné zajišťuje hromadné pojištění odpovědnosti svých členů.

Projektování a realizace staveb jsou rizikové činnosti, které mohou ohrozit v případě škody bezpečnost obyvatelstva nebo zásadně poškodit životní prostředí. Z toho vyplývá, že při těchto činnostech vznikají škody v řádech milionů korun.

Příklady uplatnění reálných nároků v praxi

- 1) Projektant opomněl do projektu zanést a zalkulovat zvukovou izolaci do podlah stavby. Na chybu se přišlo až při předávání hotového díla. Škoda v podobě nákladů na odstranění podlahových krytin, položení dané izolace a znovu položení podlahových krytin. Škoda byla likvidní z pojištění profesní odpovědnosti projektanta.
- 2) Autorizovaný inženýr měl vykonávat na základě smlouvy stavební dozor, tzv. technický dozor investora. Tento dozor však fakticky nevykonával, protože se na stavbě vyskytoval pouze sporadicky a neupozornil zhotovitele na to, že postupuje v rozporu s projektem. Na stavbě se projevíly statické poruchy, část budovy musela být zbourána a znovu vybudována. Pokud by inženýr řádně vykonával svou činnost, stavba by byla zastavena a ke vzniklým škodám by nedošlo, nebo pouze v minimální míře. Investorovi vznikla škoda ve výši 6 mil. Kč, inženýr byl pojištěn pouze na limit pojistného plnění ve výši 4 mil. Kč, což mělo za následek, že z profesního pojištění bylo plněno do výše sjednaného limit plnění (po odpočtu

spoluúčasti), a zbytek tj. 2 mil. Kč a spoluúčast musela jít z vlastních zdrojů inženýra.⁵⁸

Z těchto příkladů lze vidět, že opravdu milionové škody jsou u těchto profesí reálné a že kvalitní a dostatečné pojištění může ochránit jak poškozeného před problémovým vymáháním náhrady od škůdce, tak samotného škůdce (pojištěného) před možným krachem. V druhém případě škody pojištěný musí ze svých zdrojů uhradit 2 mil. Kč, což leckdy není jeho čistý roční příjem.

Zákonem stanovené podmínky pro pojištění odpovědnosti při výkonu činnosti autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě

Zákon, který upravuje výkon činnosti autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě, mu ukládá povinnost, nejpozději při započetí výkonu své činnosti uzavřít pojištění odpovědnosti za škody způsobené výkonem jeho činnosti. Tato povinnost není vyžadována, pokud vykonává autorizovaná osoba tuto činnost v pracovním, služebním, členském nebo jiném obdobném poměru. Sjednané pojištění musí trvat po celou dobu výkonu činnosti.

Zákon dále ukládá autorizované osobě povinnost předkládat svému objednavateli potvrzení o pojištění a na vyžádání také ČKAIT. Dokladem o pojištění je osvědčení vydávané pojišťovnou, která provozuje svou činnost na území EU, ve kterém je uvedeno, že byly splněny požadavky platné dle právních předpisů České republiky, které se týkají podmínek a rozsahu pojištění.

Podmínky stanovené ČKAIT

ČKAIT neupravuje žádným svým předpisem podmínky pro povinné pojištění odpovědnosti autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě, ale sjednává pro své členy, což jsou všichni, kdo vykonávají tuto činnost, jelikož mají povinnost být ze zákona zapsáni v seznamu členů, pojistnou smlouvu. ČKAIT jako pojistník sjednává pojistnou smlouvu s pojistitelem ČSOB Pojišťovna, a.s. člen holdingu ČSOB na období od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2018 prostřednictvím makléřské společnosti GrECo JLT Czech Republic s.r.o., ale smlouva navazuje na předchozí smlouvy, které byly také sjednány

⁵⁸ GENERALI POJIŠŤOVNA. *Interní materiály*

u ČSOB a je zajištěna plná retroaktivita pojištění od 1. 1. 1996, kdy se ČSOB stalo pojistitelem pro ČKAIT. Ke smlouvě byl sjednán dodatek č. 1 s účinností od 1. 1. 2017, který v plném znění nahradil rozsah pojistné smlouvy a prodloužil platnost pojištění do 31. 12. 2019.⁵⁹

Smlouva obsahuje 3 části. První část smlouvy je skupinové pojištění pro všechny členy ČKAIT se stanovenými stejnými parametry pojištění pro každého člena a navíc lze sjednat zvýšené skupinové pojištění pro vybranou skupinu. Druhou část tvoří individuální připojištění nad sjednaný limit v hromadném pojištění a třetí část je možnost sjednání udržovacího pojištění, jelikož časový rozsah u pojistné smlouvy je claims made.

Skupinové pojištění pro členy (první část smlouvy) je hromadné pojištění pro všechny autorizované osoby. Pro každého člena jsou stanoveny stejné parametry pojištění. Pojistné za pojištěné členy platí ČKAIT. Rozsah pojištění pro každou autorizovanou osobu uvedenou v seznamu ČKAIT je:

- 1) limit pojistného plnění: 250 000,- Kč na jednu a všechny pojistné události; pokud dojde k vyčerpání limitu, lze si limit dokoupit;
- 2) spoluúčast: 10 000,- Kč (v případě absolvování celoživotního vzdělávání zvýhodněná spoluúčast: 5 000,- Kč);
- 3) časový rozsah pojištění: claims made + retroaktivní krytí, pokud byl člen pojištěn buď u ČSOB, nebo u jiného pojistitele min. se stejným limitem plnění;
- 4) připojištění jako odpovědnost za ztrátu, poškození či zničení listin, odpovědnost z provozu kanceláře, nemajetková újma způsobená neoprávněným zásahem do práva na ochranu osobnosti člověka: sublimit 100 000,- Kč;
- 5) územní rozsah: Evropa.

Toto jsou minimální požadavky na pojištění každé autorizované osoby. Není zde možnost samostatného pojištění a doložení splnění požadavků od jiné pojišťovny.

⁵⁹ ČKAIT. *Dodatek č. 1 k pojistné smlouvě č. 8059780611*. [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.ckait.cz/sites/default/files/dodatek_c_1_k_ps_c_8059780611.pdf>

V rámci skupinového pojištění je možné na základě vyplnění registračního formuláře do pojištění sjednat tzv. zvýšené skupinové pojištění, kde je možnost sjednat si:

- 1) limit pojistného plnění: 2 000 000,- Kč nebo 5 000 000,- Kč;
- 2) spoluúčast činí: 250 000,- Kč (je výše limitu pro základní rozsah).

Uvedené zvýšení není povinné, může si ho sjednat každý člen (pouze pokud jeho obrat je max. 2 mil. Kč). Tato možnost ještě do účinnosti dodatku č. 1, tj. do 1. 1. 2017, nebyla možná.

Druhou část tvoří individuální připojištění nad sjednaný limit v hromadném pojištění max. do limitu pojistného plnění 15 000 000,- Kč. Pojištění se sjednává na základě přihlášek do pojištění, pojištěný si volí nabízený rozsah pojištění.

Třetí část smlouvy tvoří možnost sjednání udržovacího pojištění v případě ukončení činnosti nebo její pozastavení.

V případě sjednání vyšších limitů, než toho, co je stanoven ve skupinovém pojištění, nemusí autorizovaná osoba využít nabídky smlouvy přes ČKAIT. Z mé dlouholeté praxe underwritera mohu říci, že je běžné, že si autorizované osoby sjednávají pojištění u jiných pojistitelů a stanovují si jen spoluúčast ve výši 250 000,- Kč, jelikož do tohoto limitu mají zajištěné krytí přes povinné pojištění.

4.2.5 Výkon činnosti energetického specialisty

V § 10 zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií je ustanovení o činnosti energetického specialisty. Energetickým specialistou je fyzická osoba, která dostala od Ministerstva průmyslu a obchodu ČR oprávnění k vykonávání následujících činností:

- zpracování průkazu (např. energetické náročnosti budov);
- zpracování energetického posudku a energetického auditu;
- provádění kontroly klimatizačních systémů;
- provádění kontroly provozovaných kotlů nebo rozvodů tepelné energie.

Zákonem stanovené podmínky pro pojištění odpovědnosti při výkonu činnosti energetického specialisty

Energetický specialista, který je oprávněn zpracovávat energetický audit a energetický posudek má povinnost být pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu nebo újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem jeho činnosti, a to tak, aby rozsah pojistného plnění byl úměrný možným škodám nebo újmám, které lze reálně předpokládat. Pojištění musí trvat po celou dobu výkonu činnosti energetického specialisty.

U činnosti energetického specialisty zákon ukládá pouze povinnost se pojistit, ale další požadavky na pojištění nespecifikuje. Rozsah pojištění definuje „aby byl úměrný možným škodám nebo újmám, které lze reálně předpokládat“, což je dost otevřená definice, která vlastně nic nestanovuje a nechává na zvážení specialisty, jak se pojistí.

4.2.6 Výkon činnosti pojišťovacího nebo zajišťovacího makléře, pojišťovacího agenta a samostatného likvidátora pojistných událostí

Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí upravuje podmínky pro výkon těchto činností, stanovuje nad nimi dohled a vymezuje, co se rozumí zprostředkovatelskou činností v pojišťovnictví. Jedná se o odbornou činnost spočívající v:

- předkládání návrhů na uzavření pojistných nebo zajišťovacích smluv;
- provádění přípravných prací směřujících k uzavření pojistných smluv nebo zajišťovacích smluv;
- uzavírání pojistných smluv nebo zajišťovacích smluv jménem a na účet pojišťovny nebo zajišťovny, pro kterou je tato činnost vykonávána;
- pomoci při správě pojištění a vyřizování nároků z pojistných smluv nebo zajišťovacích smluv.

Zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví může na území České republiky provozovat fyzická nebo právnická osoba ve formě vázaného nebo podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele, pojišťovacího agenta, výhradního pojišťovacího agenta, pojišťovacího

makléře nebo jako zprostředkovatele, jehož domovským členským státem není Česká republika.

Příklad uplatnění reálného nároku v praxi

Pojišťovací makléř zprostředkoval pro klienta (velkou výrobní společnost) pojištění jeho majetku („živelní“ pojištění), přičemž jeho zaměstnanec byl pověřen stanovením pojistných hodnot pojišťovaného majetku. Tyto hodnoty však stanovil v nedostatečné výši, takže pojištění bylo sjednáno na nižší pojistné částky, než které odpovídaly jeho hodnotě. Po čase došlo u výrobní společnosti k rozsáhlému požáru a pojistitel zjistil, že pojištění nebylo sjednáno na dostatečně vysoké pojistné částky, oprávněně namítl podpojištění a snížil pojistné plnění z majtkového pojištění o jednu třetinu. Výrobní společnost poté požadovala po makléřské společnosti – pojištěném z titulu její povinnosti nahradit škodu nebo újmu onu nevyplacenou jednu třetinu. Vzniklá škoda byla likvidní z pojištění profesní odpovědnosti a pojistitel vyplatil výrobní společnosti plnění ve výši cca 3 500 000,- Kč.

Pokud fyzická nebo právnická osoba vykonává zprostředkovatelskou činnost jako pojišťovací agent, pojišťovací a zajišťovací makléř nebo jako samostatný likvidátor pojistných událostí, má povinnost z výše uvedeného zákona mít sjednáno pojištění odpovědnosti.

Zákonem stanovené podmínky pro pojištění odpovědnosti při výkonu činnosti pojišťovacího nebo zajišťovacího makléře, pojišťovacího agenta a samostatného likvidátora pojistných událostí

Zákon ukládá při výkonu těchto činností mít uzavřeno po celou dobu výkonu činnosti platné pojištění odpovědnosti s následujícími parametry:

- pojištění se musí vztahovat i na odpovědnost osob jednajících jménem pojišťovacího zprostředkovatele (pojišťovacího nebo zajišťovacího makléře, pojišťovacího agenta) nebo samostatného likvidátora pojistných událostí;
- pojištění musí být sjednáno s územním rozsah celého území Evropského hospodářského prostoru;

- z pojištění nesmí být vyloučeny škody způsobené jednáním z nedbalosti, omylu nebo opomenutí;
- pojištění musí zahrnovat i náhradu za ztrátu na majetku a za ztrátu dokladů pojištěného, pojistníka a poškozeného nebo jiné oprávněné osoby;
- pojištění musí být sjednáno s následujícími minimálními limity pojistného plnění:
 - Pojišťovací agent: 1 200 000 EUR na každou pojistnou událost, 1 700 000 EUR na všechny pojistné události v jednom pojistném roce (pojišťovací agent nemusí mít sjednáno pojištění odpovědnosti, pokud se za jeho odpovědnost za škody nebo újmy písemně zaručila pojišťovna, jejímž jménem a na jejíž účet jedná);
 - pojišťovací nebo zajišťovací makléř: 1 200 000 EUR na každou pojistnou událost, 1 700 000 EUR na všechny pojistné události v jednom pojistném roce;
 - samostatný likvidátor pojistných událostí: 500 000 EUR na každou pojistnou událost, 1 000 000 EUR na všechny pojistné události v jednom pojistném roce;
- pojištění musí být sjednáno s maximální spoluúčastí 1% sjednaného limitu pojistného plnění.

Tato zákonná úprava je jednou z nejlépe nastavených z hlediska požadavků na povinné pojištění odpovědnosti. Co zákon nedefinuje je ale časový rozsah pojištění.

4.3 Porovnání minimálních podmínek pro povinné pojištění odpovědnosti se stanovenými dle právní úpravy u zkoumaných činností a zhodnocení jejich dostatečnosti

V bodě 4.1 této práce byla vymezena minimální kritéria, která by měla být u povinných pojištění odpovědnosti dle legislativní úpravy stanovená tak, aby byl kvalitně zajištěn hlavní smysl povinných pojištění odpovědnosti, kterým je ochrana spotřebitele, ale i samotného povinného subjektu.

Následující tabulka č. 3 zobrazuje splnění daných kritérií u jednotlivých zkoumaných činností. Posuzována je jak povinnost ze zákona, tak povinnost daná případnými

stavovskými či jinými právními předpisy, které určují povinné požadavky na pojištění odpovědnosti při výkonu daných činností.

Tabulka č. 3: Srovnání minimálních kritérií pro povinná pojištění odpovědnosti se stanovenými podmínkami u jednotlivých zkoumaných činností

Kritéria / Činnost	Limit pojistného plnění	Spoluúčast	Územní rozsah pojištění	Časový rozsah pojištění	Věcný rozsah pojištění
Advokacie	ANO	NE	NE	NE	ANO
Insolvenční správce	ANO	NE	NE	ANO	ANO
Soudní exekutor	NE	NE	NE	NE	ANO
Autorizovaný inženýr a technik činný ve výstavbě*	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Energetický specialista	NE	NE	NE	NE	ANO
Pojišťovací nebo zaj. makléř, pojišťovací agent a samostatný likvidátor pojistných událostí	ANO	ANO	ANO	NE	ANO

*Pozn. * U této činnosti nejsou podmínky dány právními předpisy, ale je bráno v úvahu sjednané pojištění ČKAIT povinné pro všechny osoby, vykonávající tuto činnost oprávněně.*

Zdroj: Vlastní zpracování

Uvedená tabulka č. 3 ukazuje zjednodušeně, jaké parametry jsou u vybraných zkoumaných činností povinně stanoveny. Jediná podmínka, která je stanovena u všech činností je věcný rozsah pojištění, ale to je logické, jelikož pokud zákon stanoví, že má být sjednáno pojištění odpovědnosti za škodu nebo újmu způsobenou výkonem uvedené činnosti, tak automaticky stanovil věcný rozsah pojištění. Z tabulky lze vidět, že spoluúčast, územní rozsah pojištění a časový rozsah pojištění se stanovuje nejméně, jelikož pouze u dvou ze šesti činností byly podmínky stanoveny. Limit pojistného plnění byl stanoven u čtyř činností. U dvou činností, a to energetického specialisty a soudního exekutora nejsou vyjma věcného rozsahu stanoveny žádné jiné podmínky pro pojištění, což je z hlediska dostatečné úpravy povinných pojištění neakceptovatelné. Pouze u jedné činnosti byly stanoveny všechny zvolené parametry pro pojištění, a to u autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě.

Z uvedeného vyplývá, že z pěti minimálních paramentů se tři u většiny činností vůbec neřeší, přitom se jedná o důležité parametry, které když nebudou dostatečně ošetřeny, může povinnost mít sjednané pojištění ztratit svoji podstatu, kterou je ochrana. Důležitost těchto parametrů je vysvětlena v bodě 4.1 této práce a zároveň ji lze vidět u jednotlivých zkoumaných činností z reálných příkladů z praxe.

Výše uvedené srovnání je nutné doplnit i o zhodnocení stanovených podmínek z hlediska kvalitativního. Kvalita nastavených povinných parametrů pojištění odpovědnosti je pro posouzení dostatečnosti také důležitá. Pokud by byly právními předpisy dány všechny výše uvedené podmínky (kritéria), ale nebyly by nastaveny správně, dostatečnost pro zajištění ochrany by se opět vytratila.

4.4 Statistika počtu poptávek na pojištění odpovědnosti u vybraných profesí dle výše zvoleného limitu pojistného plnění

Uvedená statistika bude vycházet z podkladů získaných při práci underwritera pojištění majetku a odpovědnosti u jedné z pojišťoven na trhu.

Následující tabulky č. 4, 5, 6, 7 zobrazují počet poptávek na pojištění odpovědnosti za rok 2016 dle výše zvoleného limitu pojistného plnění u výkonu činnosti advokacie, insolvenčního správce, soudního exekutora a autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě.

Tabulka č. 4: Počet poptávek na pojištění odpovědnosti za rok 2016 dle výše zvoleného limitu pojistného plnění u výkonu činnosti advokacie

LPP* v rozmezí v mil. Kč	počet poptávek v ks
0 - 1	0
2 - 5	28
6 - 20	214
21 - 50	183
51 - 70	96
71 - 100	48
nad 100	72
celkem	641

Pozn. * LPP = limit pojistného plnění

Zdroj: *Vlastní zpracování*

Z uvedené tabulky je zřejmé, že advokáti nejméně poptávají LPP v rozmezí 2 - 5 mil. Kč. Důvodem je hromadné pojištění advokátů jako fyzické osoby sjednané prostřednictvím ČAK, přes kterou je většina advokátů pojištěna právě na povinný LPP 5 mil. Kč. Nižší LPP než 5 mil. Kč si z tohoto důvodu nesjednávají. Nejvíce poptávek je v rozmezí 6 - 20 mil. Kč a 21 – 50 mil. Kč, kdy si fyzické osoby sjednávají vyšší LPP, než nad povinný LPP, a to pro lepší zajištění své ochrany a svých klientů nebo z důvodu zajištění solidární odpovědnosti u sdružení. Vysoký počet poptávek lze zaznamenat i u LPP v rozmezí 51 – 70 mil. Kč, což je přibližně 15% ze všech poptávek, a to z důvodu min. povinného LPP u s.r.o. (50 mil. Kč) a trendem přechodu z formy sdružení na s.r.o. Z tabulky vyplývá, že advokáti poptávají i hodně limit nad 100 mil. Kč, většinou je důvodem požadavek jejich klientů, aby měli sjednaný takto vysoký limit. Z uvedeného lze konstatovat, že advokáti mají dobře ošetřen povinný min. LPP, a zároveň se snaží sami sjednat vyšší limity pojistného plnění pro zabezpečení své ochrany a svých klientů.

Tabulka č. 5: Počet poptávek na pojištění odpovědnosti za rok 2016 dle výše zvoleného limitu pojistného plnění u výkonu činnosti insolvenčního správce

LPP* v rozmezí v mil. Kč	počet poptávek v ks
0 - 1	38
2 - 5	12
6 - 20	6
21 - 50	1
51 - 70	2
71 - 100	1
nad 100	6
celkem	66

Pozn. * LPP = limit pojistného plnění

Zdroj: *Vlastní zpracování*

Z tabulky č. 5 vyplývá, že nejvíce si insolvenční správci sjednávají LPP v rozmezí 0 - 1 mil. Kč, a to z důvodu, že je to jejich min. povinný stanovený limit pojistného plnění ze zákona. Vyšší LPP poptávají minimálně.

Tabulka č. 6: Počet poptávek na pojištění odpovědnosti za rok 2016 dle výše zvoleného limitu pojistného plnění u výkonu činnosti soudního exekutora

LPP* v rozmezí v mil. Kč	počet poptávek v ks
0 - 1	5
2 - 5	2
6 - 20	0
21 - 50	0
51 - 70	0
71 - 100	0
nad 100	0
celkem	7

Pozn. * LPP = limit pojistného plnění

Zdroj: *Vlastní zpracování*

Z tabulky je zřejmé, že poptávky na činnost soudního exekutora jsou spíše ojedinělé a pokud jsou, tak jen na nízké limity pojistného plnění. Důvodem je existence rámcové pojistné smlouvy, skutečnost, že soudní exekutoři jsou vlastně takovou prodlouženou rukou výkonu státní moci a nikdo po nich nevyžaduje sjednání vysokých limitů. Nemají

ani klasického klienta jako např. u advokátů, který by si kladl požadavky na min. limit pojistného plnění.

Tabulka č. 7: Počet poptávek na pojištění odpovědnosti za rok 2016 dle výše zvoleného limitu pojistného plnění u výkonu činnosti autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě

LPP* v rozmezí v mil. Kč	počet poptávek v ks
0 - 1	10
2 - 5	26
6 -20	112
21 - 50	38
51 - 70	27
71 - 100	4
nad 100	10
celkem	227

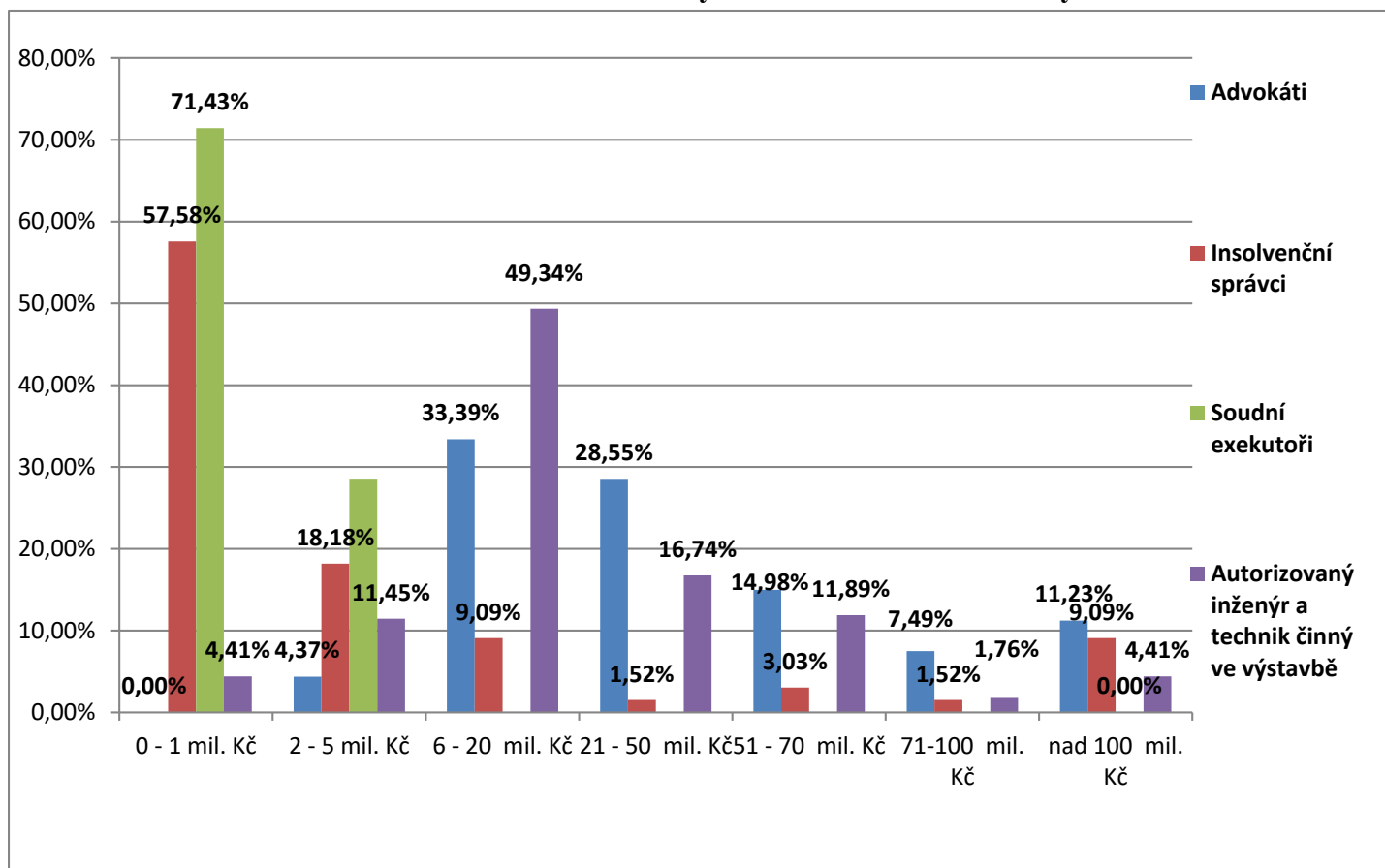
Pozn. * LPP = limit pojistného plnění

Zdroj: *Vlastní zpracování*

Z tabulky vyplývá, že nejvíce je poptáváný LPP v rozmezí 6 – 20 mil. Kč, což tvoří necelých 50 % z celkových poptávek. Lze konstatovat, že autorizovaní inženýři a technici činní ve výstavbě si uvědomují, že jim nestačí pro případné náhrady škody nebo újmy LPP povinně sjednaný ve skupinové smlouvě, kterou zajišťuje ČKAIT (sjednaný limit ve skupinové smlouvě 250 000,- Kč).

Následujícím grafem č. 3 je provedeno procentuální porovnání výše poptávaného limitu pojistného plnění u výkonu činnosti advokacie, insolvenčního správce, soudního exekutora a autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě. Graf vychází z výše zpracovaných dat.

Graf č. 3: Procentuální porovnání výše poptávaného limitu pojistného plnění u pojištění odpovědnosti při výkonu činnosti advokacie, insolvenčního správce, soudního exekutora a autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě

Zdroj: *Vlastní zpracování*

Z grafu jednoznačně vyplývá, že insolvenční správci a soudní exekutoři nejvíce poptávají limit pojistného plnění v rozmezí 0 – 1 mil. Kč. Soudní exekutoři dokonce z 71,43%. U advokátů a autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě se nejvíce poptávají limity pojistného plnění v rozmezí 6 – 20 mil. Kč. Z grafu je zřejmé, že advokáti a inženýři a technici poptávají i vyšší limity pojistného plnění, soudní exekutoři vůbec a insolvenční správci velice málo.

Z výše uvedených údajů a porovnání je vidět, že u činnostech, kde vykonavatel profese jedná na základě dobrovolné smlouvy s klientem, se zpravidla sjednávají vyšší limity pojistného plnění. To je zapříčiněno většinou tím, že si klient klade požadavky na rozsah pojištění, tedy hlavně na výši sjednaného limitu pojistného plnění. U profesí jako je soudní exekutor nebo insolvenční správce, který nevykonává činnost na dobrovolné bázi s klientem, vlastně

je osobou přidělenou, není pro ně důvod proč sjednávat pojištění odpovědnosti s vyššími limity. U těchto profesí pak dostatečná právní úprava podmínek pro povinné pojištění odpovědnosti, ať už zákonem nebo stavovským předpisem komory, hraje významnou roli z pohledu ochrany klienta, který nemá možnost výběru vykonavatele.

5 Zhodnocení výsledků a doporučení

Na základě stanovených minimálních kritérií pro povinná pojištění odpovědnosti bylo provedeno srovnání, viz tabulka č. 3 v bodě 4.3 této práce, s legislativní úpravou u vybraných činností, viz analýza v bodě 4.2 této práce, z kterého lze vyhodnotit, zda právní úprava dané kritérium u povinného pojištění odpovědnosti vůbec stanovuje, a pokud ano, zda je nastaveno úměrně možné škodě nebo újmě, která může při výkonu dané činnosti vzniknout, tj. zda je minimální požadavek u kritéria nastaven kvalitně. Na základě posouzení těchto dvou pohledů u všech parametrů lze vyhodnotit, zda je legislativní úprava pro povinná pojištění odpovědnosti dostatečně nastavena tak, aby byl kvalitně zajištěn jejich hlavní smysl, čím je ochrana spotřebitele nebo samotného povinného subjektu.

Z tabulky č. 3 vyplývá, že právní úprava u většiny činností myslí na stanovení minimální výše limitu pojistného plnění u pojištění odpovědnosti. Ze šesti vybraných činností byl u čtyř limit pojistného plnění stanoven. Je ale u všech činností nastaven kvalitně? Pokud se podíváme na výkon činnosti advokacie, kde minimální limity pojistného plnění stanovuje Komora (ČAK) stavovským předpisem, tak lze říci, že jsou nastaveny kvalitně. Komora stanovuje LPP pro každý způsob výkonu advokacie v jiné výši. To je správný krok, jelikož fyzická osoba většinou nezpůsobí tak velkou škodu, jako společnost s ručením omezením. Důvodem je i skutečnost, že s.r.o. se účastní zakázek větších hodnot, což může přinášet právě vysoké náhrady plnění. Např. u fyzické osoby je min. LPP stanoven na 5 mil. Kč a u s.r.o. na 50 mil. Kč za každého společníka. Přesným opakem je výkon činnosti insolvenčního správce a autorizovaného inženýra a technika činného ve výstavbě. U insolvenčních správců zákon stanovuje min. LPP ve výši 1 mil. Kč a u inženýrů a techniků je pojištěním přes ČKAIT dán pouze LPP ve výši 250 tis. Kč, což je absolutně nedostačující. V bodě 4.2.4 této práce, kde jsou uvedeny příklady uplatněných reálných nároků na náhradu škody z praxe u autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, lze vidět, že výše škody u tohoto výkonu činnosti může být v řádech milionů Kč. V uvedeném příkladu konkrétně škoda ve výši 6 mil. Kč. U pojišťovacího makléře, pojišťovacího agenta a samostatného likvidátora pojistných událostí je nastavena výše min. LPP kvalitně. Po zhodnocení kvality nastaveného minimálního limitu pojistného plnění je vidět, že právní úprava je nedostatečná. Pouze u dvou ze šesti činností je limit nastaven kvalitně z hlediska ochrany spotřebitele a povinného subjektu.

Spoluúčast, územní rozsah pojištění a časový rozsah pojištění právní předpisy u většiny povinných pojištění odpovědnosti neurčují. Tato skutečnost byla potvrzena i z provedeného srovnání. Z tohoto důvodu není zhodnocena jejich nastavená kvalita.

Z výše uvedeného vyplývá, že legislativní úprava povinných pojištění odpovědnosti je nedostatečná. Právní úprava nechává povinným subjektům možnost stanovení zásadních parametrů pojištění odpovědnosti na jejich uvážení, jako příklad můžeme uvést spoluúčast a územní rozsah pojištění, které u většiny činností nejsou právní úpravou vůbec ošetřeny. Dalším zjištěním, které potvrzuje nedostatečnost legislativní úpravy, je skutečnost, že když jsou stanoveny nějaké minimální podmínky rozsahu pojištění, tak nejsou nastaveny kvalitně, jako příklad lze uvést výši minimálního limitu pojistného plnění u autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě.

Po vyhodnocení všech parametrů, kterými lze stanovit rozsah povinného pojištění odpovědnosti, bylo zjištěno, že u velké většiny není splněn základní úkol, tedy ochrana spotřebitele a povinného subjektu před potencionálními vysokými nároky na odškodnění. Řešením této nedostatečnosti je důkladné vyhodnocení potencionálních škod zákonodárcem nebo komorou, které byly státem přenechány rozhodovací pravomoci o podmínkách pojištění odpovědnosti, a na to navazující přesné popsání a stanovení minimálního rozsahu pojištění, tedy nejen limitu pojistného plnění, ale i územního rozsahu pojištění, časového rozsahu pojištění a spoluúčasti.

6 Závěr

Hlavním cílem této práce bylo popsání aktuálního stavu povinných pojištění odpovědnosti v České republice včetně posouzení legislativní úpravy povinných pojištění odpovědnosti a zhodnocení její dostatečnosti, a to tak, aby byl kvalitně zajištěn hlavní smysl povinných pojištění odpovědnosti, kterým je zejména ochrana spotřebitele, ale i samotného povinného subjektu.

Z provedené celkové analýzy minimálních podmínek pro povinná pojištění odpovědnosti, které by měly být právní úpravou stanoveny, a aktuální legislativní úpravou u vybraných činností, kterou jsme detailně prozkoumali, vyplynulo, že legislativní úprava povinných pojištění odpovědnosti v České republice je nedostatečná. Nedochází k naplňování hlavního smyslu povinných pojištění, kterým je ochrana spotřebitele a povinného subjektu před nepříznivými důsledky vzniku škody nebo újmy z vykonávaných rizikových činností, které mohou způsobit potencionální vysoké nároky na odškodnění.

Legislativní úprava u velké většiny případů stanovuje pouze povinnost uzavřít pojištění odpovědnosti při výkonu činnosti, ale už se nezabývá nastavením minimálního požadovaného rozsahu pojištění pro konkrétní činnost (spoluúčast, časový rozsah pojištění, územní rozsah pojištění). Nechává na uvážení povinné osoby stanovení rozsahu pojištění odpovědnosti, čímž se vytrácí smysl povinných pojištění.

Stanovení rozsahu pojištění by rozhodně nemělo zůstat na rozhodnutí vykonavatele, ale mělo by být upraveno zákony nebo stavovskými předpisy komory, která u některých činností zabezpečuje dohled a reguluje danou oblast činnosti, tudíž by měla mít přehled o vznikajících škodách a možné výše škody, a mohla by tak nastavit kvalitní podmínky pro povinné pojištění odpovědnosti. Jako dobrý příklad lze uvést Českou advokátní komoru, která se snaží maximálně regulovat pojištění advokátů. Nemá sice stanoveny úplně všechny důležité parametry pro pojištění jako např. časový rozsah pojištění, ale i tak lze konstatovat, že jí provedená regulace povinného pojištění odpovědnosti je jedna z nejkvalitnějších. Jako její přednost rozhodně musíme uvést nastavení limitů pojistného plnění, které stanovila dle způsobu výkonu advokacie.

Důležitost kvalitního nastavení parametrů právní úpravou pro povinné pojištění odpovědnosti jsme ukázali na provedeném porovnání reálných poptávek u vybraných profesí dle výše poptávaného limitu pojistného plnění uvedeném v bodě 4.4 této práce, kde bylo vidět, že u činností, které vykonavatel profese dělá na základě dobrovolné smlouvy s klientem např. advokáti a autorizovaní inženýři a technici činní ve výstavbě, se zpravidla sjednávají vyšší limity pojistného plnění než stanovené právním předpisem, což je zapříčiněno většinou tím, že si klient klade požadavky na rozsah pojištění, tedy hlavně na výši sjednaného limitu pojistného plnění. Naopak u profesí jako je soudní exekutor nebo insolvenční správce, který nevykonává činnost na dobrovolné bázi s klientem, vlastně je osobou přidělenou, nemají důvod proč sjednávat pojištění odpovědnosti s vyššími limity. U těchto profesí pak dostatečná právní úprava podmínek pro povinné pojištění odpovědnosti, ať už zákonem nebo stavovským předpisem komory, hraje významnou roli z pohledu ochrany klienta, který nemá možnost výběru vykonavatele.

Na základě této práce a z vlastních zkušeností underwritera, kde jednou z náplní práce bylo sjednávání povinného smluvního pojištění odpovědnosti, mohu v závěru konstatovat, že by měl být kladen větší důraz zákonodárců na stanovení minimálních podmínek pro povinná pojištění odpovědnosti. Současně by měli více spolupracovat se sdružením, které se zaměřuje na danou speciální oblast činnosti a může lépe stanovit reálné minimální podmínky, tak aby byly dostatečné pro zajištění ochrany spotřebitele a povinného subjektu.

7 Seznam použitých zdrojů

Soupis bibliografických citací

BÖHM, Arnošt, MUŽÁKOVÁ, Karina. *Pojišťovnictví a regulace finančních trhů*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-035-5.

DAŇHEL, Jaroslav a kol. *Pojistná teorie*. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-00-2.

DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

DUCHÁČKOVÁ, Eva, DAŇHEL, Jaroslav a kol. *Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

HOLUB, M., BIČOVSKÝ, J., POKORNÝ, M., HOCHMAN, J., KOBLIHA, I. ONDRUŠ, R. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním*. 2. akt. a dopl., vydání. Praha: Linde Praha, 2004. 493 s. ISBN 80-7201-486-2.

KARFÍKOVÁ, Marie, PŘIKRYL, Vladimír, ČECHOVÁ, Jana. *Základy pojišťovacího práva*. Praha: Nakladatelství ORAC, 2001. ISBN 80-86199-27-4

ZÁRYBNICKÁ, Jana, SCHELLE, Karel. *Pojištění odpovědnosti za škodu (historie a současnost)*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 220 s. ISBN 978-80-7418-061-3.

Internetové zdroje

CCBE. *Minimum standards for European Lawyers' Professional Indemnity Insurance*. [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <http://www.ccbe.eu/NTCdocument/minimum_standards_on1_1203412931.pdf>

CREDITREFORM. *Vývoj insolvenčí v České republice v roce 2015* [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/Vyvoj_insolvenci_v_Ceske_republice_v_roce_2015.pdf>

ČAK. *Usnesení představenstva ČAK č. 4/2009 Věstníku, kterým se stanoví minimální limity pojistného plnění z pojištění advokátů, ve znění pozdějších stanovských předpisů*. [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/assets/vestnik_20151014.pdf>

Česká pojišťovna. *Pojištění odpovědnosti silničního dopravce* [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<https://www.ceskapojistovna.cz/p?pojisteni-odpovednosti-silnicniho-dopravce>>

Česká pojišťovna. *Pojištění odpovědnosti členů orgánů společnosti*. [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<https://www.ceskapojistovna.cz/p?pojisteni-odpovednosti-clenu-organu-spolecnosti>>

ČKAIT. *Dodatek č. 1 k pojistné smlouvě č. 8059780611*. [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.ckait.cz/sites/default/files/dodatek_c._1_k_ps_c._8059780611.pdf>

HUŠEK, Daniel. 2013. *Náhrada nemajetkové újmy podle staré a nové úpravy občanského zákoníku*. 18.12.2013. [Online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<http://muj-pravnik.cz/nahrada-nemajetkove-ujmy-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku/>>.

JANDOVÁ, Lucie. *Metodika k odškodňování nemajetkových újem je na světě!*. Pojistný obzor [Online]. 2014, roč. 91, č. 2. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<http://www.pojistnyobzor.cz/images/archiv/2014-2/casopis.pdf>>. ISSN 0032-2393.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *Nový občanský zákoník: Nemajetková újma* [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/nahrada-ujmy/konkretni-meny/nemajetkova-ujma>>.

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Profesní komory* [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=art&art_id=575>

NOVÁKOVÁ, Eva. *Co nového přinese nový občanský zákoník v oblasti odpovědnosti za škodu?*. 11.11.2013 [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <<http://www.opojisteni.cz/pojistny-trh/co-noveho-prinese-novy-obcansky-zakonik-v-oblasti-odpovednosti-za-skodu/>>.

Ostatní zdroje

GENERALI POJIŠŤOVNA. *Interní materiály*

GENERALI POJIŠŤOVNA. *Zvláštní pojistné podmínky pro pojištění odpovědnosti (oblast podnikání, vlastnických a nájemních vztahů, individuálních rizik) ZPP O 2014/02. 08/2014. verze 02*

GENERALI POJIŠŤOVNA. *Zvláštní pojistné podmínky pro pojištění profesní odpovědnosti ZPP OP 2014/02. 12/2015. verze 03*

<http://www.aea.cz>

<http://www.asis.cz>

<http://www.cak.cz>

<http://www.ckait.cz>

<http://www.ekcr.cz>

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 277/2009 Sb., zákon o pojišťovnictví

Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí

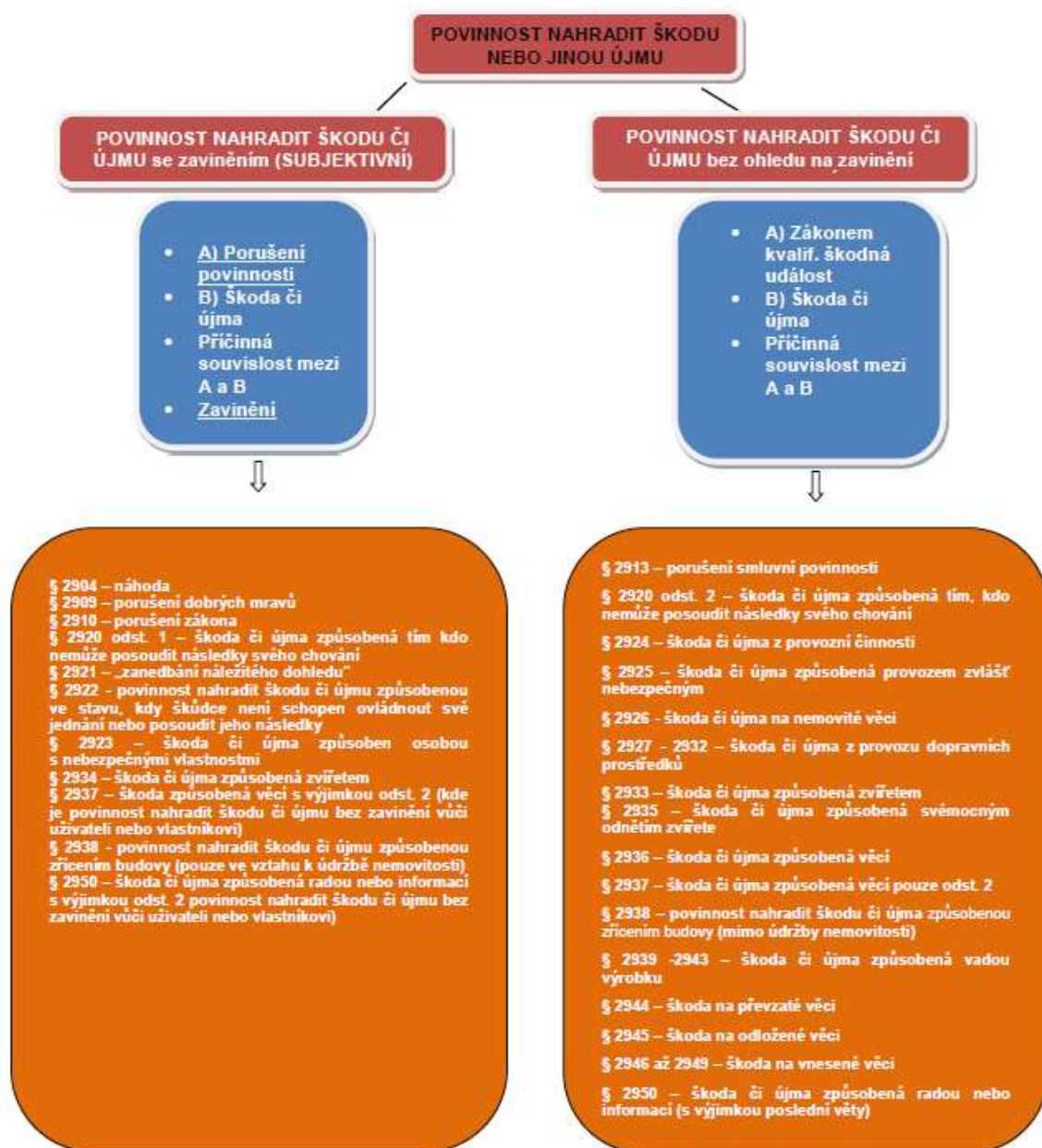
Zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií je ustanovení o činnosti energetického specialisty

Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů, autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii ve znění pozdějších předpisů

8 Přílohy

Příloha č. 1 – Povinnost nahradit škodu nebo jinou újmu na základě zavinění a bez zavinění

Příloha č. 2 - Přehled povinných smluvních pojištění odpovědnosti

Předměty činnosti/subjekty, u kterých je dána povinnost mít sjednané pojištění	Zákon, kterým se povinnost stanoví	Jaká povinnost je stanovena / její rozsah	Jaká odpovědnost se pro danou činnost sjednává			Poznámka
			Obecná odpovědnost	Profesní odpovědnost	Speciální typ pojištění odpovědnosti	
Advokáti	zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů	<p>:Uzavřít pojištění pro případ odpovědnosti za újmu způsobenou v souvislosti s výkonem advokacie.</p> <p>:Povinnost být pojištěn má advokát vykonávající advokacii samostatně nebo ve sdružení z důvodu solidární odpovědnosti</p> <p>:Advokát, který vykonává advokacii ve veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti, musí být v rámci pojištění společnosti nebo samostatně pojištěn, advokát je podle zvláštních právních předpisů povinen k jeho splnění z důvodu ručení jako její společník.</p> <p>:Povinnost se pojistit má i společnost nebo zahraniční společnost, kde advokát vykonává činnost advokacie.</p> <p>:Zákon stanovuje, že minimální LPP určí Česká Advokátní Komora stavovským předpisem.</p> <p>: Společnost s ručením omezeným a komanditní společnost povinnost mít pojištění pro zápis do OR a mají stanoven min. LPP, a to s.r.o. ve výši 50 000 000,- Kč za každého aktivního společníka a k.s. ve výši 10 000 000,- Kč za každého aktivního komandistu.</p>	X	✓	X	
Auditorská činnost	§ 22 zák. č. 93/2009 Sb., o auditorech a o Komoře auditorů České republiky	<p>: Pojištění pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou v souvislosti s prováděním auditorské činnosti tak, aby výše pojistných částek (LPP) byla úměrná možným škodám, které lze v rozumné míře předpokládat.</p> <p>: Zákon nestanovuje výši LPP*.</p>	X	✓	X	

Autorizovaná osoba	§ 11 odst. 3 zák. č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění zák. č. 71/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů	: Autorizovaná osoba je povinna neprodleně po udělení oprávnění k činnosti uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu. : Zákon nestanovuje výši LPP.	X	✓	X	
Autorizovaný architekt, autorizovaný inženýr a technik činný ve výstavbě	§ 16 zák. č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů, autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů	: Uzavřít pojištění odpovědnosti za škody způsobené výkonem činnosti autorizovaného architekta, inženýra a technika činného ve výstavbě, a to nejpozději při započetí výkonu činnosti. : Pojištění musí trvat po celou dobu výkonu činnosti. : Potvrzení o pojištění musí předkládat autorizovaná osoba svému objednateli a na vyžádání příslušnému orgánu Komory. : Zákon nestanovuje výši LPP. : Komora sjednává pojištění pro všechny členy, tudíž splňuje autorizované osobě její povinnost mít sjednané pojištění.	X	✓	X	
Autorizovaný inspektor	§ 146 zák. č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)	: Před započtím činnosti a po celou dobu jejího trvání musí mít uzavřeno pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu své činnosti. : Na požádání jeho objednavatele je povinen sdělit výši částky, na kterou je pojištěn. : Není zákonem stanovená výše min. LPP.	X	✓	X	
Daňové poradenství	§ 6 odst. 10 zák. č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, ve znění pozdějších předpisů	: Povinnost uzavřít pojistnou smlouvu na pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem daňového poradenství, před zahájením výkonu činnosti a udržovat ji po celou dobu, po kterou je daňové poradenství vykonáváno. : Zákon nestanovuje min. výši LPP.	X	✓	X	

Děti vykonávající umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti	zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů	<p>: Provozovatel činnosti je povinen pro případy náhrady škody, včetně náhrady škody na zdraví, ke které by mohlo dojít při výkonu činnosti dítěte, sjednat pojištění.</p> <p>: Uzavřené pojištění musí být uvedeno v povolení.</p> <p>: V zákoně není stanoven min. LPP.</p>	✓	X	X	
Dobrovolník	zák. č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě)	<p>: Vysílající organizace uzavře před vysláním dobrovolníka k výkonu dobrovolnické služby pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku a na zdraví, kterou dobrovolník při výkonu dobrovolnické služby způsobí sám nebo mu bude způsobena.</p> <p>: Dobrovolník odpovídá pouze za škodu způsobenou úmyslně (za ostatní škody odpovídá vysílající organizace).</p> <p>: Není zákonem stanoven min. LPP.</p>	✓	X	X	
Dražebník	zák. č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách	<p>: Uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s činností dražebníka, do 30 dnů od vydání koncese.</p> <p>: Stanoven min. LPP na 35 000 000 Kč.</p>	X	✓	X	
Ekologická újma	zák. č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a její nápravě a o změně některých zákonů	<p>: Sjednání pojištění je jedna z možností, jak splnit povinnost ze zákona. Není striktně zákonem daná povinnost sjednat pojištění. Zákon stanovuje provozovateli činností uvedených v příloze č. 1 zákona č. 167/2008 Sb., aby měl dostatečné finanční zajištění k náhradě případné vzniklé ekologické újmy, ale její formu nechává na provozovateli. Finanční zajištění může provozovatel zajistit komerčním pojištěním, smluvní nebo bankovní garancí nebo vytvořením vlastního rezervního fondu. které můžeme mít podobu např. smluvní nebo bankovní garance.</p> <p>: Zákon neuvádí konkrétní částku, na kterou má být finanční zajištění zabezpečeno, ale uvádí, jak tuto částku určit.</p> <p>Provozovatel je povinen provést hodnocení rizik jednotlivých provozních činností v rozsahu stanoveném nařízením vlády č. 295/2011 Sb. a podle výsledku zabezpečit výši finančního zajištění.</p>	✓	X	X	

Energetický specialista	§ 10 zák. č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií	<p>: Sjednání pojištění pro případ odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem činnosti energetického specialisty oprávněného zpracovávat energetický audit a energetický posudek, a to tak, aby rozsah pojistného plnění byl úměrný možným škodám, které lze reálně předpokládat.</p> <p>: Pojištění musí trvat po celou dobu výkonu činnosti energetického auditora.</p> <p>: Zákon tedy neurčuje min. LPP.</p>	X	✓	X	
Hostující osoba - zdravotní péče	zák. 96/2006 Sb. o nelékařských zdravotních službách	<p>: Hostující osoba je povinna mít uzavřené pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu zdravotnického povolání v rozsahu a za podmínek odpovídajících zákonu o zdravotních službách (Zákon č. 160/1992 Sb., o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních, ve znění pozdějších předpisů) před tím, než začne vykonávat zdravotnické povolání nebo činnosti související s poskytováním zdravotní péče na území ČR.</p> <p>: Není zákonem stanovena výše LPP.</p>	X	✓	X	
Insolvenční správce (správce konkurzní podstaty)	zák. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích a vyhláška č. 314/2007 Sb. o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců	<p>: Sjednání pojistné smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce nebo s činností jeho zaměstnanců.</p> <p>: Pojištění musí být platné po celou dobu trvání výkonu funkce, a to i v případě pozastavení činnosti.</p> <p>: Povinnost předkládat Ministerstvu spravedlnosti jednou ročně doklad prokazující splnění podmínky uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu.</p> <p>: Min. LPP je stanoven vyhláškou, která určuje pro fyzické osoby výši 1 000 000 Kč; pro fyzické osoby, které mají právo vykonávat funkci insolvenčního správce dlužníka uvedeného v § 3 odst. 2 zákona, min. LPP ve výši 10 000 000 Kč.</p> <p>: Min. LPP pro veřejné obchodní společnosti a zahraniční společnosti je součet limitů, které byly stanoveny pro jejich společníky.</p> <p>: Minimální LPP je stanoven pro jednu pojistnou událost.</p> <p>: Určen časový rozsah pojištění: princip příčiny</p>	X	✓	X	

Jaderná škoda	zák. č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů	<p>: Držitel povolení podle § 33 je povinen sjednat pojištění odpovědnosti pro případ vzniku povinnosti k náhradě jaderné škody, pokud není stanoveno jiné finanční zajištění.</p> <p>: Pojištění musí být sjednáno s pojištětelem oprávněným podle zákona ČNR č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.</p> <p>: Je stanoven LPP - v případech podle § 35 písm. a) nesmí být nižší než 2 mld. Kč, v případech podle § 35 písm. b) nižší než 300 mil. Kč.</p> <p>: Pojištění musí být uzavřeno zvlášť pro každé jaderné zařízení nebo přepravu jaderných materiálů ve smyslu § 33 odst. 2.</p> <p>: Stanoven časový rozsah pojištění : právo na náhradu jaderné škody se promlčí, jestliže nárok na její náhradu nebyl uplatněn ve lhůtě tří let ode dne, kdy se poškozený o události, která vedla k jaderné škodě, a o tom, kdo za ni odpovídá, dozvěděl/ mohl dozvědět, nejpozději však ve lhůtě deseti let ode dne vzniku takové události; v případě pojištění začínají tyto lhůty běžet uplynutím jednoho roku ode dne vzniku pojistné události.</p>	X	X	✓	Pojištění zajištěno přes Jaderný pool
Klinické hodnocení humánního léčiva	zák. č. 378/2007 Sb., o léčivech	<p>: Před zahájením klinického hodnocení uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu pro zkoušejícího a zadavatele, jehož prostřednictvím je zajištěno i odškodnění v případě smrti subjektu hodnocení nebo v případě škody vzniklé na zdraví subjektu hodnocení v důsledku provádění klinického hodnocení.</p> <p>: Uzavření pojištění je povinen zajistit zadavatel.</p> <p>: LPP není zákonem stanoven.</p>	X	X	✓	
Klinické hodnocení veterinárního léčiva	zák. č. 378/2007 Sb., o léčivech	<p>: Před zahájením klinického hodnocení uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu pro zkoušejícího a zadavatele, jehož prostřednictvím je zajištěno i odškodnění v případě smrti subjektu hodnocení nebo v případě škody vzniklé na zdraví subjektu hodnocení v důsledku provádění klinického hodnocení.</p> <p>: Uzavření pojištění je povinen zajistit zadavatel.</p> <p>: LPP není zákonem stanoven.</p>	X	X	✓	

Klinické zkoušky	zák. č. 123/2000 Sb., o zdravotnických prostředcích a o změně některých souvisejících zákonů	: Sjednat pojištění pro případ škody na zdraví subjektu hodnocení a třetí osoby v rámci prováděných klinických zkoušek. : Pojištění se musí vztahovat i pro případ, kdy za vzniklou škodu nebylo prokázáno zavinění konkrétní osoby. : Pojištění je nutno sjednat u pojišťovny s oprávněním k podnikání. : Není zákonem stanoven min. LPP.	X	X	✓	
Koncesionář a poskytovatel evropské služby elektronického mýtného	zák. č. 13/1997 Sb., o provozu na pozemních komunikacích	:Závazek koncesionáře uzavřít s pojišťovnou, která má povolení provozovat pojišťovací činnost na území České republiky, pojištění majetku a pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou v souvislosti s poskytováním evropské služby elektronického mýtného. : LPP není zákonem stanoven.	X	X	✓	
Likvidační správce	zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních	:Mít po celou dobu výkonu funkce pojištěnou odpovědnost za škodu, která by mohla vzniknout při výkonu funkce likvidačního správce nebo v souvislosti s ním. : LPP není zákonem stanoven.	X	✓	X	
Notář	zák. č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)	: Uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s činností notáře, a to před zahájením činnosti. : V případě výkonu činnosti notáře náhradníkem nutnost uzavření pojištění odpovědnosti za újmu v souvislosti s tímto zákonem. : Není stanoven min. LPP.	X	✓	X	
Notifikované osoby	nařízení vl. Č. 54/2015 Sb., o technických požadavcích na zdravotnické prostředky	: Uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti v souladu se zákonem o technických požadavcích na výrobky. : LPP není zákonem stanoven.	X	✓	X	
Oceňování majetku	zák. č. 356/1999 Sb., kterým se mění zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání a některé další zákony	: Uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za případné škody vzniklé v souvislosti s vykonávanou činností oceňování majetku. : LPP není zákonem stanoven.	X	✓	X	

Oprávněné osoby	zák. č. 158/2000 Sb., o vyhledávání, průzkumu a těžbě nerostných surovin	: Uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škody způsobené při vyhledávání. : LPP není zákonem stanoven.	X	X	✓	
Osoba vykonávající veřejnou službu	zák. č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi	: Krajská pobočka Úřadu práce je povinna uzavřít pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou osoba vykonávající veřejnou službu způsobí nebo která jí bude způsobena, pokud po dohodě pojištění neuzavře obec či jiný subjekt. : Není zákonem stanoven LPP.	✓	X	X	
Oznámený subjekt (subjekt posuzující pyrotechnické výrobky)	zák. č. 206/2015 Sb., o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi a o změně některých zákonů (zákon o pyrotechnice)	: Uzavření pojištění odpovědnosti za újmu, kterou může způsobit oznámený subjekt, a to podle stupně rizikovosti výrobků, které bude jako oznámený subjekt posuzovat. : LPP není zákonem stanoven.	✓	X	X	
Patentový zástupce	zák. č. 417/2004 Sb., patentových zástupců a o změně zákona o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví	: Uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou poskytováním služeb patentového zástupce, a to v rozsahu, v jakém lze rozumně předpokládat, že by ho mohla taková odpovědnost postihnout. : Pojištění musí trvat po celou dobu, po kterou je patentový zástupce zapsán v seznamu, s výjimkou období, kdy mu byl pozastaven výkon činnosti. : Výše minimálního pojištění (min. LPP) je stanovena Komorou profesním předpisem.	X	✓	X	

<p>Pojišťovací nebo zajišťovací makléři, pojišťovací agenti a samostatní likvidátoři</p>	<p>zák. č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona</p>	<p>: Uzavření pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu činnosti pojišťovacího zprostředkovatele nebo samostatného likvidátora pojistných událostí. : Pojištění se musí vztahovat i na odpovědnost osob jednajících jménem pojišťovacího zprostředkovatele nebo samostatného likvidátora pojistných událostí. : Pojištění musí být platné po celou dobu výkonu činnosti. : Územní rozsah - celé území Evropského hospodářského prostoru. : Z pojištění nesmí být vyloučeny škody způsobené jednáním z nedbalosti, omylu nebo opomenutí. : Pojištění musí zahrnovat i náhradu za ztrátu na majetku a za ztrátu dokladů pojistníka, pojištěného a poškozeného nebo jiné oprávněné osoby. : Zákonem stanovené min. LPP: - Pojišťovací agent: 1 200 000 eur na každou pojistnou událost, 1 700 000 eur na všechny pojistné události v jednom roce (nemusí sjednat pojištění, pokud se za PA pojišťovna, jejímž jménem a na jejíž účet jedná, písemně zavázala k odpovědnosti za tyto škody); - Pojišťovací makléř: 1 200 000 eur na každou pojistnou událost, 1 700 000 eur na všechny pojistné události v jednom roce; - Samostatný likvidátor pojistných událostí: 500 000 eur na každou pojistnou událost, 1 000 000 eur na všechny pojistné události v jednom roce. : Spoluúcast ve výši: max. 1 % sjednaného limitu pojistného plnění</p>	<p>X</p>	<p>✓</p>	<p>X</p>	
<p>Poradenství obětem trestných činů</p>	<p>zák. č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů</p>	<p>: Uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při poskytování služeb Poradenství obětem trestných činů. : Min. LPP není zákonem stanoven.</p>	<p>X</p>	<p>✓</p>	<p>X</p>	
<p>Poskytovatel služeb péče o dítě v dětské skupině</p>	<p>zák. č. 247/2014 Sb., o poskytování služeb péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů</p>	<p>: Uzavření pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou při poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, a to před započítáním poskytování služby. : Pojištění musí být sjednáno po celou dobu, po kterou poskytovatel poskytuje službu péče o dítě v dětské skupině. : Min. LPP není stanoven.</p>	<p>✓</p>	<p>X</p>	<p>X</p>	

Poskytovatel specifických zdravotních služeb	zák. č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách	: Uzavření pojištění odpovědnosti za škodu na zdraví způsobenou pacientům v souvislosti s ověřováním nezavedené metody, a to s pojišťovnou, které bylo uděleno povolení k provozování pojišťovací činnosti podle zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, a to před zahájením ověřování nezavedené metody. : Rozsah pojištění musí odpovídat rizikům spojeným s konkrétní ověřovanou nezavedenou metodou. : LPP není zákonem stanoven.	X	✓	X	
Poskytovatel zdravotních služeb	zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů	: Uzavření pojistné smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb. : Rozsah pojištění - v jakém lze rozumně předpokládat, že by mohla taková odpovědnost vzniknout. : Pojištění musí trvat po celou dobu poskytování zdravotních služeb. : Doložení kopie pojistné smlouvy příslušnému správnímu orgánu nejpozději do 15 dnů ode dne zahájení poskytování zdravotních služeb. : LPP není zákonem stanoven.	X	✓	X	
Poskytovatelé sociálních služeb	zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách	: Uzavření pojištění pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou při poskytování sociálních služeb, a to před započatím poskytování služeb. : Pojištění musí být sjednáno po celou dobu, po kterou jsou poskytovány sociální služby. : Doložení ověřené kopie smlouvy do 15 dnů ode dne jejího uzavření registrujícímu orgánu. : LPP není zákonem stanoven.	✓	X	X	
Provoz skládky	zák. č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů	: Uzavření provozovatelem skládky před zahájením 1. fáze pojištění odpovědnosti za škody na životním prostředí na zdraví a na věci způsobenou provozem skládky nebo její části v první fázi provozu skládky a za škodu vzniklou z důvodu ukončení provozu během první fáze. : V případě přepravy odpadu je jednou z možností pro zajištění ochrany sjednání pojištění, kde Ministerstvo určí druh pojištění a výši pojistné částky pro tento účel. Stanovení min. LPP je dle daného vzorce a min. výše je 10 000,- Kč. Pokud je pojištění sjednáno na dobu určitou, musí trvat ještě nejméně 16 měsíců po skončení platnosti příslušného rozhodnutí ministerstva.	✓	X	X	

<p>Provoz vozidla</p>	<p>zák. č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla</p>	<p>: Uzavřít pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla musí vlastník tuzemského vozidla nebo řidič cizozemského vozidla, pokud vozidlo provozuje na pozemní komunikaci.</p> <p>: Zákon stanovuje obsah pojistné smlouvy: určení pojistitele a pojistníka a údaje o vozidle, dobu trvání pojištění, limit pojistného plnění, výši pojistného, jeho splatnost a způsob jeho placení a formu a místo oznámení škodné události; je-li pojištění odpovědnosti provozováno formou dočasného poskytování služeb, rovněž adresu bydliště nebo místa podnikání, anebo sídlo škodního zástupce podle § 9b.</p> <p>: Změnu údajů, které se týkají pojistníka a vozidla, oznámí pojistník pojistiteli do 15 dnů ode dne, kdy k této změně došlo.</p> <p>: Stanovené min. LPP: - v případě újmy vzniklé ublížením na zdraví nebo usmrcením: 35 000 000,- Kč na každého zraněného či usmrceného včetně náhrady nákladů vynaložených na péči hrazenou z veřejného zdravotního pojištění a regresního nároku;</p> <p>: náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete nebo škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci (včetně odcizení věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat) a úšlým ziskem: 35 000 000,- Kč;</p> <p>: Zákon stanovuje i další podmínky pojištění jako rozsah pojistné smlouvy, stanovení výše pojistného, povinnosti pojištěného, pojistné plnění, podmínky pro zánik pojistné smlouvy, uzemní rozsah pojištění a další podmínky.</p> <p>: V zákoně je ukotveno i zřízení ČKP.</p> <p>: Újma způsobená provozem vozidla s výjimkou z pojištění odpovědnosti je hrazena ministerstvem.</p>	<p>X</p>	<p>X</p>	<p>✓</p>	<p>Odpovědnost z provozu vozidla (povinné ručení - POV)</p>
------------------------------	--	--	-----------------	-----------------	----------	---

Provozovatel dražní dopravy	zák. č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění zák. č. 23/2000 Sb.	: Ke dni zahájení drážní dopravy mít uzavřeno pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem drážní dopravy. : Pojištění musí být sjednáno po celou dobu provozování drážní dopravy a musí být zaplacené pojistné. : Na výzvu drážního správního úřadu poskytnout informace potřebné pro ověření trvání pojištění odpovědnosti za škody z provozu drážní dopravy. : LPP není zákonem stanoven.	✓	X	X	
Provozovatel letadla a poskytovatel letové provozní služby	zák. č. 49/1997 Sb., o civilním letectví	Mít po celou dobu provozování letadla sjednáno pojištění odpovědnosti za škody z provozu letadla a zaplacené pojistné. : V případě poskytování služeb při odbavovacím procesu na veřejném letišti mít sjednáno pojištění odpovědnosti za škody z poskytování odbavovacích služeb a zaplacené pojistné. : Rozsah a podmínky pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem letadla stanoví prováděcí právní předpis, nestanoví-li přímo použitelný předpis Evropské unie. : Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 785/2004 ze dne 21. dubna 2004 o požadavcích na pojištění u leteckých dopravců a provozovatelů letadel - stanovuje rovnocenné podmínky pro pojištění odpovědnost leteckých dopravců, a to pro všechny dopravce ve Společenství. : Rozsah pojištění: Pojištění musí krýt odpovědnost specifickou pro oblast letectví ve vztahu k cestujícím, zavazadlům, nákladu a třetím osobám. Ve vztahu k cestujícím, zavazadlům a nákladu musí obsahovat krytí pro případ smrti a škody na zdraví vzniklých v důsledku nehod a pro případ ztráty nebo poškození zavazadel a nákladu a vůči třetím osobám musí krýt odpovědnost za škody pro případ smrti a škody na zdraví a pro případ škod na majetku vzniklých v důsledku nehod. : Mezi pojištěná rizika musí být zahrnuta válka, terorismus, únos letadla, sabotáž, neoprávněné zmocnění a občanské nepokoje. Výjimky, kdo tato rizika nemusí mít pojištěny jsou uvedeny v nařízení. : Nařízení stanovuje min. limity pojistné plnění.	X	X	✓	

Provozovatel námořního plavidla	zák. č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě	: Uzavřené pojištění odpovědnosti za škodu z provozu lodě po celou dobu provozování lodě a zapláceno pojistné. : U lodí o hrubé prostornosti přesahující 300 tun musí být pojištění odpovědnosti z provozu lodí sjednáno ve výši, která musí pokrývat nároky: - na náhradu škody způsobenou smrtí, újmou na zdraví nebo poškozením, zničením nebo ztrátou věci, pokud k ní došlo na palubě lodí; - na náhradu škody vzniklou porušením jiných než smluvních povinností, pokud k nim došlo v přímé souvislosti s provozem lodí nebo záchrannou akcí; - na náhradu škody vzniklou zpožděním v přepravě nákladu, cestujících a jejich zavazadel po moři; - související s vyzvednutím lodí nebo vyzvednutím, zničením nebo zneškodněním nákladu z lodě. Minimální výše LPP je stanovena pouze pro lodě nad 300 tun a stanovuje ho prováděcí právní předpis.	X	X	✓	
Provozovatel plavidla	zák. č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě	: Plavidlo určené prováděcím předpisem lze provozovat na vodní cestě jen za podmínky pojištění odpovědnosti za škodu z provozu plavidla. : Pojištění odpovědnosti za škodu z provozu plavidla musí trvat po celou dobu evidence plavidla v plavebním rejstříku nebo v rejstříku malých plavidel. : Rozsah a podmínky pojištění odpovědnosti za škodu z provozu plavidla stanoví prováděcí předpis.	X	X	✓	
Rekvalifikační zařízení	zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti	: Uzavření pojištění pro případ odpovědnosti za škodu na zdraví způsobenou při rekvalifikaci. : LPP není zákonem stanoven	✓	X	X	
Seskupení s účastí člena s omezenou odpovědností	zák. č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje	: Seskupení s účastí člena s omezenou odpovědností jsou povinna mít po celou dobu své činnosti odpovídající pojištění či jiné zajištění podle čl. 12 nařízení o evropském seskupení	X	X	✓	

Sociálně-právní ochrana dětí	zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí	: Pověřená osoba vykonávající sociálně-právní ochranu musí před započítáním jejího výkonu uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem sociálně-právní ochrany. : Pojištění musí být sjednáno po celou dobu, po kterou pověřená osoba sociálně-právní ochranu poskytuje. : Pověřená osoba je povinna do 15 dnů ode dne uzavření pojistné smlouvy zaslat její kopii orgánu, který pověření vydal. : Zákonem není stanoven LPP.	✓	X	X	
Soudní exekutoři	zák. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně některých zákonů	: Uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem exekuční činnosti. : Prokázání se stejnopisem nebo ověřenou kopií sjednané smlouvy Komoře do 30 dnů po jmenování osoby exekutorem. : Pojištění musí trvat po celou dobu výkonu exekutorského úřadu. : Zákon upravuje, že Ministerstvo spravedlnosti může upravit podmínky pojištění odpovědnosti vyhláškou. : LPP není zákonem upraven.	X	✓	X	
Správce zajištěného majetku	zák. č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění věcí trestním řízením	: Po dobu výkonu správy musí být uzavřena pojistná smlouva o pojištění odpovědnosti za škodu nebo jinou újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem správy, to neplatí, odpovídá-li za činnost správce stát podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. : Smlouva musí pokrývat odpovědnost správce nebo jeho zaměstnanců za škodu, která je způsobena jeho konáním nebo opomenutím při výkonu funkce správce. : Časový rozsah pojištění: princip příčiny : Smlouva musí být uzavřena nejpozději do 5 dnů poté, co byl správce pověřen správou nebo s ním byla sjednána smlouva o správě a neprodleně doložit tuto skutečnost tomu, kdo ho výkonem správy pověřil nebo s ním sjednal smlouvu o správě. : Stanoven min. LPP: 1 000 000 Kč pro jednu pojistnou událost; pro správce, který na základě zajištěných práv k podílu vykonává funkci člena statutárního orgánu v obchodní korporaci, jejíž obrat činí min. 100 000 000 Kč nebo má min. 100 zaměstnanců, je min. LPP stanoven na: 10 000 000,- Kč pro jednu pojistnou událost.	X	✓	X	

Veterinární lékaři	zák. č. 381/1991 Sb., o Komoře veterinárních lékařů České republiky	: Uzavřít pojistnou smlouvu v rozsahu stanoveném Komorou. : Zákonem není stanoven LPP.	X	✓	X	
Výkon práva myslivosti	zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti	: Každý, kdo loví zvěř, si musí sjednat pojištění odpovědnosti za škodu při výkonu myslivosti způsobenou ublížením na zdraví nebo usmrcením jiných osob a škodou na věci. : Stanoven min. LPP: při ublížení na zdraví nebo usmrcení: 20 000 000 Kč na jednu pojistnou událost; škoda na věci: 500 000 Kč na jednu pojistnou událost. : Pojištění nesmí obsahovat vyluku na případy neopatrného chování pojištěného. : Zákon umožňuje pojištění i v rámci mysliveckých organizací, která zajišťuje pro své členy povinné pojištění.	X	X	✓	Občanská odpovědnost
Výrobce nebo provozovatel technické zkušebny	zák. č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích	: Mít uzavřené po celou dobu trvání zkušebního provozu pojištění odpovědnosti za škody způsobené při zkušebním provozu. : Limity plnění jako u pojištění odpovědnosti z provozu vozidla na pozemní komunikaci.	X	X	✓	
Výroba a rozvoj tepelné energie, která nepodléhá licenci dle energetického zákona	zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání	: Fyzická nebo právnická osoba, která žádá o udělení koncese na výrobu tepelné energie a rozvod tepelné energie, nepodléhající licenci, musí mít uzavřeno pojištění odpovědnosti. : LPP není zákone stanoven.	✓	X	X	
Zprostředkování spotřebitelských úvěrů	zák. č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru	Samostatný zprostředkovatel musí mít sjednáno po celou dobu své činnosti pojištění pro případ povinnosti nahradit spotřebiteli škodu způsobenou porušením jeho výkonu. : LPP je stanoven v nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1125/2014. : Spoluúčast 5 000,- Kč nebo 1 % sjednaného LPP.	X	✓	X	